

189/24
ค.ม. 18
11.9

เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

ปริญญานิพนธ์
ของ
นางสุคนธ์ อู่เงิน

22 มี.ค. 2543

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บังอร เสดนนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บังอร เสดนนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ เดือน พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณา ความเอาใจใส่ การให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำอย่างดียิ่งตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอดของการทำปริญญานิพนธ์ จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดนนท์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัย มีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร ประเสริฐสุข และ ดร.นันทา สู้รักษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจ เครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้ความรักความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานแนะแนวและอาจารย์ทุกท่านใน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่กรุณาช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอบคุณ นักเรียนทุกคนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถาม การวิจัย

กราบขอบพระคุณ ผอ.สุรัตน์ เจียตระกูล ผู้อำนวยการโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม ผอ.สุภาพ หงษ์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนดงเจนวิทยาคม ผอ. อำนาจ ไชยเหล็ก ผู้อำนวยการ โรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์ อาจารย์ธวัช ชุมชอบ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ อาจารย์คนาสีทิพย์ สุระวงศ์ อาจารย์สมบุรณ์ นามบ้าน และคณาจารย์ ทุกท่านในโรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์ ที่ได้ให้โอกาสและช่วยเหลือผู้วิจัยในการศึกษาและการทำ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ ผอ.กำธร ศีตีสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนฟากกว๊านวิทยาคม และ อาจารย์อัจจรา ใจเมือง หัวหน้างานแนะแนว ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านและนักเรียนทุกคนใน โรงเรียนฟากกว๊านวิทยาคม ที่ได้ให้โอกาสช่วยเหลือผู้วิจัยและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการ สัมภาษณ์เบื้องต้น

ขอขอบคุณ คุณบุญชร เจือดี ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลและให้คำแนะนำ อย่างดียิ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ พี่ เพื่อน และน้อง ๆ ชาวจิตวิทยาการแนะแนวทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและ
ให้กำลังใจในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจ
มาโดยตลอด และขอขอบคุณ คุณศุภลักษณ์ กาตาสาย ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้
ผู้วิจัยเกิดความมุ่งมั่น มีมานะพยายามในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบเป็นเครื่องบูชา
พระคุณแต่ คุณพ่อสมศักดิ์ และคุณแม่ชวนพิศ อุเงิน ครู อาจารย์ และผู้ที่มีพระคุณทุกท่านที่ได้
ให้ความรักความเมตตา อบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณความดี ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชา
ความรู้ให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด

นางสุคนธ์ อุเงิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
/ ภูมิหลัง.....	1
/ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	7
✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	8
✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	8
✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
✓ กรอบแนวคิด.....	
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น.....	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ.....	33
✓ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	49
✓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ.....	53
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	58
✕ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
✕ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	59
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	60
✓ วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
✓ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	87
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	87
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	88
✖ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
✖ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	90
อภิปรายผล.....	94
✖ ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก.....	111
ภาคผนวก ข.....	115
ภาคผนวก ค.....	117
ภาคผนวก ง.....	126
ภาคผนวก จ.....	128
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	130

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนของโรงเรียน ในเขตอำเภอเมือง.....	59
2	จำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนของโรงเรียน ในเขตอำเภอรอบนอก.....	59
3	เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม.....	65
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มี ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการ คบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	70
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของทัศนคติของการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการ คบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง เพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	72
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มี ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการ คบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	73
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของการประเมินผลของการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มี ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการ คบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	76

- 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (ในเรื่อง
เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบ
เพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง
ประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี..... 78
- 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การไม่
ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างประเทศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบ
เพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง
ประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี..... 79
- 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การละเว้น
การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบ
เพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง
ประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี..... 80
- 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (ในเรื่อง
เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบ
เพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง
ประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี..... 81
- 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การไม่
ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างประเทศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบ
เพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง
ประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี..... 82

13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การ ละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะ การคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อน ต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	83
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (ใน เรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบ เพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศ แบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	84
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การ ไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างประเทศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการ คบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อน ต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	85
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะ การคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อน ต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี.....	86
17	ความถี่ของคำคุณศัพท์ที่มีต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ.....	112
18	ความถี่ของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ.....	113
19	ความถี่ของกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ.....	114
20	คำอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศ ของนักเรียนวัยรุ่น.....	116

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจมีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งได้ก่อให้เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้าสู่ประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางสังคมทั้งลักษณะของครอบครัว รูปแบบของการดำเนินชีวิต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร ทำให้ผู้คนในสังคมเห็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้นและเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบอย่างรวดเร็วดังนั้นพฤติกรรมและค่านิยมจึงมีการเปลี่ยนแปลงแทบจะคล้ายคลึงกันทั่วทุกสังคม

อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นคล้ายคลึงกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มของวัยรุ่นไทยที่ได้รับอิทธิพล ค่านิยมและการเลียนแบบจากประเทศตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นการคบเพื่อนต่างเพศ การออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ การแต่งกายให้ดึงดูดความสนใจเพศตรงข้ามตลอดจนการประพฤติปฏิบัติทางเพศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันสมัย สื่อต่าง ๆ มีมากมายไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วารสาร นิตยสารต่าง ๆ รวมทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ที่นำเสนอในลักษณะของการตอบสนองทางด้านการอารมณ์มากกว่าทางด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์ อาจทำให้เยาวชนได้รับข้อมูลที่ผิดพลาดไม่กระจ่างชัดและทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ได้แก่ ปัญหาการลาออกจากสถานศึกษา กลางคัน การตั้งครรภ์นอกสมรส การทำแท้งที่ผิดกฎหมาย การมั่วสุมในที่ต่างๆ และแหล่งเริงรมย์ ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นแล้วมารวมถึงโรคเพศสัมพันธ์ต่างๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้ติดเชื้อเอดส์ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 จะอยู่ในกลุ่มอายุ 15 – 39 ปี และขณะนี้ผู้ติดเชื้อเอดส์สะสมสูงถึง 1 ล้านคน คาดว่าในปี พ.ศ. 2543 จะมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 300,000 คน ปัจจุบันเฉลี่ยอัตราติดเชื้อเอดส์ 300 คนต่อวัน โดยมีผู้ป่วยเอดส์เสียชีวิตประมาณ 40 คนต่อวัน (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์. 2538 : 10)

ในปี พ.ศ. 2539 พบว่า เยาวชนที่มีอายุในระหว่าง 15 – 19 ปี มีจำนวน 38.3 ล้านคน (ปริญา จรุงโรจน์. 2540 : 13) ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศและเป็นวัยที่อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

จิตใจ อารมณ์มากที่สุด ในวัยนี้ร่างกายและจิตใจจะได้รับการกระตุ้นฮอร์โมนทำให้มีการเจริญเติบโตทางเพศที่สมบูรณ์เป็นเหตุให้ เริ่มมีความต้องการทางเพศ สนใจในเพศตรงข้าม มีความรักระหว่างเพศ (สุชาติและวรรณิ์ โสมประยูร. 2525 : 56) ประกอบกับการทำงานของต่อมเพศภายในร่างกายนั้นไม่เพียงแต่ทำให้รูปร่างของเด็กวัยรุ่นทั้งสองเพศแสดงลักษณะของเพศชายและเพศหญิงให้เห็นได้เด่นชัดเท่านั้น ยังเป็นผลทำให้เด็กสำนึกว่า เพศของตนต่างกับอีกเพศหนึ่งและเกิดความสนใจในเพศตรงกันข้ามอีกด้วย การสนใจในเพศตรงข้ามจึงนับว่าเป็นธรรมชาติเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ (สุชา จันทน์เอม. 2529 : 101)

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านทัศนคติและทางสังคม การคบเพื่อนจึงเป็นพัฒนาการทางสังคมที่สำคัญของวัยรุ่น อันเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต การคบเพื่อนหรือการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นนั้น เป็นเรื่องธรรมชาติหรือภาวะปกติของวัยรุ่นทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมความรู้สึกมั่นคงในจิตใจ เพื่อให้ได้มีโอกาสแสดงความสามารถหรือความคิดเห็นให้คนอื่นยอมรับ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น ขณะเดียวกันจะได้มีโอกาสเรียนรู้จากคนอื่นเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น พฤติกรรมการคบเพื่อนโดยทั่วไปแล้ว ชายหญิงจะเริ่มคบหากันตั้งแต่วัยรุ่น และพฤติกรรมการคบเพื่อนของวัยรุ่น มักจะมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ วิดีโอ นิตยสาร แม้กระทั่งเพลงต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการลอกเลียนแบบทั้งสิ้น

สำหรับวัฒนธรรมไทยนั้นเดิมทีวัยรุ่นชายและหญิงจะอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ใหญ่ตลอดเวลา โอกาสของการพบปะหรือสนทนากันจึงมีโอกาสดังขึ้นน้อย ปัจจุบันวัยรุ่นมีอิสระในการใช้ชีวิตอย่างอิสระมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้โอกาสในการพบปะสนทนากันนอกบ้านนั้นมีมากขึ้น ดังนั้นแทนที่ผู้ใหญ่จะใช้วิธีห้ามปราม ควรหันมาใช้วิธีแนะนำให้เด็กวัยรุ่นรู้จักการสมาคมกับเพศตรงข้ามให้อยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งเด็กวัยรุ่นทั่วไปก็ต้องการที่จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ หากผู้ใหญ่ไม่ส่งเสริมให้วัยรุ่นแสดงความสนใจในเพศตรงข้ามออกตามธรรมชาติโดยตรงหรือขาดการแนะนำที่ถูกต้อง หรือกีดกันขัดขวางอาจทำให้เด็กวัยรุ่นมีจิตใจหดหู่ ซึมเศร้าและเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาตามมา สอดคล้องกับสุพัตรา สุภาพ (2529 : 19) กล่าวถึงเด็กวัยรุ่นว่า เด็กวัยรุ่นในปัจจุบันได้รับอิทธิพลต่าง ๆ เมื่อสภาพสังคมจำเป็นต้องรับเอาแบบแผนความประพฤติจากวัฒนธรรมตะวันตก โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่ขาดหลักและขอบเขตของความประพฤติตัวต่อเพศตรงข้าม ไม่รู้จักป้องกันปัญหาอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ และอาจทำให้เกิดปัญหาตามมาทั้งตัวเด็กและปัญหาสังคม

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2523 : 101) กล่าวว่า วัยรุ่นชายหญิงสมัยใหม่มีโอกาสได้คบหาสมาคมกันโดยเสรีมากกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา ประกอบกับมีสิ่งยั่วยุให้วัยรุ่นอยากลอง " ความสุขจากการร่วมเพศ" ย่อมทำให้ความสามารถในการระงับความรู้สึกทางเพศของวัยรุ่นชายหญิงน้อยลง ประกอบกับมีความเจริญและการเผยแพร่ของเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และในปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสาร หรือรายการต่าง ๆ จากต่างประเทศ ทั้งภาพยนตร์หรือข่าว จะเป็นการให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางสังคมตะวันตก ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจมีผลทำให้ธรรมเนียมเกี่ยวกับการรักษาวลสงวนตัวถูกลดความสำคัญลง การให้ความสำคัญกับความบริสุทธิ์ของหญิงลดลง ทำให้วัยรุ่นบางกลุ่มรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศ และเนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ไวต่อการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ และง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง อาจมีแนวโน้มที่จะประพฤติตนอย่างอิสระในเรื่องเพศและมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ปกครองและอาจารย์แนะแนว จำนวน 10 ท่าน เกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีลักษณะของการกระทำที่ดีและมีแนวโน้มในทางที่ไม่ดี การกระทำที่ดีได้แก่ มีความตั้งใจเรียน สนใจในกิจกรรม ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ ของทางโรงเรียน มีความประพฤติเรียบร้อย ส่วนแนวโน้มในทางที่ไม่ดีได้แก่ ไม่สนใจในการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน หนีเรียน ประพฤติตนผิดระเบียบ กลับบ้านมืดค่ำ มีการกระทำไปในทางชั่วช้า จับมือถือแขน ชอบอยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง และจากประสบการณ์ผู้วิจัยในการทำงานด้านแนะแนว พบว่าปัญหาทางด้านเพศเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้นักเรียนออกจากสถานศึกษากลางคัน ซึ่งก่อให้เกิดการขาดการต่อเนื่องและสูญเสียโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน

* ปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการทำมาหากินต้องต่อสู้ดิ้นรนขวนขวายเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีเวลาให้ลูกน้อยลง จึงทำให้เกิดความห่างเหินในครอบครัว ทำให้ลูกเกิดความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง เกิดความว้าเหว และอาจหาทางออกด้วยการคบเพื่อนเป็นการชดเชย (นิยม บุญมี. 2534 : 12) ความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นได้แม้กระทั่งวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอิสระอยากเป็นตัวของตัวเอง อย่างไรก็ตามวัยรุ่นยังต้องการความอบอุ่นและข้อแนะนำบางประการจากพ่อแม่ (ศุภชัย สุขภาพจิต. 2523 : 4) ทำให้วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยยึดเพื่อนเป็นที่พึ่งทางใจเมื่อมีปัญหา ก็ปรึกษากันเองเพราะรู้สึกว่าเพื่อนเข้าใจตนได้ดีกว่า แต่เนื่องจากเพื่อนมีประสบการณ์น้อย จึงอาจทำให้มีการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจผิดพลาดได้ (ปราณี รามสูตร. 2528 : 37) วัยรุ่นจึงได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมาก อีกทั้งการไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และคำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้ใหญ่และสังคม จึงมีผลต่อแนวความคิดในเรื่องเพศของวัยรุ่น

“วัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนด้วยตนเอง ความขัดแย้งกับพ่อแม่ ครู หรือบุคคลอื่น ๆ จะเป็นแรงผลักดันให้เด็กวัยรุ่นค้นหาเพื่อนที่ตนเลือกสนิทสนมยิ่งขึ้น การมีเพื่อนมากโดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศ จะเป็นเครื่องแสดงความเด่นชัดของตน” ซึ่งเลอฟรองซัว (ปราณี รามสูตร. 2528 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Lefrancois. 1973 : 319 – 323) มีความเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการรักเพื่อนและติดเพื่อนมาก เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การได้กระทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่สามารถทำที่บ้านได้ เช่นการลักลอบสูบบุหรี่ การวางแผนเป็นหนุ่มสาว การได้กระเข้าเฝ้าหยอเย้าเพื่อนต่างเพศ อันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการผูกสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศเพื่อจะได้สนิทสนมกันเป็นการส่วนตัวต่อไป ในความคิดเห็นของวัยรุ่นส่วนใหญ่ เขามักรู้สึกว่า ความสำเร็จในชีวิตของเขานั้นคือ การมีเพื่อนฝูงมากหน้าหลายตาและมีเพื่อนต่างเพศที่เขาพึงพอใจ

“นอกจากนี้แล้วลักษณะของวัยรุ่นที่ถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยว ต้องใช้ชีวิตตามลำพังเนื่องจากบิดามารดา หย่าร้างกัน แยกกันอยู่หรือวัยรุ่นต้องดิ้นรนหางานทำ ทำให้วัยรุ่นถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย รวมทั้งการมีมุมมองทางเพศโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ (วิชา มหาคุณ. 2538 : 20) สอดคล้องกับมิลเลอร์และคณะ (Carroll. 1996 : 154 ; citing Miller et al. 1986) กล่าวว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและครอบครัวหย่าร้างจะมีความสัมพันธ์ทางเพศเร็วขึ้น อีกทั้งผู้ปกครองที่เข้มงวดเกินไปและยอมตามใจมากเกินไป เด็กจะมีความถี่ของการมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าผู้ปกครองที่มีการเข้มงวดกวดขัน แต่เด็กที่มาจากครอบครัวที่ตามใจมากเกินไปจะทำให้มีเพศสัมพันธ์ที่มากกว่า และมีความเสี่ยงสูงต่อการตั้งครรภ์เช่นกัน

ดังนั้น ในการคบเพื่อนต่างเพศถ้าขาดการควบคุมให้รู้จักขอบเขตในการปฏิบัติตนที่ดีและขาดการแนะนำที่ถูกต้อง อาจนำไปสู่การกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นได้ ดังที่พุทธทาสภิกขุ (2527 : 1) กล่าวว่า ชายหญิงที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวปัจจุบัน มีปัญหาความทุกข์กาย ทุกข์ใจจากเรื่องเพศและเสียชีวิตมากที่สุด ปมชีวิตที่ยุ่งเหยิงและวิกฤตการณ์ที่วุ่นวายมากมายเช่นนี้ เกิดจากปัญหาทางเพศและกามารมณ์ เช่น ปัญหาเด็กวัยรุ่นตั้งครรภ์โดยมิได้แต่งงานมีจำนวนมากขึ้นทุกปี ปัญหาอาชญากรรมทางเพศ ปัญหาโสเภณี ปัญหาสำส่อนทางเพศ เป็นต้น

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียนใหม่ หรือเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ปัญหาการปรับตัวของวัยรุ่นมักเกิดกับวัยรุ่นทั้งชายหญิง เช่น เมื่อต้องการพบหรือติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ มักจะรู้สึกประหม่า รู้สึกกล้าปากใจในการพูดคุยหรือทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศ บางคนค่อนข้างขี้อาย จึงทำให้เกิดความวุ่นวายในการติดต่อกัน (สุชา จันทน์อมและสุรางค์ จันทน์อม. 2518 : 239 – 243) แต่ถ้าวัยรุ่นชายและหญิงสามารถ

ปรับตัวและเข้าช่วยสังคมกับเพศตรงข้ามได้เป็นอย่างดี ตลอดทั้งไม่เกิดความคับข้องใจก็จะเป็นผลดีต่อความคิดเกี่ยวกับตนเองและต่อกลุ่มสังคม กลุ่มเพื่อนวัยรุ่นบางคนจะขาดความภาคภูมิใจในตนเองหากเขาเข้าใจว่าตนไม่มีเสน่ห์เป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม ด้วยเหตุนี้การมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศในช่วงวัยรุ่น จึงมีบทบาทสำคัญต่อความคิดและทัศนคติของเขาในวัยผู้ใหญ่ (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. 2527 : 108)

จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดหนึ่งอยู่ในเขตภูมิภาคทางภาคเหนือที่มีชนบทธรรมนิยมประเพณียึดถือมาช้านานโดยเฉพาะบทบาททางสังคมของชายและหญิง ชายนั้นจะต้องเป็นผู้นำครอบครัว ประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัว สามารถที่จะออกนอกบ้านได้อย่างอิสระ ไม่ถูกกีดกันจากผู้ใหญ่ เนื่องจากมีความเชื่อว่า ผู้ชายนั้นต้องแสวงหาประสบการณ์ ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อเรียนรู้การใช้ชีวิตและวิถีทางในการเลี้ยงดูครอบครัว เพิ่มความเชื่อมั่นและเป็นการหล่อหลอมให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะประคับประคองชีวิตและครอบครัวได้ สำหรับผู้หญิงนั้น ได้มีความเชื่อและได้ยึดถือปฏิบัติมานานว่าเป็นผู้ที่ต้องรักษาวลสงวนตัว เป็นแม่บ้านแม่เรือน เพื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ไม่ออกนอกบ้านในตอนกลางคืน ไม่ปิดบังผู้ใหญ่ในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการมีเพื่อนต่างเพศและความเชื่อด้านความสัมพันธ์ระหว่างชาย หญิงนั้น จะมีความเชื่อดังเดิมเกี่ยวกับประเพณีโบราณในเรื่องเกี่ยวกับนับถือผี การผัดผี การถือผีป๋ายาเป็นกฎเกณฑ์บังคับ หมายถึงชายและหญิงไม่มีโอกาสที่จะอยู่กันตามลำพังหรือมีการติดต่อบุคคลสมาคมใด ๆ ต่อกัน ชายและหญิงต้องไม่มีการล่วงเกินหรือการกระทำใดๆ เกินขอบเขตของบรรทัดฐานทางสังคมของชุมชนที่กำหนดไว้ ได้แก่ ไม่มีการถูกเนื้อต้องตัว ไม่มีการคบหาไม่เลือกหน้า ต้องอยู่ในความเห็นชอบของผู้ใหญ่ รักษาวลสงวนตัวรักษาพรหมจรรย์ ไม่กระทำการลักลอบคบหาสมาคมกัน ดังคำสุภาษิตที่สอนหญิงสาวว่า “ บ่กินก่อนตาน บ่มาจนก่อนแต่ง ” และคำที่เปรียบเปรยว่า “ มีลูกสาว เหมือนมีลั้วอยู่หน้าบ้าน ” (วันวิสาข์ โกลภระหนก. 2539 : 161)

เมื่อผู้ชายมีความอิสระเสรีในการออกนอกบ้านหรือย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในเมืองเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ผู้หญิงก็เริ่มที่จะหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้หรือยกฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งหันไปยึดอาชีพการค้าประเวณีกันอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง โดยเชื่อว่าสามารถสร้างรายได้และฐานะให้แก่ตนเองและครอบครัวดังนั้นอาชีพโสเภณีจึงเป็นอาชีพหลักอาชีพหนึ่งที่ครอบครัวชนบทโดยเฉพาะท้องถิ่นทางภาคเหนือยินยอมและสนับสนุน (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2537 : 80)

การก่อให้เกิดค่านิยมในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยม “ วัตถุนิยม ” ค่านิยม “ เงินคือพระเจ้า ” และค่านิยม “ การบริโภคใหม่ ” ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในสังคมแสวงหาวัตถุ สิ่งของ

เงิน ตลอดจนการบริโภคประสบการณ์แปลกใหม่ โดยไม่คำนึงถึงการจะได้มาซึ่งเงินหรือวัตถุนั้น ๆ มีการขายลูกสาวหรือให้ลูกสาวไปค้าประเวณีเพื่อแลกกับเงินและวัตถุต่าง ๆ เช่นบ้าน โทรทัศน์ วิทยุหรือรถจักรยาน ขณะเดียวกันค่านิยม “การบริโภคใหม่ ก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนในสังคมยุคนี้แสวงหาบริการหรือประสบการณ์ทางเพศในรูปแบบแปลกใหม่” (กิตติพัฒน์ นนทบุรีมดูลย์และคณะ. 2533 : 215)

นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวนำเอาสังคมและวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามา ทำให้สภาพแวดล้อม ทักษะคติ ความเชื่อทางสังคมในด้านบทบาทของหญิงชายเปลี่ยนแปลงไป มีความนิยม ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุนิยมมากขึ้น มีความฟุ้งเฟ้อเห็นเงินเป็นสิ่งยิ่งใหญ่มีค่าที่สามารถบันดาลทุกอย่างได้ดังใจนึก ดังคำที่ว่า “ กิบบมีไผ่ตามไฟส่องต้อง ติ๊กบได้นุ่งบได้หย่อง ปั่น้องดูแคลน ” (หมายถึง การกินการบริโภคนั้น จะไม่มีใครมาสนใจที่จะคอยดูคอยติดตาม ตรงกันข้าม หากการแต่งตัวนั้นมอซอ ไม่สะสวย ไม่มีเครื่องประดับทองหยองกลับถูกนิทา แม้แต่พวกพี่น้องของตนก็ยังดูถูกว่าเราเป็นคนยากจน) ยิ่งทำให้บทบาทชายหญิงโดยเฉพาะวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงไป มีความฟุ้งเฟ้อ มีความเป็นอิสระเสรีในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย การพบปะคบหาสมาคมกัน สามารถที่จะทำสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนัดพบ และติดต่อกับเพื่อนต่างเพศตามความพอใจของตน สามารถเที่ยวเตร่กันอย่างมีอิสระโดยไม่บอกกล่าวหรือขออนุญาตผู้ใหญ่ ประพฤติปฏิบัติตนตามอย่างตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การบริโภคที่ฟุ้งเฟ้อ การปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามเป็นอิสระมากขึ้น ไปไหนมาไหนตามลำพังเที่ยวในเวลากลางคืนตามแหล่งบันเทิงต่าง ๆ ได้ เพื่อให้ได้ชื่อว่า เป็นคนทันสมัยหรือมีความเป็นสมัยใหม่ (รัชนิกร เศรษฐ์และคณะ. 2519 : 4-5)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ ในบางพื้นที่บางอำเภอของจังหวัดพะเยาได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมคือ ~~จาก~~ สังคมแบบเดิมที่ให้ความสำคัญดูแลลูกผู้หญิงอย่างเข้มงวด ให้เป็นแม่บ้านแม่เรือน ไม่ปล่อยปละละเลยให้ไปไหนมาไหนตามลำพัง ตลอดจนไม่ให้มีการคบเพื่อนเพศตรงข้ามก่อนวัยอันเหมาะสม ต้องอยู่ในความดูแลและความเห็นชอบของผู้ใหญ่ ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลของทางตะวันตก ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคม ในพื้นที่มากขึ้น วัฒนธรรมต่างๆ ในพื้นที่นั้น ๆ ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ความต้องการอิสระเสรีมีมากขึ้น การเลียนแบบสังคมตะวันตกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศตรงข้ามกับตน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการปฏิบัติตนแบบเดิมของคนในสังคมทั้งชายและหญิงในแนวความคิดความเชื่อของผู้ใหญ่ กับ ความเป็นสมัยใหม่ของคนรุ่นหลัง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดความไม่เข้าใจและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองและเด็กรุ่นใหม่ได้ ในลักษณะที่ฝ่ายหนึ่งมีความคิดและยึด

ลักษณะธรรมเนียมปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม กับอีกฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะปฏิบัติตนตามแบบอย่างของทางตะวันตกที่ลักษณะของความเป็นอิสระเสรี

จากลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศที่เปลี่ยนไปดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการที่ผู้วิจัยทำงานด้านแนะแนวระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่น และในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen. 1975 ; Ajzen and Fishbein. 1980) มาเป็นกรอบในการศึกษา เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่น เพราะทฤษฎีนี้กล่าวไว้ว่า การที่มนุษย์จะพิจารณาตัดสินใจกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ จะขึ้นอยู่กับเจตนาของบุคคลนั้นว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ นอกจากนี้การจะอธิบายเจตนาของบุคคลได้ถูกต้อง แม่นยำเพียงใดจะขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ ทักษะและความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำ การประเมินผลการกระทำ โดยบุคคลเชื่อว่าหากกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งจะนำไปสู่ผลการกระทำอันหนึ่งทีออกมา ซึ่งถ้าผลการกระทำอันนั้นเป็นสิ่งที่ดีก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำนั้น ในขณะที่บุคคลเชื่อว่าการกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งจะนำไปสู่ผลการกระทำซึ่งถ้าผลการกระทำนั้นเป็นสิ่งไม่ดี ก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อการกระทำนั้น (Fishbein and Ajzen. 1975 : 181) ดังนั้นความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำ จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานของทัศนคติต่อพฤติกรรม โดยสะท้อนให้เห็นเหตุผลที่ทำให้บุคคลมีทัศนคติที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นกับปัจจัยทางสังคมหรือปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งกลุ่มอ้างอิงนั้นอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดสำคัญต่อตัวนักเรียน ได้แก่ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ผู้ปกครอง เพื่อน สื่อมวลชน เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เพื่อได้ทราบแนวโน้มของการกระทำของนักเรียนวัยรุ่นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศว่าจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใด และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานพิจารณาประกอบการวางแผนพัฒนา แก้ไขและป้องกันปัญหาต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อเปรียบเทียบนักเรียนที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี กับลักษณะที่มีอิสระเสรี ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
- 2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
- 2.3 การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
- 2.4 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ
- 2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ
- 2.6 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศแบบลักษณะยึดชนบธรรมเนียมประเพณี กับแบบลักษณะอิสระเสรีของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศลักษณะยึดชนบธรรมเนียมประเพณี กับแบบลักษณะอิสระเสรี มีความแตกต่างกัน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 2.3 การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 2.4 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ
 - 2.6 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่น และเพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียนวัยรุ่น ในเรื่องการประพฤติตนเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การควบคุมและป้องกัน ปัญหาของนักเรียน อีกทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนานักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

เป็นนักเรียนวัยรุ่นในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา จำนวน 21,450 คน

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนวัยรุ่นในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ประมาณ 1,170 คน

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี
2. ลักษณะอิสระเสรี

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
2. ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
3. การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
4. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ
5. ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ
6. แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง การที่นักเรียนชายและหญิงปฏิบัติต่อกันในลักษณะของการอยู่ด้วยกันตามลำพัง การมีนัดพบกันตามลำพัง มีการหยอกเย้าถึงขั้นถูกเนื้อต้องตัว มีความรู้สึกถึงซึ่งผูกพันกันจนคนรัก หรืออาจมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน

2. เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง ความตั้งใจในการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งลักษณะของการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่น ในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่

2.1.1 ขออนุญาตหรือบอกกล่าวผู้ปกครอง ก่อนออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ

ทุกครั้ง

2.1.2 ไม่นัดพบกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังในที่ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ที่เปลี่ยว
ที่รโหฐาน

2.1.3 ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศในลักษณะที่ไม่จำเป็น ได้แก่ จับมือถือแขน
หรือเดินโอบกอดตามสถานที่ต่าง ๆ

2.1.4 ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

2.2 ลักษณะอิสระเสรี ได้แก่

2.2.1 ไม่ขออนุญาตหรือบอกกล่าวผู้ปกครอง ก่อนออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ
ทุกครั้ง

2.1.2 นัดพบกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังในที่ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ที่เปลี่ยว หรือ
ที่รโหฐาน

2.1.3 ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศในลักษณะที่ไม่จำเป็น ได้แก่ จับมือถือแขน หรือ
เดินโอบกอดตามสถานที่ต่าง ๆ

2.1.4 มีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

3. ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนวัยรุ่นที่มีต่อการคบ
เพื่อนเพศตรงข้ามทั้งทางบวกและทางลบ ได้แก่ มีความสุข ดี ทำให้รู้สึกว่าตนมีเสน่ห์ ทำให้มี
กำลังใจ มีที่ปรึกษา ผูกพันทางใจ ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ และการเรียนดีขึ้น

4. ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง การที่นักเรียนวัยรุ่นเชื่อว่า
เมื่อคบเพื่อนเพศตรงข้ามแล้วจะทำให้เกิดผลกับตนดังนี้ มีที่ปรึกษา มีความสุขจริง มีกำลังใจ
เสียการเรียน ทำให้เป็นคนมีเสน่ห์ รู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น กระตือรือร้นในการเรียน มี
ความทุกข์ระวนระวายใจ เสียเงิน เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ และอาจถูก
หลอกหรือถูกชักจูงไปในทางที่ผิด

5. การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง การที่นักเรียน
วัยรุ่นเชื่อมั่นว่าการคบเพื่อนเพศตรงข้ามนั้นจะนำไปสู่ผลของการคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ดี หรือ
ในทางที่ไม่ดี

6. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล ที่นักเรียนวัยรุ่นคิดว่าจะมีความสำคัญต่อเขา
ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ญาติ พี่ น้อง เพื่อน

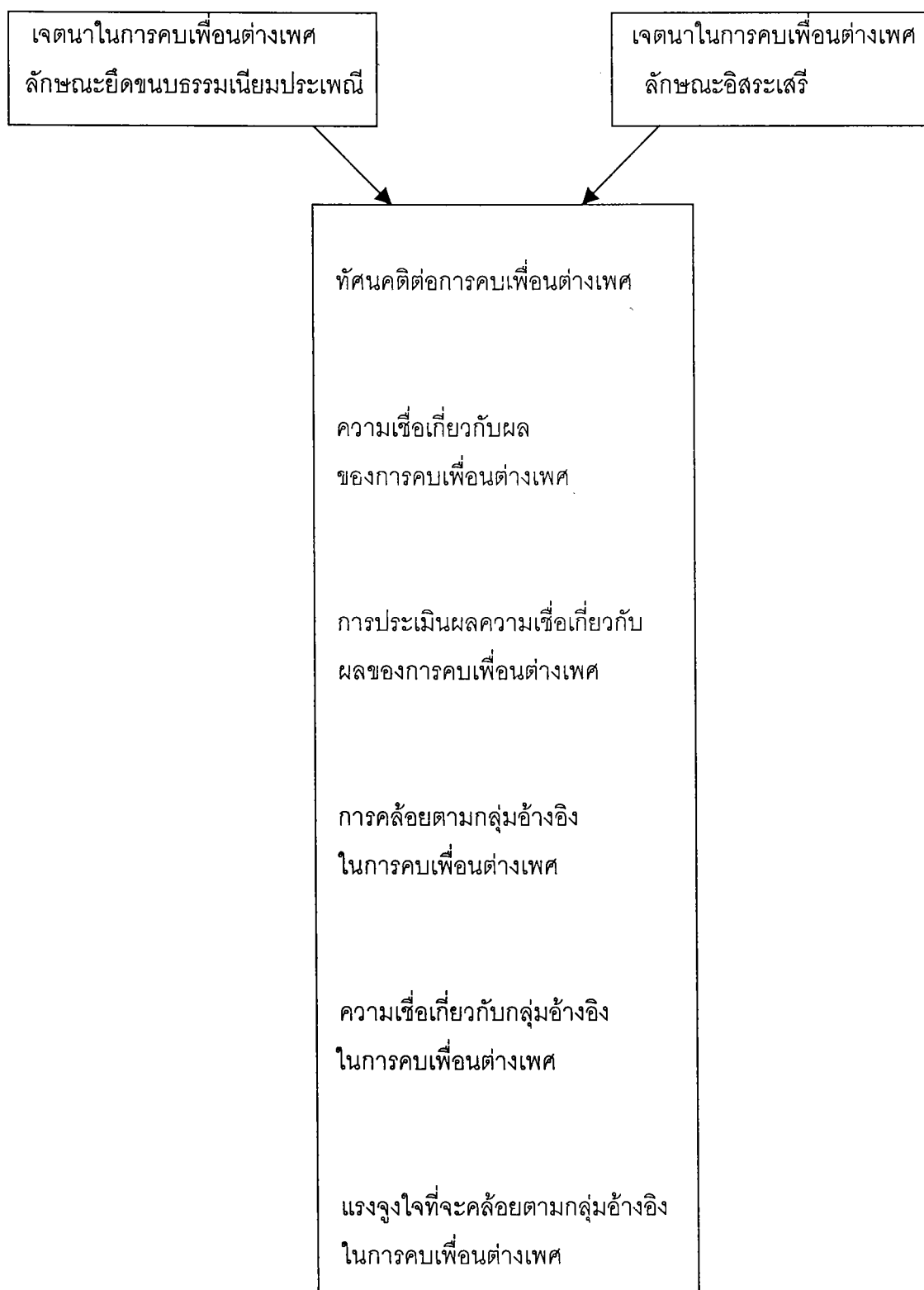
7. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง ความเป็นไปได้ที่นักเรียน
วัยรุ่นจะกระทำตามบุคคล กลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา คาดหวังให้กระทำในเรื่องของการ
คบเพื่อนต่างเพศ

8. ความเชื่อเกี่ยวกับการกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง การยึดขนบธรรมเนียมประเพณีรับรู้ความคิดของบุคคล กลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา คิดว่าเขาควรหรือไม่ควรที่จะคบเพื่อนต่างเพศ

9. แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ หมายถึง ความต้องการของนักเรียนวัยรุ่นที่จะกระทำตามความคิดของบุคคล กลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา คาดหวังให้กระทำในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ

10. นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาของจังหวัดพะเยา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ทำการศึกษาค้นคว้า โดยมีลำดับดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ

- 1.1 ความหมายของทัศนคติ
- 1.2 องค์ประกอบของทัศนคติ
- 1.3 คุณลักษณะของทัศนคติ
- 1.4 การเกิดทัศนคติ
- 1.5 ประเภทของทัศนคติ
- 1.6 การวัดทัศนคติ
- 1.7 ประโยชน์ของการวัดทัศนคติ

2. เอกสารเกี่ยวกับวัยรุ่น

- 2.1 ความหมายของวัยรุ่น
- 2.2 การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น
- 2.3 ความต้องการของวัยรุ่น
- 2.4 พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น
- 2.5 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น
- 2.6 วัยรุ่นกับเพื่อน
- 2.7 วัยรุ่นกับการคบเพื่อน
- 2.8 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น
- 2.9 ลักษณะการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น
- 2.10 สาเหตุของการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น

3. เอกสารเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

- 3.1 การเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น
- 3.2 ความแตกต่างในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายหญิง
- 3.3 แนวทางในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศ
- 3.4 การนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศ

- 3.5 ประโยชน์ของการมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศ
- 3.6 ผลเสียของการมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศ
- 3.7 การมีคู่รักในวัยเรียน
- 3.8 การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน
- 3.9 ลักษณะชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยกับแบบแผนพฤติกรรมในเรื่องเพศ
- 3.10 ความเชื่อต่อบทบาททางสังคมของหญิง-ชายในชนบทภาคเหนือ
- 3.11 อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องเพศ
4. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างประเทศ

ทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) มาจากคำว่า " Aptus" ในภาษาลาติน ซึ่งตรงกับคำว่าความเหมาะสม (Fitness) หรือการปรับตัว (Adaptedness) ทัศนคติเป็นพฤติกรรมเตรียมพร้อมทางสมองในการที่จะกระทำ ซึ่งจะบ่งบอกถึงหน้าที่ของสภาวะจิตใจ หรือสภาพของอารมณ์สลับซับซ้อนก่อนที่คนเราจะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหา โดยส่วนใหญ่แล้วจะขึ้นอยู่กับทัศนคติที่จะคงไว้ซึ่งสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์ เพื่อรักษาเจตนาที่ถูกต้องไว้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาว่าความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องเป็นอย่างไร ตามระดับความเชื่อถือหรือระดับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของทัศนคติ มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ทัศนคติ ไว้ดังนี้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 1) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์และอื่นๆรวมทั้งท่าทีที่แสดงออกอันบ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และทัศนคติเป็นนามธรรมและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกด้านการปฏิบัติ แต่ทัศนคติไม่ใช่แรงจูงใจ (Motive) และแรงขับ (Drive) หากแต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะได้ตอบ (State of Readiness) และแสดงให้เห็นถึงแนวทางของการสนองตอบของบุคคลต่อสิ่งเร้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 4)ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือความพร้อมในการกระทำของบุคคลต่อสิ่งใด บุคคลใด ความพร้อมดังกล่าวของบุคคลเห็นได้จากพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่ เห็นด้วยหรือไม่

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 172)ให้ความหมายทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติคือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ แล้วแสดงสภาวะของร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือแสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบเรียกว่าทัศนคติที่ดีหรือทางบวก หรือแสดงความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบเรียกว่าทัศนคติที่ไม่ดีหรือทางลบ

สุชา จันทน์อม (2533 : 3)ได้กล่าวถึงทัศนคติว่า ทัศนคติหมายถึงความรู้สึกหรือท่าทีที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่างๆเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ทัศนคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล ทัศนคติมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมและบุคลิกภาพของบุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 238)ให้คำนิยามคำว่า ท่าทีทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสันนิบาตหรือเป็นปฏิบัติต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอาจเป็นแบบเข้าสู่ (Approach) หรือถอนตัวออก (Withdrawal) ก็ได้ และด้วยเหตุนี้วัตถุที่เป็นเป้าหมายของปฏิกิริยาจึงอาจมีคุณค่าในทางบวกหรือลบก็ได้ในแง่ของแต่ละบุคคล

ฟิชไบน์ (Fishbein. 1967 : 8) ให้ความหมายว่าทัศนคติหมายถึง สภาพความพร้อมของสมองและประสาทการจัดระบบมวลประสบการณ์ อิทธิพลภายนอกหรือภายในที่มีต่อบุคคลในการที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น

อัลพอร์ท (Allport. 1985 : 15) สภาวะความพร้อมทางจิตซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็แรงกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคลหรือสิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เทอร์สโตน (ปิยนันท์ ทรัพย์มันคงทวี. 2535 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Thurstone. 1949) ให้ความหมายทัศนคติว่า เป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างได้ว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

สรุปได้ว่า ทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคล วัตถุสิ่งของหรือเหตุการณ์ สภาพการณ์ต่างๆที่อาจจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

ของแต่ละบุคคลเช่น ชอบ-ไม่ชอบ พอใจ-ไม่พอใจ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ยอมรับได้หรือยอมรับไม่ได้ นอกจากนี้ ทักษะคิดอาจแสดงออกในลักษณะเป็นกลาง รู้สึกเฉยๆ ไม่รัก ไม่ชอบ หรือไม่แน่ใจ

องค์ประกอบของทัศนคติ

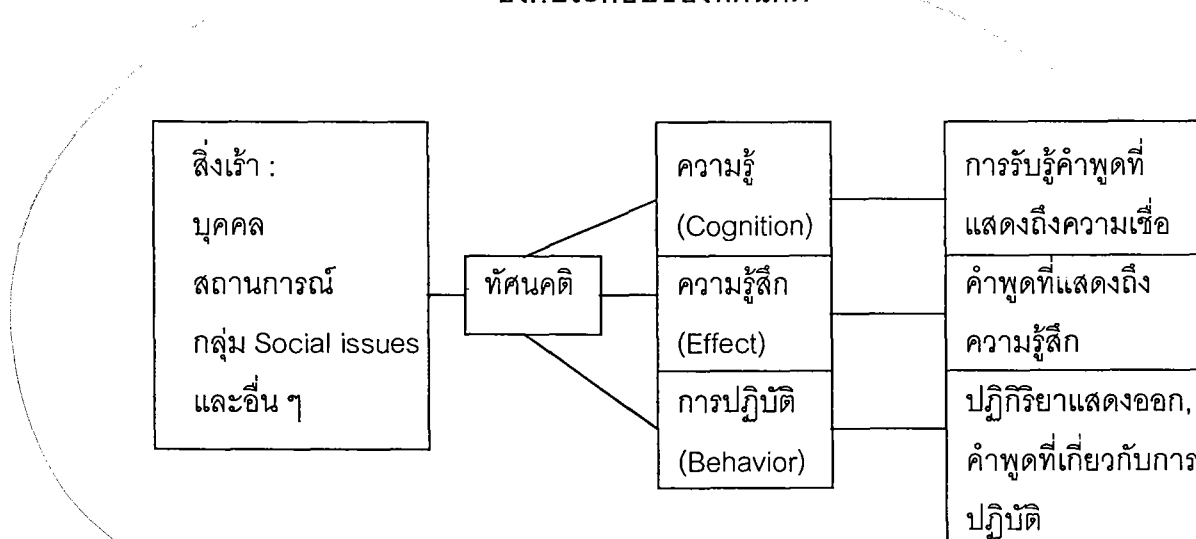
ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2530 : 3) ได้กล่าวว่าทัศนคติเป็นความคิดเห็น ซึ่งมียารมณ์เป็นส่วนประกอบเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ซึ่งองค์ประกอบของทัศนคติมีด้วยกัน 3 ประการดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) หรือด้านความคิด ความเข้าใจ ได้แก่ ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกันตามแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งจะเป็นตัวเรา"ความคิด"อีกต่อหนึ่ง ซึ่งแล้วแต่ว่าบุคคลนั้นจะมีความรู้สึกนึกคิดในทางลบหรือทางบวก

3. องค์ประกอบทางด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) องค์ประกอบนี้มีแนวโน้มไปในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดปฏิกิริยาหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น

องค์ประกอบของทัศนคติ

แหล่งที่มา : ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Triandis. 1971.

คุณลักษณะของทัศนคติ

ทัศนคติ มีลักษณะสำคัญดังนี้ (ภุชญา ศักดิ์ศรี. 2530 : 185-186)

1. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้อย่อมจะมีความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นนั่นคือการเกิดทัศนคติ
2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพแวดล้อม สถานการณ์ หรือเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงจากทัศนคติที่ยอมรับเป็นทัศนคติที่ไม่ยอมรับ หรือจากทัศนคติที่ไม่ยอมรับไปสู่ทัศนคติที่ยอมรับได้
3. ทัศนคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราจะสามารถทราบได้ว่าบุคคลมีทัศนคติในทางยอมรับหรือไม่ โดยสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกด้วยคำพูด สีหน้า ท่าทาง พอใจหรือไม่พอใจ
4. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เพราะขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ประสบการณ์การรับรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
5. ทัศนคติเกิดจากการเลียนแบบ โดยสามารถถ่ายทอดออกไปสู่บุคคลอื่นๆ ได้ หากเราเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่าง
6. ทิศทาง ปริมาณ ความเข้มข้นของทัศนคติ ปริมาณมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่ว่าจะมีความรู้สึกสุดปลายไปในทางด้านใด ทัศนคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงต่างกัน ส่วนทิศทางของทัศนคติมี 2 ทิศทางคือ ทิศทางสนับสนุนหรือในทางบวก และทิศทางต่อต้านหรือในทางลบ
7. ทัศนคติอาจเกิดขึ้นจากความมีจิตสำนึก หรือจากจิตไร้สำนึกก็ได้ เมื่อบุคคลเรียนรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกที่สมบูรณ์ เพราะได้สังเกตเห็น คิด พิจารณาเหตุผล วิเคราะห์จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควรเป็นประการใด ทัศนคติที่เกิดขึ้นลักษณะนี้เรียกว่าเกิดจากจิตสำนึก ในบางกรณีทัศนคติเกิดจากจิตไร้สำนึกก็ได้ เป็นความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดขึ้นโดยมิได้มีการคิดพิจารณาไตร่ตรองแต่อย่างใด เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองห้ามพูดเรื่องเพศจึงไม่กล้าพูด เคยชินจนกระทั่งเห็นเรื่องเพศเป็นเรื่องหยาบคาย ต่ำช้าน่าอาย มีทัศนคติที่ไม่ยอมรับโดยอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกตัวคือปราศจากจิตสำนึก
8. ทัศนคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร เกิดจากความรู้สึกที่สะสมมานานพอสมควร แม้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้แต่ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงในระยะชั่วครู่ชั่วยามหรือในวันหนึ่งทัศนคติย่อมมีความคงทนยากที่จะเปลี่ยนแปลงมีความรู้สึกติดต่อกับสิ่งใดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งก็จะมีความรู้สึกเช่นนั้นตลอดไป หรือว่าจะเปลี่ยนความรู้สึกได้ต้องใช้เวลา กระทั่งสถานการณ์

เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปเกิดการเรียนรู้ใหม่

9. บุคคลแต่ละคนย่อมมีทัศนคติต่อบุคคล สถานการณ์สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน

การเกิดทัศนคติ

ประดินันท์ อุปรนัย (2518 : 115 -116) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลของการเกิดทัศนคติ ดังนี้

1. บิดามารดาและการอบรมเลี้ยงดู การประพฤติปฏิบัติตนและการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอันดับแรกต่อการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ตลอดจนลักษณะของความคิดความเชื่อต่างๆของพ่อแม่ยังมีส่วนถ่ายทอดมาสู่ลูกจนเกิดเป็นทัศนคติประจำตัวลูกอีกต่อไปด้วย

2. ครูและการอบรมสั่งสอน นอกจากเด็กจะรับเอาทัศนคติของพ่อแม่มาเป็นของตนแล้ว เมื่อเข้าโรงเรียนเด็กจะยอมรับเอาทัศนคติต่างๆที่ถูกถ่ายทอดมาจากการปฏิบัติตนและการอบรมสั่งสอนของครูด้วย

3. การศึกษาในปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้าไปเป็นอันมาก การศึกษาหาความรู้ของเด็กเป็นไปอย่างกว้างขวาง ยิ่งเด็กได้รับการศึกษาสูงเพียงใด วิชาความรู้ที่เขาได้รับย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดของเด็ก อีกทั้งความก้าวหน้าของเครื่องมือสื่อสาร ทำให้ทัศนคติที่เคยได้รับมาแต่เดิมเปลี่ยนแปลงไปได้เพราะได้มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

4. วัฒนธรรมในสังคมที่แตกต่างกันย่อมมีศาสนาความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างกัน ความต่างนี้นี้อาจมีผลต่อการเกิดทัศนคติแก่บุคคลในแต่ละสังคมต่างกันด้วย

ธีระพร อุวรรณโณ (2521 : 1-17) แบ่งอิทธิพลของการเกิดทัศนคติออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. อิทธิพลจากพ่อแม่เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะก่อนเด็กเข้าโรงเรียนเด็กจะพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลัก

2. อิทธิพลจากกลุ่มต่างๆ กลุ่มในโรงเรียนคือครู เพื่อน ก็มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็ก

3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว ประสบการณ์ในวัยเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของบุคคล รวมทั้งการพัฒนาทัศนคติด้วย ประสบการณ์ที่รุนแรง หรือกระทบกระเทือนใจเป็นสิ่งที่ฝังแน่นในจิตใจของบุคคลได้นานและมีอิทธิพลทำให้คนมีทัศนคติที่ต่างกันออกไป

4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนรวมถึงวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ สิ่งที่เราเห็นได้ชัดที่สุดคือการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ที่จะพยายามเปลี่ยนทัศนคติของคนให้หันไปนิยมในสิ่งที่ผู้โฆษณาต้องการ สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลมาก ในการเปลี่ยนทัศนคติโดยเฉพาะเรื่องที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทัศนคติของบุคคลนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้จากพ่อแม่ จากกลุ่มเพื่อน ครู อาจารย์รวมทั้งประสบการณ์ส่วนตัวที่บุคคลได้รับและจากสื่อมวลชน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการเกิดทัศนคติของบุคคลเป็นอย่างมาก

ประเภทของทัศนคติ

ทัศนคติแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ (กฤษณา ศักดิ์ศรี. 2530 : 190-191) ดังนี้

1. ทัศนคติทั่วไป คือทัศนคติที่มีต่อสิ่งของ สถานการณ์ สถาบันและผู้คน ฯลฯ ไปในทางต่างๆ ไป มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นอย่างกว้าง ๆ เช่น ชาวจีนขยัน คนจีนขี้โมย
2. ทัศนคติเฉพาะ คือทัศนคติที่มีต่อบุคคลใด ข้อเสนใด สถาบันใด สถานการณ์ใด โดยเฉพาะเป็นอย่าง ๆ ไป
3. ทัศนคตินิมิต คือความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อที่เป็นไปในทางบวกหรือยอมรับออกมาในรูปที่พึงพอใจ
4. ทัศนคตินิเสธ คือทัศนคติในทางลบ ปฏิเสธ ไม่ยอมรับ ซึ่งแสดงออกมาในรูปความไม่พอใจ ความไม่ชอบใจ ไม่เห็นคุณประโยชน์

การวัดทัศนคติ

เนื่องจากทัศนคติค่อนข้างไปทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ซึ่งการวัดทัศนคติจึงไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่วัดได้จากแนวโน้มของบุคคลที่แสดงออกมาทางภาษา และวัดออกมาในรูปความคิดเห็น โดยอาจได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามหรือแบบวัดทัศนคติโดยตรง ซึ่งการวัดทัศนคตินั้นจะมีข้อตกลงเบื้องต้น

(ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2521 : 215) ดังนี้

1. การศึกษาทัศนคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ดังนั้นการวัดทัศนคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่

3. การศึกษาทัศนคติของบุคคล มิใช่เป็นการศึกษาทัศนคติของบุคคลเท่านั้นแต่ ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อยหรือความเข้มของทัศนคตินั้นด้วย

ประโยชน์ของการวัดทัศนคติ

เรณู เจริญศรี(2528 : 18-19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวัดทัศนคติดังนี้

1. วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม การมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลเป็นเครื่องแสดงว่า เขามีความรู้ทาง ด้านดี – ไม่ดี เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก น้อยเพียงใด มีความรู้สึก ชอบ-ไม่ชอบต่อสิ่งนั้น เพียงใด ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นเป็นเครื่องทำนายว่า บุคคลมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปทำนองใด ดังนั้น การทราบทัศนคติของบุคคล ย่อมช่วยให้สามารถทราบการกระทำของบุคคลนั้นได้

2. วัดเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข โดยทั่วไป การที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดอย่างไรวินั้น เป็นสิทธิ์ของเขา แต่ละบุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใดแตกต่างกันไปในบางเรื่อง จึงจำเป็นจะต้องให้กลุ่มมีความคิดเห็นและทัศนคติที่สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขของสังคม และย่อมเป็นไปได้ถ้าพลเมืองมีทัศนคติไปในแนวทางเดียวกัน ความร่วมมือย่อมเกิดขึ้นง่าย

3. วัดเพื่อเข้าใจสาเหตุและผล ทัศนคติ เปรียบเทียบสาเหตุภายในที่ผลักดันให้ บุคคล กระทำในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน และสาเหตุภายในหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลนี้อาจจะได้รับผลกระทบมาจากสาเหตุภายนอกอีกส่วนหนึ่ง ฉะนั้นการเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่างๆ ได้อย่างชัดเจน บางกรณีอาจจำเป็นต้องวัดทัศนคติของบุคคลต่อสาเหตุภายนอกนั้นด้วย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า ถ้าเราทราบทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เราสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ สามารถจะหาทางป้องกันและแก้ไขหรือลดข้อขัดแย้ง ในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเข้าใจสาเหตุและผลของพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล

วัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น ตามคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ในลักษณะที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์ได้ และเป็นระยะที่มีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจ ไปสู่สภาวะที่ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง

วัยรุ่น หมายถึงวัยที่ย่างเข้าสู่สุตมภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ สามารถเป็นพ่อแม่คนได้ และเด็กหญิงจะเข้าสู่สุตมภาวะทางเพศเมื่ออายุ 13-15 ปี ในขณะที่เด็กชายเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นเมื่อ

อายุ 15 ปี สำหรับในประเทศไทย กลุ่มวัยรุ่นหมายถึงบุคคลที่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายไปสู่ลักษณะเป็นหนุ่มสาว หรืออาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เปรียบเสมือนสะพานไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ไม่มีเวลากำหนดแน่นอนว่าเริ่มและสิ้นสุดเมื่อใด แต่ได้กำหนดความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเป็นสำคัญคือตอนที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน และมีขนที่อวัยวะเพศ ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่มียีน้ำอสุจิ (สุชา จันทน์เอม. 2527 : 18)

คำว่าวัยรุ่นในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Adolescence มาจากภาษาลาตินว่า Adolescere หมายความว่า To Grow into Maturity แปลว่า การเจริญเติบโตสู่วุฒิภาวะหรือเป็นวัยที่พัฒนามาจากสภาวะความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (Hurlock. 1974 : 391) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของโครว์ (Crow. 1961 : 113) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า “ วัยรุ่น หมายถึงการเจริญเติบโตอันเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เด็กจะพัฒนามาจากการพึ่งพิงผู้ใหญ่ไปสู่ความเป็นอิสระอย่างเห็นได้ชัดในทุกๆ ด้าน ” และการที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนั้น มิใช่เจริญเติบโตแต่ทางร่างกายอย่างเดียวเท่านั้น ทางด้านจิตใจก็เจริญเป็นเงาตามไปด้วย นั่นคือ ต้องพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม

ฮอลล์ (Hall. 1964 : 55) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นว่า “ เป็นวัยพายุบูแคม ” เป็นวัยของการกระทำที่เหมือนเด็กแต่ก็เหมือนผู้ใหญ่ด้วย ระยะเวลาของวัยรุ่นเป็นระยะที่เริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายจนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ในช่วงเวลาดังกล่าว อาจจะมีการกระทำที่แสดงออกถึงความเป็นเด็กอยู่หลายอย่างแม้ว่าจะเป็นเวลาที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ก็ตาม วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่บุคคลไม่ควรได้รับการปฏิบัติเยี่ยงเด็ก แต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงผู้ใหญ่ ช่วงเวลาที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่จึงเรียกว่า วัยรุ่น

แบร์ลและโจนส์ (Blair and Jones. 1964 : 1-2) ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งอยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เช่นเด็กที่มาจากชนชั้นกลางเป็นวัยรุ่นนานกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และการเข้าสู่วัยรุ่นของเด็กชายและเด็กหญิงนั้นไม่พร้อมกัน โดยปกติเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กชาย 1-2 ปี

โดยสรุป วัยรุ่นหมายถึง วัยที่บุคคลพัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญาถือเกณฑ์การเข้าสู่วัยรุ่นจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย รูปร่าง และการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ โดยปกติเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี ช่วงอายุของวัยรุ่นจะอยู่ระหว่าง 12-21 ปี

การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น

อายุของวัยรุ่นแบ่งออกได้ดังนี้ (สุโท เจริญสุข. 2520 : 50)

วัยรุ่นตอนต้น	หญิง	13-15 ปี	ชาย	15-17 ปี
วัยรุ่นตอนกลาง	หญิง	15-18 ปี	ชาย	17-19 ปี
วัยรุ่นตอนปลาย	หญิง	18-21 ปี	ชาย	19-21 ปี

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1974 : 27) และลูเอลลา (Luella. 1967 : 4) ได้แบ่งระยะของวัยรุ่นตามเกณฑ์เข้าสู่วัยรุ่น ดังนี้

ระยะก่อนวัยรุ่น	อายุ	10-12 ปี
ระยะวัยรุ่นตอนต้น	อายุ	13-16 ปี
ระยะวัยรุ่นตอนปลาย	อายุ	17-21 ปี

จรรยา สุวรรณทัต (2526 : 8) กล่าวถึงการแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นในประเทศไทยว่า เด็กวัย 13 ปี เป็นวัยที่พ้นจากการศึกษาภาคบังคับ และวัย 20 ปี เป็นวัยที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายกลุ่มวัยรุ่นถึงถูกกำหนดให้เป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 13 -19 ปี ในประเทศไทย เราเรียกผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 15-24 ปีว่า เยาวชน คำว่าวัยรุ่นกับเยาวชนจึงมักใช้ควบคู่กันไป และความหมายครอบคลุมถึงเด็กอายุ 19-24 ปี

สุพัตรา สุภาพ (2534 : 9) กล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่นอาจแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. วัยรุ่นตอนต้น อายุอยู่ระหว่าง 10 –12 ปี จะเริ่มตั้งแต่ระยะใกล้เคียงเด็กหนุ่มสาว ซึ่งมีการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็วอันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา เป็นวัยเริ่มต้นของการแตกเนื้อหนุ่มสาว แต่วัยนี้จะไม่รับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงเท่าใดนัก ยังมีลักษณะหลายอย่างของวัยเด็ก เช่น ยังอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน และยังมีบ้านเป็นศูนย์กลางของชีวิต
2. เป็นระยะที่เขาเริ่มสนใจเพศตรงข้าม ทำให้ความสนใจกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มห่างเหินไป ทั้งยังเป็นระยะของการกระด้างกระเดื่อง ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น คือ กระด้าง กระเดื่องต่อคำสั่งของพ่อและผู้ใหญ่ แต่จะคล้อยตามกฎเกณฑ์อุดมการณ์และมีความจงรักภักดีต่อกลุ่มเพื่อน เขาจะเริ่มสำรวจเรื่องเพศมากขึ้นเรื่อย ๆ และทดสอบความสามารถทางเพศของตน มากกว่าจะต้องมีความสนิทแน่นแฟ้นกับใคร นั่นคือความรักและความต้องการทางเพศอาจเป็น คนละเรื่อง จากการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นกับตัวเขา ทำให้เขามีอารมณ์วันไหนปั่นป่วนง่าย ไวต่อความรู้สึกบีบคั้นและมีความลึกลับ
3. วัยรุ่นตอนปลาย อายุระหว่าง 17-21 ปี เป็นช่วงที่ใกล้เข้ามาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะเริ่มหันมาสนใจอนาคตของตน เด็กหนุ่มจะสนใจเกี่ยวกับอาชีพและเด็กสาวก็สนใจงานที่จะไม่

เป็นอุปสรรคต่อชีวิตสมรส ดังนั้น วัยรุ่นระยะนี้ จึงมีการเลือกอาชีพและคู่ครอง ซึ่งจะช่วยให้เอกลักษณ์หรือความเป็นตัวของตัวเองมั่นคงขึ้น และมีความสามารถจะสนิทแน่นแฟ้นกับเพศตรงข้าม เมื่อถึงปลายวัยรุ่นเขาจะสามารถยอมรับขอบเขตของตนเองและยอมรับคำแนะนำจากผู้อื่น

ความต้องการของวัยรุ่น

การอบรมเลี้ยงดูเด็กในสมัยโบราณนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใหญ่ ซึ่งผู้ใหญ่จะเป็นผู้กำหนดว่าเด็กจะต้องปฏิบัติตัวอย่างใด ซึ่งไม่ใช่เป็นความต้องการตามวัยของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่จะได้ผลดีนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับกรอบให้สอดคล้องกับความต้องการตามวัยของเด็ก สำหรับวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ความต้องการของวัยรุ่นไทย มีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ นับตั้งแต่การมีเพื่อนต่างเพศ จนกระทั่งความคิดเกี่ยวกับการมีคู่ครอง
2. ความต้องการได้รับอิสระ วัยรุ่นต้องการโอกาสในการที่จะมีอิสระในการคิด ตัดสินใจ และกระทำการบางอย่างด้วยตนเอง อย่างมีอิสระ
3. ความต้องการการยอมรับนับถือจากสังคม โดยเฉพาะจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ในระยะของการจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ การยอมรับในความเป็นผู้ใหญ่ หรือการได้รับการไว้วางใจจากผู้ใหญ่ จะทำให้วัยรุ่นมีความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ความต้องการมีปรัชญาชีวิต หรืออุดมคติของตนเอง วัยรุ่นมักจะมองทุกสิ่งในชีวิตในแง่ของปรัชญา คือจะมองทุกอย่างในทางใดทางหนึ่งอย่างเอนเอียงมาก ถ้าชอบก็จะชอบมาก ถ้าไม่ชอบก็คัดค้านไม่ลื้มและวัยรุ่นจะนับถือยึดถืออุดมคติที่เห็นว่าเป็นตัวอย่างมาก และจะมีการต่อสู้อย่างรุนแรงหากมีใครจะมาทำลายอุดมคติของตน (ดวงกมล เวชบรรจงรัตน์. 2527 : 38-39)

พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น

การคบเพื่อนและกลุ่มเพื่อนเป็นการพัฒนาทางสังคมที่สำคัญของวัยรุ่นอันจะเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต การเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นเป็นธรรมชาติหรือภาวะปกติของวัยรุ่นโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมความรู้สึกมั่นคงในจิตใจของตน และได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ความคิดเห็นให้คนอื่นยอมรับเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นขณะเดียวกันได้มีโอกาสเรียนรู้จากคนอื่น เพื่อปรับปรุงตัวเองให้ดียิ่งขึ้น วัยรุ่นที่ขาดการเข้ากลุ่มเพื่อน อาจจะมีปัญหาพัฒนาการทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งควรแนะนำและให้โอกาสได้เข้ากลุ่มเพื่อนตามสมควร เช่นเดียวกับวัยรุ่นบางคนมักจะถอยหนีจากกลุ่มเพื่อน เข้ากลุ่มเพื่อนได้ยาก หรือเข้ากลุ่มเมื่อไรก็ตามจะทำให้

กลุ่มแตกเสมอ วัยรุ่นประเภทนี้ควรเอาใจใส่เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นที่ติดกลุ่มมากเกินไป สมยอมต่อกลุ่มทุกอย่าง จนไม่เป็นตัวของตัวเอง ควรเอาใจใส่ด้วยเหมือนกัน เพราะอาจถูกชักจูงได้ง่าย ถ้าหากกลุ่มมีกิจกรรมไม่เป็นประโยชน์หรือได้ผู้นำกลุ่มที่ไม่ดีพอ (กิติกร มีทรัพย์. 2527 : 356)

ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 15) กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นว่า การเข้ากลุ่มเพื่อนปรากฏในเด็กทุกวัยมาทุกระยะๆ ก่อนที่เด็กจะเข้าสู่วัยรุ่น แต่การเข้ากลุ่มเพื่อนในวัยเด็ก เหล่านั้นเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โดยถือกิจกรรมการเล่นเป็นหลัก เมื่อกิจกรรมการเล่นหยุด กลุ่มก็สลายตัวไป และเข้ากลุ่มกันใหม่เมื่อจะเล่นด้วยกันอีก กลุ่มเพื่อนของวัยเด็กจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มชั่วคราว และกิจกรรมกลุ่มดำเนินต่อไปได้โดยอาศัยทักษะการเล่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ สำหรับการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นมีความซับซ้อนมากกว่ากลุ่มของวัยเด็ก เพราะต้องอาศัยทักษะทางสังคม และประสบการณ์ทางสังคมแบบผู้ใหญ่ด้วย กล่าวคือ สมาชิกของกลุ่มคือตัววัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ที่จะยอม หรือประนีประนอมต่อกฎเกณฑ์หรือประเพณีของกลุ่ม เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับความต้องการของตน ซึ่งก็คือการปรับตัวที่ดีนั่นเอง ความสามารถในการปรับตัวคือ ความสามารถคาดหมาย สังเกตความรู้สึกและพฤติกรรมของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ หมายความว่ามีความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ และสามารถเข้าใจความรู้สึกหรือเจตคติของสมาชิกในกลุ่มโดยประสานประโยชน์ในกลุ่มได้โดยไม่มีความขัดแย้ง ส่วนกิจกรรมของกลุ่มวัยรุ่นจะกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้มีได้อยู่ที่กิจกรรมการเล่นแบบกลุ่มเด็ก ๆ แต่เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ผูกพันกันด้วยอารมณ์ ความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกัน หรือผูกพันกันด้วยกิจกรรมที่มีระเบียบแบบแผนและเป้าหมาย เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี การค้นคว้า วิชาการหรือสร้างสรรค์พัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมจะดำรงอยู่และดำเนินต่อไปได้ ต้องอาศัยการปรับตัวของสมาชิกและความร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

สอดคล้องกับศรีเรือน แก้วกังวาล (2538 : 386) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางกาย อย่างรวดเร็วและมากมายเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่มเพราะสามารถร่วมสุขร่วมทุกข์ แก้ไขและเข้าใจปัญหาของกันและกันดีกว่าคนต่างวัย ซึ่งความคับอกคับใจต่างกัน กลุ่มยังสนองความต้องการทางสังคมด้านต่าง ๆ ซึ่งเด็กต้องการมากในขณะนี้ เช่น การเป็นบุคคลสำคัญ การต่อต้านผู้มีอำนาจ การหนีสภาพน่าเบื่อของบ้าน ฯลฯ เมื่อเด็กรวมกลุ่มเด็กจะสร้างกฎ ระเบียบ ภาษา ประเพณีประจำกลุ่ม เพื่อให้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มเท่านั้น และสมาชิกในกลุ่มทุกคนจำต้องประพฤติปฏิบัติตามมีฉะนั้นอาจหมดสภาพการเป็นสมาชิก และต้องหากกลุ่มใหม่ต่อไปอีก

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น

พัฒนาการสังคมของเด็กแต่ละวัยมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดควบคู่กับการพัฒนาการด้านอื่น ๆ สำหรับวัยรุ่นแล้ว พัฒนาการทางสังคมเป็นไปโดยกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าวัยเด็กทุกวัยเพราะโลกของวัยรุ่นซับซ้อน ทั้งบทบาททางสังคมและพฤติกรรมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปมากและอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยทัศนคติทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับความรู้สึกภาวะทางเพศ ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ มีบทบาททางสังคมของผู้ใหญ่มากขึ้น ขณะที่โลกของวัยรุ่นกว้างขวางและซับซ้อนขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคมของวัยรุ่น

การเปลี่ยนแปลงนี้ จะปรากฏควบคู่ไปกับการมีความรู้สึกภาวะทางเพศ โดยเฉพาะการเริ่มสนใจเพศตรงข้าม การรู้จักตกแต่งร่างกายแบบผู้ใหญ่มากขึ้น เช่น เด็กชายเมื่อบรรลุนิติภาวะทางเพศ จะเริ่มแตกกลุ่มจากเพื่อนเด็กด้วยกัน โดยหันไปสนใจหรือมีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนหญิงมากขึ้น โดยละเลยกลุ่มหรือลดกิจกรรมจากกลุ่ม ออกไปสนใจเพศตรงข้าม กิจกรรมการเล่นแบบเดิมจะค่อยๆ ลดลง แสดงว่า ทัศนคติทางสังคมเริ่มเปลี่ยนไปแล้ว นอกจากนี้อาจมีท่าทีเด่นชัดอื่นๆ อีกด้วย เช่น แสดงความสนใจอย่างมากในการแต่งตัว เสื้อผ้า ทรงผม หรือมีกิริยาเย้ายวนเพศตรงข้าม รวมทั้งการเริ่มออกจากบ้านไปร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆ มากกว่าแต่ก่อน ช่วงของการบรรลุนิติภาวะทางเพศอันทำให้ทัศนคติเปลี่ยนไปนี้ถือว่า เป็นพัฒนาการทางสังคมของบุคคล

โดยทั่วไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม จะปรากฏชัดเจนในช่วงวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่นี้เนื่องมาจาก อิทธิพลสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทางโรงเรียน กิจกรรมกลุ่ม ชุมชน สโมสร และเป็นที่น่าสังเกตว่าวัยรุ่นในเมืองใหญ่มีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะและมีประสบการณ์ทางสังคมมากกว่าทั้งนี้อาจมาจากข้อกำหนดทางสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น

การเปลี่ยนแปลงนี้ จะเกิดควบคู่ไปกับ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นมีดังนี้

1. ความสนใจ วัยรุ่นเริ่มจำกัดความสนใจให้น้อยลง แต่หันไปให้ความสนใจเฉพาะเรื่องในระดับลึกและแน่นอนขึ้น จากเดิมเคยให้ความสนใจทุกเรื่องในระดับกว้างและไม่แน่นอน
2. บทบาท รู้จักควบคุมบทบาทความเป็นชายและความเป็นหญิงของตน ในกิจกรรมต่างๆ ได้ดีขึ้น จากเดิมเคยพูดมาก วุ่นวาย ชอบยุ่งเกี่ยวทุกเรื่อง

3. แบบแผนความประพฤติ มีลักษณะสะท้อนหรือลอกเลียนมาจากแบบแผนของผู้ใหญ่ จากเดิมที่ยึดมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ของกลุ่มเด็กด้วยกัน

4. การเข้ากลุ่ม รู้จักเลือกเข้ากลุ่มไม่มากกลุ่มนัก และเป็นกลุ่มที่พิจารณาถ่วงท่วงดีพอสมควรแล้ว จากเดิมต้องการจะเข้ากลุ่มทุกกลุ่มไปโดยไม่พิจารณา

5. สถานภาพของครอบครัว โดยเฉพาะทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นชายหญิง ถ้ามีสถานภาพทางครอบครัวระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมีแนวโน้มเข้าหากันได้ สำหรับวัยเด็กไม่ใช่เรื่องสำคัญ

6. กิจกรรมทางสังคม ในวัยเด็กไม่มีพิธีการเป็นไปอย่างเรียบง่าย กิจกรรมในวัยรุ่นเริ่มเป็นพิธีการ มีระบบ มีกฎเกณฑ์มากขึ้น

7. การนัดพบเพื่อนร่วมกิจกรรมจะมีวัตถุประสงค์แน่นอนขึ้นกว่า สำหรับการนัดหมายในวัยเด็กมีน้อย ส่วนใหญ่พบกันโดยบังเอิญ

8. การมองอนาคต วัยรุ่นเริ่มสนใจอนาคตมากขึ้น โดยเฉพาะการวางแผนการดำเนินชีวิตของตนในวันข้างหน้ารวมทั้งการเรียน การงานและชีวิตครอบครัว

9. จำนวนเพื่อน เปลี่ยนจากการมีเพื่อนจำนวนมากมาเป็นจำนวนน้อยและมีสัมพันธภาพที่ลึกซึ้งขึ้น

10. กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมทางความรู้วิชาการที่น่าสนใจหรืองานอดิเรกเกิดขึ้นอย่างจริงจังหรือมีแบบแผน

11. ความเข้าใจหลักมนุษยสัมพันธ์ วัยรุ่นมีความเข้าใจในเรื่องนี้มากขึ้นกว่าเดิม รู้จักผ่อนคลายจากการเอาตนเองเป็นใหญ่ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักการประนีประนอม เห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น

12. ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ วัยรุ่นพยายามจะเป็นอิสระจากผู้ใหญ่มากขึ้น มีการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น จากเดิมเคยมีลักษณะพึ่งพิงผู้ใหญ่หรือขอให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือ

13. ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะแสวงหาความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ในลักษณะที่เท่าเทียมกัน

จรรยา ทองถาวร (2530 : 13) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เด่นชัดที่สุด คือการมีสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม ในวัยเด็กตอนปลายความสนใจในเพศเดียวกันมีค่อนข้างสูง โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงจะมีความสนใจในเพศตรงข้ามเร็วกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งนี้ประเมินจากการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ซึ่งวัยรุ่นชายมีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มดังกล่าวน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงอายุเดียวกัน

สำหรับรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นตอนปลายค่อนข้างจะชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่างเพศเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นตอนต้นที่ยังจำกัดกรอบความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน กิจกรรมมักจำกัดอยู่กับกิจกรรมของชุมชน กีฬา อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์และฟังเพลงทั่วๆ ไป วัยรุ่นตอนปลายในกลุ่มที่มีการศึกษาสูงขึ้นในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมทางสังคมกว้างขวางขึ้น และอาจกว้างกว่าวัยรุ่นที่ทำงานแต่เพียงอย่างเดียว วัยรุ่นที่ศึกษาในสถาบันการศึกษามักมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกับเพศตรงข้ามมากขึ้นด้วย ทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมทางสังคมในชีวิตจริงแบบผู้ใหญ่มากขึ้น

วัยรุ่นกับเพื่อน

เด็กวัยรุ่นเริ่มเห็นความสำคัญของเพื่อนและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของตนมีมากขึ้น วัยรุ่นจะพยายามตีตนออกห่างจากพ่อแม่ คุณค่าหรือคำสั่งสอนที่พ่อแม่มอบให้เริ่มลดความสำคัญลงเรื่อยๆ ในขณะที่ความคิดเห็น ทัศนคติของเพื่อนๆ กลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างจริงจัง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็กวัยรุ่นจะเป็นทั้งความรัก ความรู้สึกผิดและการโต้แย้งขัดอกขัดใจกัน แต่ในมิตรภาพของเด็กวัยรุ่นนั้นเต็มไปด้วยความรู้สึกแบบเพื่อน การมีความสัมพันธ์แบบเคียงบ่าเคียงไหล่กัน การใกล้ชิดในลักษณะที่จะช่วยให้เขาสามารถมองเห็นลักษณะความเป็นตัวของตัวเองได้

ความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กวัยรุ่น แตกต่างจากความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเด็กๆ เพราะก่อนวัยเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่น เขาเลือกคบเพื่อนโดยการเลือกเพื่อนที่มีความสนใจในกิจกรรมการเล่นหรือการเรียนที่คล้ายคลึงกัน แต่ในระยะเวลาวัยรุ่นนั้นเป็นเรื่องของความสนใจในตัวเพื่อนซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างมิตรภาพระหว่างเพื่อนอย่างใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่าในวัยเด็ก การคบหาสมาคมระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิงกับเด็กวัยรุ่นหญิงจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางสร้างเสริมมิตรภาพระหว่างเด็กวัยรุ่นชายกับเด็กวัยรุ่นชายค่อนข้างจะเป็นแบบการร่วมเล่นกิจกรรมต่างๆ มากกว่า และมิตรภาพระหว่างเด็กวัยรุ่นหญิงมักจะมี ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนหญิงมากกว่าเด็กชายมีต่อเด็กชายด้วยกัน นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นทั้งชายหญิง มักจะเลือกคบเพื่อน จากคนที่อยู่ในสังคมคล้ายคลึงกัน มีสติปัญญา ความสนใจ คุณค่าที่ยึดถือ มีวุฒิภาวะทางสังคมคล้ายคลึงกัน และเด็กวัยรุ่นหญิงยังสนใจเลือกเพื่อนที่สวยมีเสน่ห์ต่อเพื่อนเพศตรงข้ามเป็นเพื่อนอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เพื่อนชักนำให้ตนพลอยเป็นผู้ที่เป็นจุดสนใจของเพื่อนเพศตรงข้ามอีกด้วย

(จำเนียร ช่างโชติและคณะ. 2524 : 394-395)

วัยรุ่นกับการคบเพื่อน

วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการปรับตัวเป็นวัยแห่งปัญหา เป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ มีการตัดสินใจรวดเร็วและรุนแรง (Hurlock, 1964 : 3) เป็นวัยที่ได้มามีความกระตือรือร้น ต้องการความเป็นอิสระสู่สังคมภายนอกบ้าง วัยรุ่นศึกษาประสบการณ์ชีวิตสังคมภายนอกด้วยการคบเพื่อนวัยเดียวกับเขา มีความกระตือรือร้นที่อยากจะออกจากบ้านเพื่อไปคบหาเพื่อนซึ่งความรู้สึกนี้ จะมีความรุนแรงเพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจของครอบครัว ความผูกพันที่วัยรุ่นมีต่อครอบครัว รวมทั้งความเข้าใจตัวเองของวัยรุ่น ถ้าความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นไปด้วยดี วัยรุ่นจะมีความรู้สึกถึงตนเองในทางที่ดี ความต้องการที่จะออกจากบ้านเพื่อไปหาเพื่อนนั้น จะเป็นไปในทางที่มีความยับยั้งใจ รู้จักคบเพื่อนที่ดี (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม, 2527 : 112) นอกจากนี้ สุชา จันทน์เอม (2533 : 118) กล่าวถึงการคบเพื่อนของวัยรุ่นว่า เพื่อนมีความสำคัญและมีความหมายต่อวัยรุ่นมาก วัยรุ่นจะรู้สึกว่าเพื่อนมีความจำเป็นจะขาดเสียไม่ได้ในการประกอบกิจกรรมอะไรก็ตาม มักจะอาศัยเพื่อน เมื่อมีเรื่องก็มักเล่าหรือขอความเห็นจากเพื่อนและปรับทุกข์กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ของตน

เพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในชีวิตวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับ นับถือ วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่าเพื่อนมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร ถ้าวัยรุ่นได้รับความนิยมนกย่องจากเพื่อนฝูงมากเพียงใด ย่อมทำให้เขาเป็นคนที่มีลักษณะเป็นมิตรน่าคบ กล้าแสดงออกวางตัวในการเข้าสังคมเป็นและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ ย่อมจะช่วยให้วัยรุ่นได้รับความนิยมนกย่องจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่ที่ดีด้วยอีกต่อหนึ่ง (นิภา นิธยาน, 2530 : 141) วัยรุ่นที่มีการปฏิบัติตนในการเข้าสังคมกับเพื่อนไม่ดี และไม่เป็นที่นิยมนกย่องของเพื่อนฝูง มักจะสร้างทัศนคติต่อตนเองในแง่ไม่ดีขึ้นมา โดยเฉพาะจะมีความรู้สึกเครียด และบางครั้งก็หวาดหวั่นใจ วัยรุ่นจะพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความคิดเห็น การกระทำทุกอย่างของเพื่อน ผู้ที่เป็นที่รักใคร่ และนิยมนกย่องของกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่บางครั้งอาจรู้สึกไม่เต็มใจก็ตาม และบางครั้งจะพยายามแสดงตัวโอ้อวด เพื่อให้เพื่อนประทับใจในความสามารถของตน (สุพัตรา สุภาพ, 2529 : 71)

การที่วัยรุ่นได้รับการยกย่อง และยอมรับนับถือจากกลุ่ม ไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองเท่านั้น แต่ยังมิอิทธิพลอย่างยิ่ง ในการปรุงแต่งพฤติกรรมและลักษณะทางบุคลิกภาพ ทางสังคมอีกด้วย เนื่องจากความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนนี้ วัยรุ่นจึงพยายามปรับปรุงความคิด และพฤติกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานของกลุ่มที่

ตนปรารถนาจะเข้าร่วมด้วย (สมชาย วัฒนกุล. 2526 : 101) ในการคบเพื่อนนั้น บางครั้งอาจมีปัญหาเกิดขึ้นได้ หากว่าความสัมพันธ์ไม่อยู่ในขอบเขต ไม่มีมารยาท มีความประพฤติทางเพศไม่เหมาะสม มีการนัดพบปะสังสรรค์กันบ่อยเกินไป จนเสียการเรียน ดังนั้น เด็กวัยรุ่นก็ควรจะได้รู้และเข้าถึงมารยาทระหว่างการค้าหาสมาคมกับเพื่อน ๆ ด้วยเช่นกัน (สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร. 2531 : 73) สอดคล้องกับศรีเรือน แก้วกังวาล (2538 : 387) กล่าวว่า การคบเพื่อนย่อมมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ซึ่งสิ่งนี้มีประโยชน์ เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกได้ว่า ต่างคนต่างเป็นเจ้าของชีวิตของตนเองและกัน โลกนี้มีที่รักและผู้รัก แต่ในมุมกลับกัน เพื่อนก็อาจชักนำวัยรุ่นไปในทางเลื่อมถอย เพราะจิตใจวัยรุ่นนั้นละเอียดอ่อน เพราะบางกับ "การมีเพื่อนและการไม่มีเพื่อน" ฉะนั้นการรู้จักคบเพื่อนที่ดี ที่จะชักจูงเขาไปในทางที่ดี จึงเป็นพฤติกรรมที่สำคัญของวัยรุ่น วัยรุ่นควรสำนึกถึงสุภาษิตไทย อันไม่มีวันตายที่ว่า "คบเพื่อนดีเป็นศรีแก่ตัว คบเพื่อนชั่วพาตัวอัปปาง"

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่น

ไรส์แมน (สุพัตรา สุภาพ. 2529 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Riesman. 1977 : 81) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน วัยรุ่นมักจะยึดเอาแบบอย่างจากกลุ่มเพื่อน เป็นแนวทางในการปฏิบัติ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลดังนี้

1. สอนให้วัยรุ่นรู้จักอำนาจที่ไม่ใช่เป็นแบบส่วนตัวในกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมเล่นด้วย เช่น การเล่นฟุตบอล ถ้าฝ่าฝืน ก็จะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ซึ่งในที่สุดบุคคลนั้นก็จะกลายเป็นคนรักสุขภาพเหมือนคนอื่น ๆ
2. กลุ่มเพื่อนช่วยให้วัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ ปกติของวัยรุ่นเมื่ออยู่ในกลุ่ม มักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองดีกับผู้ใหญ่มากกว่า ทำโดยลำพังคนเดียว แต่ในขณะเดียวกันก็จะทดสอบว่า กลุ่มจะขัดแย้งหรือต้อดิงกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหน และพอจะเชื่อถือฟังพาได้แค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกำลังใจ
3. กลุ่มเพื่อนอาจจะถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการ หรืออาจเป็นไปในรูปตรงข้าม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นตัวแทนถ่ายทอดคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการ อย่างได้ผลดีที่สุด หากกลุ่มสนับสนุนระเบียบและคุณค่านั้น

ลักษณะการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น

ลักษณะการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. การสมยอมต่อกัน กฎเกณฑ์ของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติ

ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว ความประพฤติต่าง ๆ และค่านิยมของกลุ่ม กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ อาจคล้ายคลึงกับกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่โดยทั่วไป หรืออาจแตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัดเจน วัยรุ่นบางคนที่ไม่เห็นพ้องกับกฎเกณฑ์เหล่านี้ จำเป็นจะต้องแยกตัวเองออกไป ที่รวมกลุ่มกันได้จะต้องมีความคิดและความรู้สึก รสนิยมอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงจะถือได้ว่า เป็นสมาชิกภายในกลุ่ม ผู้ที่เห็นต่างออกไปจะถูกคิดว่าเป็นคนนอกหรือคนที่ไม่เหมือนใคร ถ้าต้องการเข้ากลุ่มต้องปรับตนเอง จะเห็นได้ว่า กลุ่มมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก กฎของกลุ่มสำคัญกว่าคำสอนของพ่อแม่ กฎระเบียบของครูอาจารย์ และบางครั้งสำคัญกว่ากฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะว่า

1.1 ชีวิตในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาหรือในกลุ่มงาน ผลักดันให้วัยรุ่นใกล้ชิดสนิทสนมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสนุกสนานเป็นสุข และปรารถนาจะรวมกลุ่มกันขึ้น

1.2 วัยรุ่นอยู่ในวัยที่เริ่มจะเป็นอิสระจากบ้าน ต้องการเป็นตัวของตัวเอง และแสวงหาสถานที่ใหม่เฉพาะตน เพื่อนหรือกลุ่มจึงมีลักษณะเป็นบ้านใหม่ แทนบ้านเดิมหรือครอบครัวของเขานั่นเอง

1.3 สภาพบ้านเดิม ทำให้วัยรุ่นสูญเสียความเป็นอิสระ การที่พ่อแม่หรือครอบครัวยังคงเห็นว่าเขาเป็นเด็ก และได้รับการปฏิบัติต่อเช่นนั้นตลอดเวลา ซึ่งวัยรุ่นยอมรับได้ยาก

1.4 วัยรุ่นปรารถนาความสนุกสนาน ต้องการแลกเปลี่ยนความคิด ความฝัน ความหวังของเขา ซึ่งกลุ่มตอบสนองได้ดีกว่า

1.5 วัยรุ่นปรารถนาจะได้ความเป็นเพื่อนจากเพศตรงข้ามตามธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้จะได้จากการเข้ากลุ่มเพื่อนเพศตรงข้ามและเป็นสมาชิกของกลุ่มไปด้วย

พ่อแม่ผู้ปกครองที่จำกัดการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นเกินไป วัยรุ่นจะเกิดความรู้สึกว่าเขาแตกต่างจากเพื่อน รู้สึกตึงเครียด ซึ่งมีผลต่อการมีสัมพันธที่ดีต่อคนอื่นเมื่อโตขึ้นเขาอาจจะก่อเงินในสังคม หรือมีความรู้สึกไปในทางลบต่อบุคคลอื่นได้ แต่ถ้าพ่อแม่ละเลยหรือให้อิสระเกินไป เขาอาจถูกชักจูงเข้ากลุ่มไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้เหมือนกัน

2. เข้ากลุ่มโดยถือตนเองว่าเด่นกว่าคนอื่น หมายถึง ความพยายามที่จะให้กลุ่มยอมรับตัวแรก ๆ วัยรุ่นคิดว่าสามารถอยู่ได้โดยลำพังแต่ไม่นานนักเขาจะรู้สึกว่าไม่อาจทำได้ จึงมักจะปฏิบัติตัวให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เพื่อจะได้รับการยอมรับต่อไป ในกรณีที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมาก มักจะแสดงความก้าวร้าวหรือทำตัวเด่น หรือเรียกว่าวัยรุ่นซ่า เช่น แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าประหลาด ๆ พุดตลกเล่น หรือโม้โอ้อวด ซึ่งมักจะเป็นที่รู้กันดีในกลุ่มเพื่อน และไม่เป็นที่ยอมรับนับถือในที่สุด อาจจะไม่อยู่ในกลุ่ม หรือเข้ากลุ่มได้ต่อไป

3. เข้ากลุ่มโดยเข้าใจกลุ่ม หมายถึง ความเข้าใจบทบาทของตนในกลุ่มเพื่อนและรับรู้ว่าคุณสมบัติของสมาชิกกลุ่มมีความหมายอะไรจากเขาบ้าง และสามารถประนีประนอมความต้องการของตนเองกับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกัน มีความจริงใจต่อกัน อีกนัยหนึ่งก็คือ การเข้าใจกลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับกลุ่มนั่นเอง

4. เข้ากลุ่มเพื่อเอาชนะกลุ่ม โดยลักษณะขว้างโลก เป็นลักษณะเอาชนะกลุ่มหรือต้องการนำกลุ่มไปตามความคิดของตนเอง แต่ไม่อาจทำได้จึงเริ่มก่อวุ่นกลุ่มด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งไม่เกิดผลดีต่อกันและตัวเขาเอง วัยรุ่นตอนต้นมักจะมีลักษณะขว้างกลุ่มมากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย วัยรุ่นตอนปลายมักจะอาศัยทักษะและประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วเข้าประนีประนอมกับกลุ่มของตน สำหรับวัยรุ่นหญิง อาจมีลักษณะขว้างโลกน้อยกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งนี้เพราะ ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ลดบทบาทการต่อต้าน ก้าวร้าวของผู้หญิงให้น้อยกว่าผู้ชาย

5. เข้ากลุ่มเพื่อการต่อต้านอำนาจผู้ใหญ่ กิจกรรมรวมกลุ่มของวัยรุ่น บางครั้งเพื่อต่อต้านอำนาจของผู้ใหญ่ เพื่อแสดงความรู้สึกอิสระ เป็นตัวของตัวเอง หรือเพื่อความสนุกสนาน

6. บางครั้งนำไปสู่ความสับสนวุ่นวาย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น มักจะดื้อดึงไม่ค่อยฟังเหตุผล โดยประสงค์เพียงจะทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับพ่อ แม่ ครู อาจารย์ต้องการจะให้ทำเท่านั้น อีกด้านหนึ่งการต่อต้านผู้ใหญ่ของกลุ่มวัยรุ่น ถือว่าเป็นศักยภาพเพื่อการปรับตัวที่ดีในสังคม หากการต่อต้านนั้น ๆ อยู่ในกรอบของเหตุผล และได้กระทำโดยทฤษฎี ได้อธิบายไว้

สาเหตุของการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น

โดยทั่วไปแล้ว วัยรุ่นต้องการเพื่อนด้วยเหตุผลหลักดังต่อไปนี้ สาเหตุสำคัญ ๆ พอจะประมวลได้ มี 7 ประการ ดังนี้

1. ต้องการความเชื่อมั่น หรือช่วยเสริมความมั่นใจของเขาให้มากขึ้น เพราะวัยรุ่นที่มีบทบาทใหม่แบบผู้ใหญ่จะต้องดำเนินการและแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับสูงขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ปัญหาอุปสรรคในหน้าที่การงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน วัยรุ่นตกอยู่ในความรู้สึกโดดเดี่ยวไม่มั่นใจ เพื่อนและกลุ่มเพื่อนสามารถช่วยเหลือได้อย่างน้อย ๆ ก็รับรู้ปัญหาและช่วยผ่อนคลายเป็นข้อกังวลใจได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในกรณีที่วัยรุ่นมีความมั่นใจอยู่บ้างในบางเรื่อง เขาก็ยังต้องการเพื่อนเพื่อเสริมสภาพความมั่นใจให้มากขึ้น หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กว้างขวางออกไปด้วย

2. ต้องการอิสระ เป็นตัวของตัวเอง การอยู่ในแวดวงของครอบครัว พ่อแม่พี่น้อง หรือญาติ ทำให้เขารู้สึกว่าเขาต้องพึ่งพาและอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของบ้าน เขารู้สึกว่าพ่อแม่

ยังเห็นเขาเป็นเด็กอย่างที่เคยเป็นมาแต่เขาคิดว่ามีได้เป็นเด็กอีกต่อไปแล้ว เขาเป็นอิสระในการคิดตัดสินใจ หรือแสดงความเห็นใด ๆ บ้าง แต่ภายในบ้านโอกาสเช่นนี้มีไม่มากนัก เขาจึงต้องการสถานที่ใหม่ พบคนใหม่ ๆ ที่จะทำให้เขาเป็นอิสระแก่ตัวเองตามสมควร ในความรู้สึกของวัยรุ่นเพื่อนและกลุ่มคือบ้านใหม่ของเขานั้นเอง วัยรุ่นที่มีความรู้สึกว่ามีอิสระเมื่ออยู่กับครอบครัว เขาก็จะติดเพื่อนและกลุ่ม ซึ่งมักพบอยู่เสมอในครอบครัวที่ค่อนข้างเผด็จการ เคร่งครัดเด็กเกินไป หรือในครอบครัวที่ละเลย ไม่ค่อยสนใจ เด็กจะถูกจำกัดความคิดเห็น รู้สึกถูกควบคุมบังคับ และวิตกกังวล หรือรู้สึกโดดเดี่ยว ว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น การคบหาเพื่อนช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย กังวล และอบอุ่นขึ้นกว่าอยู่ในครอบครัวของตน การติดเพื่อนจึงมักมีลักษณะ เป็นการพึ่งพา มากกว่าจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสร้างสรรคกิจกรรมสังคมเท่าที่ควร ถ้าหากได้กลุ่มเพื่อน หรือผู้นำกลุ่มที่ไม่ดีนัก อาจถูกชักจูงไปในทางไม่เหมาะสมได้ง่าย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ วัยรุ่นที่ติดเพื่อนแบบพึ่งพามากเกินไป ทำให้ขาดพัฒนาการทางสังคมมากกว่าการจะเสริมพัฒนาการ

3. ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน วัยรุ่นอยู่ในสภาพที่เรียกว่า โตเกินไปที่จะเล่นของเล่นของเด็กๆ แต่ก็ยังเด็กเกินไปที่จะรับผิดชอบงานต่าง ๆ แบบผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงแสวงหาความสนุกสนานเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพดังกล่าวในบางโอกาส โดยเฉพาะช่วงที่ต้องรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ หรือถูกคาดหวังที่จะต้องทำเช่นนั้น วัยรุ่นมักจะเกิดความตึงเครียดเกินไป จึงหันเข้ากลุ่ม ซึ่งมีโอกาสผ่อนคลายสนุกสนานมากกว่า

4. ต้องการมีประสบการณ์ในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ในกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นมีโอกาสมากกว่าที่จะได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันหรือต่างเพศว่าเขาจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่อย่างไรบ้าง การเรียนรู้เช่นนี้จะช่วยในการปรับปรุงตัวเองในสังคมได้กว้างขวาง และได้ประสบการณ์ที่แก้ไขตนเองให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

5. ต้องการความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความสามารถ ความอดทน และความเข้าใจใน เรื่องราวต่าง ๆ เรื่องการเรียน การงาน และเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะได้จากการสนทนา ถกเถียงในเรื่องราว หรือปัญหาต่าง ๆ กับกลุ่มเพื่อน ทั้งที่มีภูมิหลังและพื้นฐานครอบครัวที่คล้าย ๆ กัน หรือแตกต่างกัน

6. ต้องการโอกาสที่จะได้พัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะทางสังคมของวัยรุ่น เน้นความสามารถและเทคนิคการสนทนา การแสดงมารยาทที่ดีงาม ในการเข้ากลุ่ม และความสามารถในเชิงยืดหยุ่น ประนีประนอม

7. ต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศโดยธรรมชาติ ซึ่งในเรื่องนี้วัยรุ่นไม่ได้รับการตอบสนองในบ้านของตน การมีความสัมพันธ์กับ

เพื่อนต่างเพศวัยรุ่นส่วนมากไม่อาจกระทำได้โดยตรง จะอาศัยการผ่านกลุ่มต่าง ๆ เป็นสื่อกลาง โดยเริ่มพัฒนาการจากความเป็นเพื่อนธรรมดา ขึ้นสู่ความเป็นคนรักโดยลำดับ ในขั้นแรกที่วัยรุ่นเริ่มปรารถนาที่จะมีเพื่อนต่างเพศหรือพึงพอใจเป็นพิเศษ จะมีความรู้สึกตื่นเต้นกังวลใจ ซึ่งบางครั้งต้องการเพื่อนเพื่อรับรู้ ปลอบประโลมใจตามสมควร และอาจต้องการคนปรึกษาหารือเพื่อให้สมปรารถนาของตนในที่สุด

โดยสรุป เพื่อนจะเป็นบันไดที่ทอดไปสู่คนที่ต้องการจะให้เป็นคนรัก ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาหารือให้กำลังใจต่าง ๆ เป้าหมายสำคัญของการคบเพื่อนหรือเข้ากลุ่มของวัยรุ่นส่วนหนึ่งด้วย

การคบเพื่อนต่างเพศ

การคบเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่น จะเริ่มขึ้นระหว่างช่วงปลายของวัยรุ่นตอนต้น และช่วงต้นของวัยรุ่นตอนปลาย คือ เด็กหญิงจะเริ่มเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1 ปี ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย เด็กจะเริ่มมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้น ในระยะวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่เด็กต้องการความสนใจจากเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นลักษณะตามธรรมชาติอย่างหนึ่ง โดยแท้จริงแล้ว ลักษณะตามธรรมชาตินั้นมิได้หมายถึงเฉพาะความต้องการทางเพศอย่างเดียวเท่านั้น การต้องการความสนใจ การวางตัว ความรักจากเพศตรงข้าม และการคบเพื่อนเพศตรงข้ามก็เป็นส่วนหนึ่ง (วันทนี วาสิกะลิน. 2526 : 11)

การเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกใจซึ่งเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่ความรักระหว่างเพศและการแต่งงาน ดังนั้นชายและหญิง จะต้องเรียนรู้ว่าแต่ละเพศควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะเป็นที่น่าคบหา ชายหญิงควรมีโอกาสได้ออกเที่ยวด้วยกัน โดยตระหนักในประโยชน์ของการคบเพื่อนต่างเพศ และข้อควรระวังเมื่อออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ ข้อดี ข้อเสียของการไปเที่ยวเป็นคู่ และเที่ยวกันหลายคนหรือเที่ยวกับคนเดียวเป็นประจำ (สมาคมคนเศรษฐศาสตร์. 2518 : 114)

วัยรุ่นมักจะมีอาการกังวลใจและลำบากใจ ในการที่จะปรับตัว ให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับเพื่อนต่างเพศนั้น มีทั้งในสภาพที่เป็นเพื่อนฝูง และในฐานะคู่สมรสในอนาคต สิ่งที่สำคัญคือผู้ใหญ่ไม่ควรขัดขวาง การคบหาสมาคมกันระหว่างเด็กหญิงชาย เพราะแทนที่จะทำให้เด็กเลิกคบกัน เขากลับจะพยายามหาทางหลบซ่อน มาพบกันเอง โดยไม่ให้ผู้ใหญ่ล่วงรู้ และความกดดันที่ถูกกีดกัน อาจผลักดันให้เกิดความประพฤตินทางที่ผิดได้ ทางที่ดีควรสนับสนุนให้คบกันได้ภายในขอบเขตที่เหมาะสม ผู้ใหญ่ควรเข้าใจว่า ความรักของวัยรุ่นยังเป็นเรื่องไม่จริงจังนัก เป็นธรรมดาที่เด็กวัยรุ่นมักเกิดความผันในความรัก ๆ ใคร่ ๆ ซึ่งมักได้รับการกระตุ้นจากหนังสือ ภาพยนตร์ และแรงยุจากเพื่อน เมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนั้นแล้ว สิ่งที่เขา

ต้องการมากที่สุดในขณะนั้นคือ ต้องการได้เป็นที่รัก โดยที่จะเป็นที่รักของใครนั้นไม่สำคัญ ขอเพียงแต่ให้ได้ความรักเท่านั้น เพราะคิดว่าจะทำให้ชีวิตของตนสมบูรณ์ยิ่งเหมือนคนอื่น

วัยรุ่นทั้งชายและหญิง มักจะกำหนดคุณภาพของเพื่อนต่างเพศที่หวังไว้ เกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของเพื่อนต่างเพศ จะแตกต่างจากเกณฑ์คุณภาพของเพื่อนเพศเดียวกัน เด็กหญิง จะชอบเพื่อนชายที่มีลักษณะดีเป็นสุภาพบุรุษ รูปร่างดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย เป็นนักสนทนาที่ดี ทั้งที่เป็นสาระและเรื่องเบาสมอง เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่ยกตนข่มท่าน มีอารมณ์ขัน แต่ไม่พูดจาหยาบโลน มีน้ำใจนักกีฬา มีความสามารถในทางร้องรำทำเพลงมาก สำหรับวัยรุ่นชาย ต้องการเพื่อนหญิงที่มีลักษณะดีเป็นสุภาพสตรี มีลักษณะสมหญิง แต่งตัวเหมาะสมสวยงาม มีมารยาทดี การแสดงออกเป็นธรรมชาติ ไม่เสแสร้งไม่ไซ้คนชอบอวด ส่วนทักษะทางสังคมนั้น วัยรุ่นชายจะชอบเพื่อนหญิงที่สามารถพูดจาสนทนาได้ดี ไม่ผิวนิด ไม่เห็นแก่เงิน ปากกับใจตรงกัน เด็กชายไม่ชอบเด็กหญิงประเภทจู้จี้จก้นเกินอายุและมีลักษณะก้าวร้าว ต้องการเพื่อนหญิงที่มีพฤติกรรมเหมาะสมกับอายุ มีน้ำใจนักกีฬา ไม่ร้องไห้ หรือแสดงสิ่งใดที่ไม่เหมาะสมในชุมชน

จะเห็นว่าเกณฑ์กำหนดคุณภาพของเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นนั้น มักเป็นเพื่อนในอุดมคติมากกว่าที่จะเป็นจริง พื้นฐานค่านิยมเกี่ยวกับคุณภาพของเพื่อนต่างเพศ ในระยะวัยรุ่นนี้ จะได้รับอิทธิพลมาจากสื่อมวลชน หรือจากผู้ใหญ่ที่เขานิยมชมชอบเป็นส่วนใหญ่

การเลือกคบเพื่อนของวัยรุ่น

วัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อน ด้วยความพอใจมากกว่าการใช้เหตุผลและต้องการเลือกคบเพื่อนด้วยตนเอง เมื่อผู้ปกครองเข้ามาจัดการหรือแนะนำให้เลือกใครคนใดคนหนึ่งมาเป็นเพื่อน ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านขึ้น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า เพื่อนที่ผู้ปกครองแนะนำให้นั้นไม่เหมาะสม จะเป็นเพื่อนของเขา แต่เป็นเพราะว่าเขารู้สึกคุ้นเคียงกับผู้ใหญ่เข้ามาก้าวร้าวหรือสอดแทรกในสิทธิของเขา การที่วัยรุ่นคบเพื่อนที่ไม่ดีอาจเป็นเพราะเขาขาดความมั่นใจ ขาดคนเห็นอกเห็นใจ เมื่อเพื่อนให้ความสนใจ ให้ความสนุกสนาน และช่วยแก้ปัญหาบางอย่างทางอารมณ์ให้ได้ ก็มักจะชอบและคบกันได้ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า การทำเช่นนั้นจะนำไปสู่ผลร้ายในภายหลังได้

ในระยะวัยรุ่นตอนต้น เด็กชอบมีเพื่อนจำนวนมาก ๆ เพราะถือว่าปริมาณของเพื่อนคือเครื่องหมายแห่งความนิยมชมชอบจากผู้อื่น แต่เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง จะรู้ว่าเพื่อนที่ดีมีความสำคัญกว่าจำนวนของเพื่อน การเลือกคบเพื่อนมี 2 ลักษณะคือ การเลือกเพื่อนเพศเดียวกัน และการเลือกเพื่อนต่างเพศ

การเลือกเพื่อนเพศเดียวกัน

หลักการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นก็คือ เลือกคนที่เหมือนกับตนเองที่สุด สามารถถ่ายทอดและรับรู้ความรู้สึกของกันและกันง่าย เมื่อใดก็ได้ที่ต้องการและมักจะมีปัญหาอุปสรรคหรือความสนใจอย่างเดียวกัน นี่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเลือกเพื่อนเพศเดียวกับตนก่อน และมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอันทำให้เห็นว่าเพื่อนที่เลือกเป็นระดับเดียวกับตนด้วย คือมีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน อายุพอ ๆ กัน ระดับวุฒิภาวะไม่แตกต่างกัน ความสามารถโดยทั่วไปและสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเท่า ๆ กัน อันไม่ทำให้วัยรุ่นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรู้สึกเด่น หรือด้อยกว่ากันมาก ต่างมีความรู้สึกอบอุ่น เป็นสุข ที่ได้เป็นเพื่อนกัน นอกจากนี้เพื่อนจะต้องเป็นคนที่มีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของเขา สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ และมีความเห็นอกเห็นใจเมื่อเขาอยู่ในภาวะยุ่งยากต่าง ๆ ได้ด้วย ความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนเพศเดียวกันสามารถตอบสนองได้ดีกว่า เพราะเพื่อนเพศเดียวกันมีโอกาสใกล้ชิดกัน โดยสังคมยอมรับหรือไม่ตั้งข้อสงสัยลำเอียง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเพื่อนเพศเดียวกันของวัยรุ่นมีดังนี้

1. ความใกล้ชิด เหตุเพราะอยู่บ้านใกล้ ๆ กัน สามารถไปมาหาสู่กันได้บ่อย ๆ จึงใช้เวลาไม่มากนัก และสะดวกที่จะสร้างความเป็นมิตรต่อกัน และกระชับความสัมพันธ์ได้มากขึ้น
2. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการเลือกเพื่อน โดยเฉพาะวัยรุ่นในเมืองใหญ่ เพราะสังคมในเมืองมักจะอาศัยเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน ในการสร้างสัมพันธภาพต่อกัน
3. อายุ วัยรุ่นระยะต้นมีแนวโน้มจะเลือกเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ยิ่งเพื่อนสนิทมากเท่าใด จะอยู่ในวัยเดียวกันมากขึ้นเท่านั้น วัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะมีวุฒิภาวะสูงกว่าวัยรุ่นชายอยู่บ้าง ตรงที่สามารถเลือกเพื่อนที่มีอายุแก่กว่าตนด้วย
4. ระดับสติปัญญา วัยรุ่นที่เป็นเพื่อนกัน มักจะมีระดับสติปัญญา อยู่ในระดับเดียวกัน เพราะสามารถแลกเปลี่ยนแนวความคิด ความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ง่ายกว่า
5. ระดับวุฒิภาวะ วัยรุ่นระยะต้นมักจะเลือกเพื่อนที่มีวุฒิภาวะทางด้านร่างกายใกล้เคียงกัน เพราะวุฒิภาวะทางร่างกายหมายถึง วุฒิภาวะทางสังคมและทางอารมณ์ อยู่ในระดับเดียวกันด้วย โดยสามารถปรับตัวเข้ากันได้ง่าย วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะต่ำพอ ๆ กัน มักจะไปด้วยกันและเช่นเดียวกัน กลุ่มที่มีวุฒิภาวะสูง มักจะเลือกเพื่อนที่มีระดับวุฒิภาวะสูงพอ ๆ กันมากกว่าพวกที่ต่ำกว่าตน

6. ความสนใจ วัยรุ่นจะเลือกคบเฉพาะคนที่มีความสนใจเช่นเดียวกับตนทั้งในเรื่องทั่วไป และในเรื่องเฉพาะอย่าง

7. ค่านิยมและอุดมคติ วัยรุ่นที่เป็นเพื่อนเพศเดียวกัน มักจะมีมาตรฐานทางจริยธรรม ความดีความชั่ว ความถูกความผิด และอุดมคติคล้าย ๆ กันเสมอ

8. บุคลิกภาพ ลักษณะของบุคลิกภาพที่ใกล้เคียงกันจะไปด้วยกันได้ ทั้งนี้รวมถึงลักษณะภายนอกและลักษณะภายใน ที่สำคัญคือลักษณะภายในได้แก่ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ของความเป็นเพื่อนต่อกัน

การเลือกเพื่อนต่างเพศ

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม (2527 : 25) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นกับเพศตรงข้ามว่า ความเป็นเพื่อนต่างเพศเกิดจากความสัมพันธ์ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่คณะ การร่วมกิจกรรมหมู่คณะบ่อย ๆ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสนใจซึ่งกันและกัน อันอาจพัฒนาเป็นเพื่อนสนิท มิตรสหาย หรืออาจพัฒนาเป็นความสัมพันธ์อันที่คนรักได้ สำหรับวัยรุ่นบางคนการเลือกเพื่อนต่างเพศในระดับความเป็นเพื่อนโดยทั่วไปจากหมู่คณะนั้น อาจเกิดจากการคาดหมายคุณสมบัติของเพื่อน ๆ เพศตรงข้ามในหมู่คณะที่ตนเข้าร่วมกิจกรรม หรือเป็นสมาชิกอยู่เป็นสำคัญ โดยอยู่บนพื้นฐานของความชอบหรือไม่ชอบเป็นเกณฑ์ และการคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นควรมีพฤติกรรมต่อเพื่อนต่างเพศตามปทัสสถานของสังคม ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่อยู่ในกรอบของประเพณีที่สังคมไทยยอมรับได้ รู้จักระมัดระวังในการคบกันให้ถูกต้องตามศีลธรรมจรรยาอันดี

ความแตกต่างในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายหญิง

โดยทั่วไป ความสนใจในการเลือกเพื่อนของวัยรุ่นชายและหญิง มักไม่ค่อยแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเพื่อนเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ มักจะเลือกเพื่อนที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. สภาพสังคมเศรษฐกิจ วัยรุ่นหญิงมักจะเลือกเพื่อนวัยรุ่นชายที่มีสภาพสังคมเศรษฐกิจสูงกว่าตนหรืออย่างน้อย ๆ ก็เท่ากับตน ในทางกลับกัน วัยรุ่นชายมักจะเลือกเพื่อนหญิง ที่มีสถานภาพดังกล่าวต่ำกว่าตน

2. อายุ วัยรุ่นหญิงตอนต้น เริ่มให้ความสนใจเพื่อนเพศตรงข้ามในเชิงผู้สาวที่มีอายุมากกว่าตน ส่วนวัยรุ่นชายจะเลือกวัยรุ่นหญิงที่มีอายุน้อยกว่า

3. ความคาดหมาย วัยรุ่นหญิงมักจะชอบเพื่อนที่มีระดับการศึกษา หรือสถานภาพทางความรู้ที่อยู่ในระดับเดียวกัน คำนึงถึงชนชั้นในการคบเพื่อนค่อนข้างมาก จะต้องระดับเดียวกัน

หรือสูงกว่า แต่วัยรุ่นชายไม่ค่อยคำนึงถึงแบบวัยรุ่นหญิงมากนักแต่ให้ความสำคัญของความฉลาด ความแข็งแรง และความสามารถต่าง ๆ มากกว่า

การที่เด็กวัยรุ่นได้คบหาสมาคมกับเพื่อน ๆ ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศด้วยนั้น นอกจากจะช่วยทำให้มีโอกาสได้ฝึกหัดการแสดงบทบาทของการเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรีแล้ว ยังทำให้ได้พบเห็นและเรียนรู้เกี่ยวกับอุปนิสัยใจคอ อารมณ์ ความสนใจและความคิดเห็น ในทัศนะต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยเป็นแนวทางในการตัดสินใจในอนาคตต่อไป

แนวทางในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศ

ในสังคมไทย ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมศาสนา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะเรื่องเพศ จะเห็นว่ามี การห้ามคบเพื่อนต่างเพศในสมัยก่อน แต่เมื่ออารยธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามาในประเทศไทย มีผลทำให้ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติเริ่มเปลี่ยนแปลง สังคมไทยจึงยอมรับให้มีการคบเพื่อนต่างเพศได้มากขึ้น ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายในขอบเขตของขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่สังคมได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ เพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ค่านิยมส่วนมากมักจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลจึงเปลี่ยนแปลง หากยังคงยึดมั่นค่านิยมสังคมเดิม จะเกิดความล้าหลัง (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา. 2530 : 88-89) ดังนั้นในการคบเพื่อนต่างเพศ จึงมีลักษณะเป็นสากลมากขึ้น ซึ่ง เต็มสิริ บุญยสิงห์ (2526 : 93-95) ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศไว้ดังนี้

1. มารยาทสังคม แม้ตามกฎหมายหลาย ๆ ประเทศ จะให้สิทธิ์ผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย แต่ในเรื่องของมารยาทอันเป็นวัฒนธรรม มีหลักว่าผู้ชายจะต้องถือว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า จะต้องช่วยเหลือ ให้ความสะดวกและให้เกียรติ

2. มารยาทสังคมระหว่างเพศ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของมารยาทสากล แต่จะต้องเป็นไปในขอบเขตของวัฒนธรรมไทย

2.1 การคบหาระหว่างหญิงและชายในขอบเขตของวัฒนธรรมไทย จะไม่สัมผัสร่างกายซึ่งกันและกันโดยไม่จำเป็น

2.2 การใช้ภาษาและถ้อยคำ ถ้อยคำที่ใช้ในกลุ่มผู้ชายที่เป็นเพื่อนและสนิทสนมกันไม่ควรจะนำไปใช้กับเพื่อนหญิง หรือต่อหน้าหญิง

2.3 ไม่พักแรมร่วมกันโดยไม่ระมัดระวัง

2.4 วางตัวเช่นสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรี สุภาพบุรุษ คือ ลูกผู้ชายที่ได้รับการอบรม

สั่งสอนมาอย่างดี จนเกิดบุคลิกที่น่าไว้วางใจและมีความรับผิดชอบ ส่วนสุภาพสตรีคือลูกผู้หญิงที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างถูกต้อง จนเกิดบุคลิกที่เป็นเสน่ห์และทำให้ผู้ชายไม่กล้าล่วงเกินแต่นิยม

3. การเรียกชื่อจริงหรือชื่อเล่น การใช้คำว่า “คุณ” และสรรพนามให้สอดคล้องกับความสนิทสนมชอบพอกันเป็นส่วนตัว

4. การพูดคุย ให้คิดก่อนพูด เรื่องที่จะพูดคุยจะต้องฟังได้ทั้ง 2 เพศ คุยในเรื่องที่เพศของตนสนใจ ไม่ควรถามเรื่องส่วนตัว

5. ไม่พูดเรื่องของตนหรือคนอื่น

6. ไม่พูดเรื่องที่ไม่สุภาพเรื่องเกี่ยวกับเพศ หรือสิ่งที่ฟังแล้วไม่สบายใจ ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดใจ

7. ผู้ชายต้องแสดงตน เป็นผู้พิทักษ์ผู้หญิงในโอกาสต่าง ๆ เช่น การเดินริมถนน ผู้หญิงจะต้องเดินด้านใน การเดินคู่และหลีกเลี่ยงทางบนบันได ผู้หญิงต้องเดินชิดราวบันได บนรถโดยสาร ผู้หญิงและเด็กจะต้องได้นั่ง การสูบบุหรี่จะต้องขออนุญาตก่อน

นอกจากนี้ นภาพร มัชฌมาภรณ์ (2539 : 134-135) กล่าวถึง การที่จะทำให้วัยรุ่นสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ควรปฏิบัติดังนี้

วัยรุ่นหญิง

1. เป็นคู่สนทนาที่ดี เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่รู้จักฟังอย่างตั้งใจ ไม่คุยเรื่องส่วนตัว ควบคุมอารมณ์ของตนได้ รู้จักขอภัยเมื่อทำผิด
2. มีกิริยามารยาทดี มีความอดทนอดกลั้น ใช้เหตุผลในการพิจารณา ลดความเพ้อฝัน ความหวั่นไหว
3. ตรงต่อเวลา ไม่ควรเที่ยวกับผู้ชายให้เกินเวลา
4. ไม่ควรตามใจผู้ชาย ให้เขาล่วงเกิน ไม่ควรไปตามสถานที่ที่ไม่สมควร

วัยรุ่นชาย

1. เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ไม่คุยโอ้อวด ยกตนข่มท่าน มีความรู้รอบตัว มีอารมณ์ขัน ใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมไม่หยาบคาย
2. สำรวมกิริยามารยาท ลดความเห็นแก่ตัว อดทนต่อความจุจกใจหยาบคายของผู้หญิงบ้าง
3. รักษาเวลานัดหมาย ไม่ถ่วงเวลาผู้หญิงไว้ให้เกินเวลาอันควร
4. ให้เกียรติยกย่อง ไม่ล่วงเกิน ให้ผู้หญิงเสียหาย ถูกครหานินทา

การนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศ

การคบเพื่อนต่างเพศ โดยเฉพาะการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่นนั้น เด็กหญิงมีพฤติกรรมการนัดกับเพื่อนต่างเพศเร็วกว่าเด็กชาย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กหญิงเจริญเติบโตเร็วกว่าจากค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทยในสมัยก่อน ชายหนุ่มหญิงสาวเมื่อเกิดความรู้สึกหรือเกิดต้องตาต้องใจกันขึ้น มักจะเกี่ยวพาราสีโดยวิธีเขียนจดหมายรักหรือเขียนเพลงยาวส่งให้กันหรือไม่ก็ให้พ่อสื่อแม่สื่อติดต่อให้ เพราะโอกาสที่ชายหญิงจะพบปะติดต่อกันโดยอิสระ หรือพันพัวพันตาผู้ใหญ่นั้นมีน้อย และกำหนดให้หญิงไทยพึงรักษาวลสงวนตัว ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์กันก่อนแต่งงาน ผู้ใหญ่จึงพึงเล็งในการที่หญิงมีนัดกับเพื่อนชายเป็นพิเศษ สังคมจะไม่ยอมรับการไปสองต่อสองในเวลากลางคืนด้วยกัน โดยเฉพาะการค้างคืนด้วยกัน เพราะอาจจะเป็นสาเหตุให้มีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นได้ ดังนั้นการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในขณะเรียน จึงเป็นการร่วมกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเรียนและเป็นกลุ่ม ไม่ไปเที่ยวสองต่อสอง ไปในที่ลับตาคน หรือไปในบางสถานที่ เช่น โรงภาพยนตร์ ในดิสโก้ ดิสโก้เทค เพราะบรรยากาศเข้ายวนให้อารมณ์เคลิบเคลิ้มในทางกามารมณ์และเพื่อป้องกันข้อครหาในทาง หากจำเป็นจะต้องไปกับเพื่อนชายควรมีบุคคลที่ไว้ใจได้หรือเพื่อนฝูงที่ไว้ใจได้ร่วมเดินทางไปด้วย การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศในวัยรุ่น จะต้องระมัดระวังตัวให้มาก แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่สนิทสนมไว้ใจได้เพราะว่าบางครั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น บรรยากาศ เวลา สถานที่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ อาจทำให้ผู้ที่ไว้ใจได้เปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่ไม่น่าไว้ใจ การตัดสินใจมีนัดกับเพื่อนต่างเพศจึงควรให้ผู้ใหญ่ หรือผู้ปกครองพิจารณาว่าสมควรหรือไม่

ในปัจจุบันหนุ่มสาว มีโอกาสติดต่อไปมาสู่กันได้ง่ายขึ้น เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก หญิงสาววัยรุ่นก็จำเป็นต้องออกไปนอกบ้านเพื่อศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบธุรกิจการงานต่าง ๆ เช่นเดียวกับชายหนุ่มเหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นยามวิกาลหรือมีดึกแล้วก็ตาม ดังนั้นคนวัยรุ่นหนุ่มสาวในปัจจุบันจึงมีโอกาสรู้จักมักคุ้นกันง่าย การติดต่อสื่อสารเพื่อการเกี่ยวพาราสี ก็เปลี่ยนรูปแบบไป จากการส่งจดหมายหรือเขียนเพลงยาว เปลี่ยนมาเป็นการพูดจาปราศรัยกันโดยตรงรวมทั้งสถานที่ต่าง ๆ ที่เหมาะสำหรับการพบปะหรือนัดหมายพบกัน ก็มีอยู่มากมาย (สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร. 2531 : 72) ซึ่ง เต็มสิริ บุญยสิงห์ (2526 : 95-96) ได้เสนอข้อแนะนำในการนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศดังนี้

1. การนัดหมาย จะต้องมีความบริสุทธิ์ เพื่อรู้จักกันได้มากขึ้น ในระยะต้น ควรนัดหมายกันเป็นกลุ่ม

2. สถานที่ที่ไม่ควรไป ได้แก่

2.1 ไกลเกินไปจนต้องพักแรม ไม่ควรไป สองต่อสอง

2.2 โรงแรมที่มีลักษณะไม่เหมาะสม แม้แต่จะพากันเข้าไปด้วยเจตนาบริสุทธิ์ เพราะจะเสี่ยงต่อข้อกล่าวหาของผู้ที่ได้พบเห็น

2.3 ที่เปลี่ยวและรโหฐาน อาจมีการเฝ้าทางเพศได้ง่ายขึ้น

2.4 ในระยะทำความรู้จักเพื่อจะมักคุ่น จะไปไหนกับเพศตรงข้าม ฝ่ายหญิงควรปรึกษาและขอผู้ใหญ่มารับทราบ

2.5 เมื่อแน่ใจว่าทางฝ่ายชาย เป็นที่น่าไว้วางใจ จึงควรให้ความสนิทสนมมากขึ้น จึงไปนัดพบกันด้วยก็ได้

2.6 หากเป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งยังไม่มีอาชีพ ไม่ควรเลือกที่นัดหมายราคาแพง และจะต้องใช้เงินมาก เช่น คอฟฟี่ชอป สถานที่เดินจ้ำร้อนแรง อันอาจจะมีการเฝ้าทางเพศสูง

2.7 ไม่นัดหมายกัน ไปตามสถานที่ที่ประกอบธุรกิจ หากำไรจากเยาวชน โดยขาดความรับผิดชอบและศีลธรรม มีการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางเพศได้โดยง่าย

2.8 ควรหย่อนยานซึ่งกันและกัน โดยการเลือกสถานที่ระหว่างสถานที่ที่ให้ความบันเทิง มหรสพ และสถานที่ที่จะก่อประโยชน์ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอสมุด หอประชุมที่มีปารุภภาพ ที่ทำให้เกิดสติปัญญา

ประโยชน์ของการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ

การมีนัดหรือการนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศ มีผลดังนี้

1. ความสนใจในเพื่อนต่างเพศ เป็นลักษณะเฉพาะของวัยรุ่น ดังนั้นการคบหาสมาคม จึงเป็นการตอบสนองความสนใจดังกล่าว และได้นำเอาสิ่งที่ตนได้รู้ ได้พบเห็น จากการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ มาฝึกฝนตนเอง เช่น เดิมเป็นเด็กขี้อาย เก็บตัว ไม่มีความมั่นใจในตนเอง แต่งตัวไม่ถูกกาลเทศะ ถ้าได้มีโอกาสออกเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งส่วนมากจะออกกันไปเป็นกลุ่มใหญ่ ก็จะช่วยให้โดยปริยาย เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้ดีขึ้น

2. ตามหลักจิตวิทยา มนุษย์มีความต้องการสำคัญอย่างหนึ่งคือ ต้องการมีพวกพ้อง มีเจ้าของและเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นมีความต้องการ ในเรื่องการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่นว่าเป็นคนหนึ่งในกลุ่ม และเป็นที่รู้จัก ดังนั้นการนัดพบเพื่อน ไม่ว่าเพศใดก็ตาม เป็นการตอบสนองความต้องการดังกล่าว หากเพื่อนในกลุ่ม สามารถนัดเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศได้ ดูเหมือนเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะทำตามได้

3. ทำให้ได้รับความสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่ง การนัดเที่ยวกัน อาจออกมาในรูปของการดูภาพยนตร์ ฟังเพลง เดินรำ รับประทานอาหาร สถานที่บางแห่ง ต้องการผู้ชายดูแลคุ้มครอง ฉะนั้นผู้ชายจึงได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้ทำหน้าที่สุภาพบุรุษ

4. การคบเพื่อนต่างเพศมาก ๆ ทำให้ได้พบเห็นบุคลิกภาพหลายแบบ ทำให้เกิดความชำนาญ ในการปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น รับรู้ถึงความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น และรู้จักที่จะเลือกคบแต่คนที่ถูกใจและไปกับตนได้

ผลเสียของการมีนัด หรือนัดหมายกับเพื่อนต่างเพศ

1. การมีนัดเที่ยวกับคนหลาย ๆ คน มักไม่ค่อยดี โดยเฉพาะฝ่ายหญิง ถ้าเปลี่ยนคู่บ่อย ก็จะได้รับคำครหานินทาจากชาวบ้าน หรือถ้าไปไหนมาไหนด้วยกันบ่อย ๆ ก็มักจะถูกเหมวว่าเป็นแฟนกัน ทำให้เปลี่ยนคู่ยาก

2. เมื่อออกเที่ยวกันบ่อย ๆ นานเข้าก็จะเลิกกันได้ยาก อาจมีการเรียกร้องสิทธิบางอย่างเกินความเป็นเพื่อนกัน ถ้าอยากเลิกก็ไม่กล้า เพราะไม่อยากทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียใจ

3. เมื่อชายชวนหญิงเที่ยว หมายความว่าต้องออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด ถ้ายังไม่มีรายได้ เป็นของตนเอง ก็จะทำให้เกิดเป็นปัญหาขึ้นได้ อาจจะไปสู่การกระทำผิดได้ หรือการไปเที่ยวกันแล้ว ก็จะทำให้เสียเวลาเรียน และเวลาทำงาน

4. อาจมีความสัมพันธ์ทางเพศอย่างลึกซึ้งขึ้นได้ หากออกเที่ยวด้วยกัน และมีการถูกเนื้อต้องตัวกัน (สมาคมคนเศรษฐศาสตร์. 2518 : 128-130)

การมีคู่รักในวัยเรียน

เรื่องรักต่างเพศในวัยเรียน ที่มักจะพบเห็นในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปได้แก่การให้ความสนนิพนม ใกล้ชิดติดต่อกับเพศตรงข้ามคนใดคนหนึ่งเป็นประจำสักระยะเวลาหนึ่ง ฝ่ายหญิงจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีความรักในวัยเรียน เป็นเด็กทำอะไรรำลึสมัย ไม่สำรวม รักในวัยเรียนจึงเป็นสิ่งต้องห้ามในสมัยก่อน แต่พฤติกรรมเหล่านี้เป็นปกติวิสัยในเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยที่จะจัดรูปตัวเองว่าเป็นผู้ใหญ่หรือยัง การมีเพศตรงข้ามมาสนใจทำให้วัยรุ่นแน่ใจว่าเป็นหนุ่มเป็นสาว ฉะนั้นการมีคู่จึงเป็นการกระทำที่เด็กเองมีความบริสุทธิ์ใจ โดยเป็นการประกาศว่าฉันเป็นรุ่นหนุ่มรุ่นสาวแล้วเท่านั้น ผู้ใหญ่จึงไม่ควรบังคับให้เลิกสนใจ หรือห้ามไม่ให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะถ้าบังคับให้เด็กทำกิจกรรมเฉพาะเพศเดียวกันอาจทำให้กลายเป็นลักเพศและรักร่วมเพศได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะปล่อยเลยทีเดียว หากต้องเตรียมเด็กให้เข้าใจขอบเขตของการวางตัว ให้เข้าใจธรรมชาติของอารมณ์เพศของตนเองและเพศตรงข้าม คำนึงเรื่องรักษาพรหมจารีเพื่อให้กับชายที่ตกลงปลงใจ

ที่จะแต่งงานด้วย การคบหาสนิทสนมกันมากปล่อยให้มีการจับมือถือแขน อาจจะเลยไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่ายในโอกาสที่ลับตาคนหากเป็นช่วงเวลาที่ฝ่ายชายมีความต้องการทางเพศอาจจะเข้าใจให้เด็กหญิงเกิดอารมณ์เพศตามมา เกิดการสมยอมและเสียสาวได้ การคบหากันจึงควรอยู่ในข้อจำกัด เช่น ไม่อยู่ในที่ลับตาคนสองต่อสอง ละเว้นการจับเนื้อต้องตัวที่ไม่จำเป็น เด็กวัยรุ่นผู้นั้นก็จะพัฒนาไปเต็มที่เป็นชายจริงหญิงแท้ที่ประนีประนอมถนอมจิตใจผู้ใหญ่ การบังคับของผู้ใหญ่มักทำให้เกิดการต่อต้าน ในทำนองที่ว่ายิ่งว่าเหมือนยิ่งยุ ทำให้เกิดปัญหามากขึ้น จนอาจลงเอยด้วยปัญหาการตั้งครรภ์ หนีออกจากบ้าน หรือสอบตก ถูกไล่ออกจากโรงเรียน เป็นต้น

การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำวัยรุ่นไปสู่ความรัก และการแต่งงาน หรือการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามในอนาคต โดยพฤติกรรมทางเพศ จะเริ่มต้นจากการจับมือถือแขน การจูบ การโอบกอด การเดินรำที่ใกล้ชิด และวัยรุ่นชาย อาจมีพฤติกรรมที่เกินเลย ขอบเขตโดยการแตะต้องสัมผัส ลูบคลำร่างกายของฝ่ายหญิง ทั้งระดับท่อนบนและระดับท่อนล่าง ซึ่งการที่วัยรุ่นหญิง เปิดโอกาสให้เพศตรงข้ามถูกเนื้อต้องตัว และมีการเล้าโลมได้ จะเป็นขั้นแรก ที่นำไปสู่การได้เสียกันที่สุดในที่สุด (ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ. 2524 : 161)

การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน (Premarital Sex) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน ที่มีสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปและมีการยอมรับสิทธิพลในเรื่องต่าง ๆ จากประเทศตะวันตกมากโดยเฉพาะในเรื่องการออกเที่ยว (Dating) ของหนุ่มสาวชาวไทย ในปัจจุบันมีโอกาสพบปะกัน ใกล้ชิดและมีความสนิทสนมกันมากขึ้น เพราะว่าโอกาสอำนวยที่จะอยู่กันตามลำพังสองต่อสองจึงอาจจะมีแนวโน้มว่าหนุ่มสาวในยุคนี้จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน (วันทนี วาสิกะสิน. 2527 : 27) ชายและหญิงมีโอกาสที่จะใกล้ชิดกันมากขึ้น แต่ค่านิยมในสังคมไม่นิยมให้ชายหญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานพ่อแม่ที่มีลูกที่อยู่ในวัยรุ่นโดยเฉพาะลูกสาว มักจะกลัวการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เพราะฝ่ายหญิงเป็นผู้เสียหายมากกว่าฝ่ายชาย

เรื่องการได้เสียกันก่อนแต่งงานนั้น บางครั้งพบว่า เกิดจากความเชื่อและความเข้าใจผิดของหนุ่มสาว ที่รักกันมาก และปรารถนาจะเป็นคู่ครองกัน ไปจนตลอดชีวิตสมรส มากกว่าการตกเป็นทาสของกามารมณ์ กล่าวคือ ทั้งสองเชื่อและเข้าใจว่า การทดลองร่วมเพศ หรือการร่วมประเวณีกันก่อนแต่งงานนั้น จะช่วยให้ทั้งสองทราบว่า อวัยวะเพศหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของเขาเหมาะสมกันหรือไม่ เพราะทั้งสองไปได้รับคำบอกเล่าที่ผิด ๆ มาว่า ปัญหาการหย่าร้างในสังคมทั่วไป เกิดขึ้นจากความไม่เหมาะสมของอวัยวะเพศของหญิงและชาย มากกว่าสาเหตุอื่น ๆ จึงได้

ทำการทดลองเรื่องเพศขึ้นเพื่อประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจแต่งงานอย่างไรก็ดีพึงเข้าใจว่า สำหรับคนทั่วไปนั้น ย่อมมีอวัยวะเพศ หรืออวัยวะสืบพันธุ์ เหมาะสมกันเสมอ เพราะช่องคลอด ของฝ่ายหญิงสามารถยืดหดหรือปรับตัวได้ กับทุก ๆ ขนาดขององคชาติ ของฝ่ายชายและขนาด ขององคชาติไม่ได้มีส่วนสำคัญต่อความรู้สึกทางเพศของฝ่ายหญิงเลยนอกจากนั้นยังไม่มีหลักฐาน หรือรายงานมาพิสูจน์ให้เห็นจริงได้เลยว่า การทดลองร่วมเพศก่อนแต่งงาน สามารถจะทำนาย เรื่องความรู้สึกของเพศรส ในชีวิตครอบครัวในอนาคตได้ และการได้เสียกันก่อนแต่งงาน ก็ไม่ได้ ช่วยเหลือใคร ๆ เป็นสามีหรือภรรยาที่ดีในอนาคตเลย (สุชาติ โสมประยูร และวรรณิ โสมประยูร. 2525 : 71)

นอกจากนี้ หญิงหลาย ๆ คน เกิดความเข้าใจผิดว่า การแสดงออกภายนอกของชาย ที่ ปฏิบัติต่อตนเป็นความรักความสนใจ ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศของผู้หญิงนั้น มักค่อยเป็น ค่อยไปตามลำดับขั้นคือ จากคำว่า "เพื่อน" แล้วไปเป็น "คนรัก" และจาก "คนรัก" จึงก้าวไปสู่ "การสมรส" ส่วนผู้ชายมักไม่ค่อยมีความอดทน และไม่ค่อยเป็นไปตามจังหวะขั้นตอน พอใจที่จะ ข้ามความสัมพันธ์ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ไปสู่ความสัมพันธ์ทางเพศเลย พฤติกรรมที่ผู้ชายแสดง ออกจึงเป็นไปในทางเร่งเร้า รุก เพื่อจุดไฟความรักด้วยการสัมผัสทางผิวกาย การกอดรัดการจูบ การไถโลม ปฏิโลม นานาประการ เพื่อสนองความต้องการ ความพอใจของตนเอง โดย ปราศจากพื้นฐานของความรัก และการยกย่องให้เกียรติ และในที่สุดก็จะทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าไป อยู่ในเรื่องเพศสัมพันธ์ (นิยม บุญมี. 2534 : 57)

สรรพศรี ศรีเพ็ญ (2514 : 291-293) กล่าวว่า การร่วมประเวณีกันก่อนแต่งงานนั้นอาจทำให้ มีบุตรได้ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุ่งยากตามมาหรือถ้าไม่มีบุตรไว้ว่าผู้ละเมิดจะสบายใจ ทั้งสอง จะตกอยู่ในสภาวะประสาทเครียดตลอดเวลาแม้การกระทำ นั้นจะเป็นความลับไม่มีผู้ใดรู้เห็นก็ตาม โดยเฉพาะยิ่งเครียดมากขึ้นเมื่อนานไปอีกหน่อย พอทั้งสองฝ่ายทราบว่าการกระทำที่ผ่านไปแล้ว นั้นไม่ได้เกิดจากความรักโดยแท้จริง ไม่ได้เหมาะสมที่จะเป็นคู่ครองกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนั้น จะไม่มีผู้รับผิดชอบ สัมพันธภาพอาจสูญเสียได้ การร่วมประเวณีกันก่อนแต่งงาน เป็นเพียง ความสุขชั่วคราว ซึ่งมีผลเสียมากกว่าผลดีไม่ช่วยให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นสามีหรือภรรยาที่ดีได้ สำหรับ สังคมไทยนั้น ยังถือความบริสุทธิ์ หรือพรหมจารีแห่งเพศ เป็นเกียรติที่สูง ซึ่งจะต้องสงวนไว้ยิ่ง ชีวิตของกุลสตรีแม้ศีลธรรมทุกวันนี้จะหย่อนยานสักเพียงใดก็ตาม ถ้าได้สูญเสียพรหมจรรย์ไป ก่อนแต่งงาน บุคคลโดยทั่วไป (โดยเฉพาะเพศหญิง) จะยังคงรู้สึกเสียใจอยู่เสมอ แม้จะไม่ได้ แสดงออกมาให้เห็นภายนอกก็ตาม

เต็มสิริ บุญยสิงห์ (2526 : 97-99) กล่าวถึงพฤติกรรมของหนุ่มสาวในสังคมไทย ปัจจุบันพบว่า นิยมมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน โดยเฉพาะในระยะ 20 ปีหลัง ที่ได้มีการประกาศใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจึงได้มีการกระทำกันอย่างแพร่หลาย จนหนุ่มสาวในปัจจุบันคิดว่า การได้เสียก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความคิดของคนในสังคม และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมจรรยา การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน จึงเป็นเรื่องที่พึงระวัง และควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. คู่ควงหรือคู่เพศสัมพันธ์ มักจะเป็นคนละคนกับแม่ของลูก ในสังคมไทย
2. ชายมักโอ้อวดความสามารถของตนในเรื่องผู้หญิง ในวงสนทนาชายการได้เสียจึงปกปิดไม่ได้ อย่างน้อยจะรู้กันทั่วในหมู่เพื่อนฝูงของฝ่ายชาย
3. จากการรายงานของสถาบันสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2521 ปรากฏว่าในคดีหย่าร้าง คู่ที่ภรรยาท้องก่อนแต่งงาน ด้วยประการใดก็ดี จะมีคดีหย่าร้างสูง เพราะสามีไม่ให้เกียรติและไม่ภาคภูมิใจในภรรยาของตน
4. การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน โดยที่มิได้มีพื้นฐานความรู้ทางเพศศึกษานั้น เสี่ยงต่อการติดเชื้อมโรค และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา

วันทนี วาสิกะสิน (2526 : 40-41) ได้เสนอข้อแนะนำบางประการ สำหรับเรื่องการมีสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานหรือไม่ สำหรับชายและหญิง

ผู้ชาย	ผู้หญิง
1. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน กับผู้หญิงที่ตนไม่ได้อีก หรือหวังโยอย่างแท้จริง เพียงเพื่อเห็นผู้หญิงเป็นเครื่องเล่น	1. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานกับผู้ชายที่ไม่ได้แสดงความรักใคร่ ห่วงใย เอื้ออาทรอย่างแท้จริง
2. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน ถ้าตนอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถรับผิดชอบ ต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา เช่น การตั้งครรภ์ของฝ่ายหญิง	2. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานกับผู้ชายที่ไม่รับผิดชอบ หรือดูแล้วว่าไม่สามารถรับผิดชอบต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้
3. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน เพื่อแสดงความสามารถทางเพศ หรือ แสดงความเป็นลูกผู้ชาย โดยการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิง ยกเว้นหญิงที่ขายบริการ	3. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน เพื่อจะผูกมัดเพื่อนชาย หรือเพื่อต้องการแสดงให้ทราบว่ารักเขามาก หรือเพราะการบอกรักของเพื่อนชายเท่านั้น

ผู้ชาย

4. ไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศ ก่อนแต่งงาน ถ้าไม่รู้จักการคุมกำเนิด หรือไม่เห็นความสำคัญของการคุมกำเนิด

ผู้หญิง

4. ไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน กับเพื่อนชายที่ไม่รู้จักวิธีการคุมกำเนิด หรือไม่ยอมใช้การคุมกำเนิด
5. สำหรับผู้หญิง ไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานกับใครเลย

จากเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่าพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นนั้น เป็นลักษณะธรรมชาติอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นตามวัย เด็กหญิง เด็กชายเริ่มสนใจซึ่งกันและกันและกันมีการคบหาสมาคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น คบหาสมาคมกันในฐานะเพื่อนทั่ว ๆ ไป จนถึงขั้นการเป็นคู่รักได้ มีการนัดพบนัดเที่ยว และการติดพัน ถ้าผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เข้มงวดกวดขัน หรือปล่อยให้เด็กมีอิสระเสรีในการคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศมากเกินไปจะทำให้เด็กวัยรุ่นเหล่านี้อาจจะหาทางออกในรูปแบบของพฤติกรรมไม่เหมาะสมและไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งต่อตนเองและสังคมต่อไป แต่ถ้าผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในวัยเรียนได้เข้าใจธรรมชาติของเด็กตลอดจนให้คำแนะนำ บริक्षा แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมแล้ว วัยรุ่นเหล่านี้ก็จะสามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมปราศจากปัญหาต่อตนเองและสังคมและเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

ลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย กับแบบแผนพฤติกรรมในเรื่องเพศ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีอิทธิพลของประเพณีและวัฒนธรรมต่อบุคลิกภาพ และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ในเอเชีย และมีลักษณะเด่นในการอบรมสมาชิกของสังคม คือ เน้นการเชื่อฟังผู้ใหญ่โดยไม่จำเป็นต้องถือเรื่องเหตุผล แต่ถือตามอาวุโส เด็กไทยจะต้องเคารพและเชื่อฟังในผู้สูงอายุกว่าเสมอ ทศนคติและการอบรมในเรื่องเพศของสังคมไทยต่อผู้หญิงรุนแรง เข้มงวดมาก มีกฎเกณฑ์และระเบียบเคร่งครัด ผู้หญิงต้องมีขอบเขตของความประพฤติที่ยึดถือว่าดี สมควรและถูกต้องตามสายตาสังคมสมัยนั้นผู้หญิงต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ทำงานบ้าน ไม่แต่งตัวเกินงาม หรือเที่ยวนอกบ้านตามลำพัง หญิงที่ดี ต้องปฏิบัติตัวตามกรอบประเพณี หญิงไทยถูกอบรมอย่างเข้มงวดเกี่ยวกับการติดต่อกับเพศตรงข้าม ครอบครัวยที่มีลูกสาวต้องระมัดระวังชื่อเสียงและการนิทาของเพื่อนบ้าน ต้องเป็นกุลสตรีรักนวลสงวนตัว เชื่อเรื่องบุญเพสันนิวาสน์ การแต่งงานต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามประเพณีและระบะกฎเกณฑ์ของ

ที่มีลูกสาวต้องระมัดระวังชื่อเสียงและการนิทาของเพื่อนบ้าน ต้องเป็นกุลสตรีรักษาวลสงวนตัว เชื่อเรื่องบุญเพล้นนิวาส การแต่งงานต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามประเพณีและระเบียบกฎเกณฑ์ของ ธรรมชาติ สังคมไทยโดยหลักการถือมากในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เพราะฝ่ายหญิง จะปรากฏประจักษ์พยานทางร่างกายอย่างชัดเจนจึงมีปฏิกิริยาโต้ตอบทางสังคมอย่างรุนแรง ซึ่ง จะตรงข้ามกับฝ่ายชาย ไม่ถือเป็นเรื่องเสียหาย

ประเพณีการคบเพื่อน การนัดพบและเที่ยวตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศของหญิงไทยสมัย ก่อนไม่เป็นที่ยึดถือของคนไทย เพราะหนุ่มสาวไม่มีโอกาส พบปะกันตามลำพัง ต่อมาเริ่มเปลี่ยนไป ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีการติดต่อกับตะวันตกทำให้คุ้นเคยต่อการสมาคมกับเพศตรงข้าม และมีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองให้สอดคล้องกับรสนิยมมากขึ้น อิทธิพลของวัฒนธรรมของสังคม ตะวันตก ทำให้ชนบทรอบนิยมประเพณี อุดมการณ์ ค่านิยมแบบเฉพาะตัวของสังคมไทยที่ยึดถือ และถ่ายทอดมาหลายรุ่นอายุได้รับความกระทบกระเทือน การเชื่อถือเชื่อฟังผู้ใหญ่ ที่เคยมีมา อย่างมากมายในปัจจุบันก็ลดน้อยลง นิยมแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเชื่ออำนาจเหนือธรรมชาติ บุญ บาป ก็เสื่อมศรัทธาลง (สุชา จันทน์เอม. 2529 : 75-77)

คณะอนุกรรมการศึกษาอาชีพและวัฒนธรรม (ศิริพร สิ้นธวัช. 2539 : 23 - 24 ; อ้างอิงมาจาก คณะอนุกรรมการศึกษาอาชีพและวัฒนธรรม. ม.ป.ป.) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ในครอบครัวด้านบทบาทหญิงชาย เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกชาย ลูกสาวรวมทั้งการสอดส่องดูแลในเรื่องของการคบเพื่อนต่างเพศ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูลูกชาย และลูกสาวจะไม่แตกต่างกันมาก ในวัยเด็กการเข้มงวดในการอบรมลูกสาวจะมากกว่า ลูกชายจะมีอิสระไปเที่ยวนอกบ้านหากทำงานเสร็จ บางครั้งกลับค่ำ หรือไปนอนค้างบ้านเพื่อน ค้างวัดก็ได้ แต่ลูกสาวต้องอยู่ในสายตาไปไหนต้องมีเพื่อนไปเป็นกลุ่ม หรือมีผู้ใหญ่ไปด้วย การสอดส่องดูแล ความประพฤติของเด็กในหมู่บ้าน มักอยู่ในสายตาของเพื่อนบ้านทุกคน

สำหรับการคบเพื่อนต่างเพศ พ่อแม่มักให้อิสระลูกชายมากกว่า เพราะคิดว่าไม่เสียหาย ทั้ง ๆ ที่ยอมรับว่า มีหลายกรณีที่ทำผู้หญิงท้อง แล้วพ่อแม่พี่น้องต้องเดือดร้อน หาเงินหาทอง ไปสู่ขอทำพิธีแต่งงานทั้ง ๆ ที่ฝ่ายชาย ยังไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง บางครั้งก็ต้องกู้เงินมาแต่งงาน เพื่อรักษาหน้าตาของครอบครัว ส่วนผู้หญิงจะเน้นให้รักษาวลสงวนตัวและให้รักษาพรหมจารี ถือว่า หากสูญเสียไปแล้วจะทำให้ตนเองหมดคุณค่า ชาวบ้านรู้ก็จะถูกด่า ดูถูก และเป็นเรื่องที่นินทา กัน ถ้าลูกสาวใครทำไม่ดีคือหนีตามหรือท้องก่อนแต่งเป็นเรื่องที่ผู้เป็นพ่อแม่กลัวมาก การตัดสินใจใน เรื่องคู่ครองแม้พ่อแม่จะให้อิสระตามใจแต่ก็ต้องได้รับความเห็นชอบยินยอมจากพ่อแม่ด้วยหากลูก ไม่เชื่อมักจะปล่อยและบอกว่าสมัยนี้ลูกเรียนหนังสือหรือเห็นโลกกว้างขวางทันสมัยกว่ารุ่นพ่อแม่

หนุ่มสาวจึงมีอิสระมากขึ้น มีโอกาสพบปะกันมากกว่า สมัยก่อนจะพบกันได้ในช่วงงานบุญ งานเทศกาลเท่านั้น ปัจจุบันลูกที่ทำงานในเมือง กรุงเทพฯหรือในโรงงานใกล้บ้าน จะมีเพื่อนต่างเพศมากขึ้นและกล้ามากขึ้นด้วย

ความเชื่อต่อบทบาททางสังคมของหญิงชายในชนบทภาคเหนือ

ความเชื่อต่อบทบาททางสังคมของหญิงชายในครอบครัว และชุมชน มีความสอดคล้องกับการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ และเป็นลักษณะการแสดงออกที่ผสมผสานกับพิธีกรรม และพฤติกรรมของคนในชุมชน ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการจำกัดสิทธิบทบาท ทางสังคม ของผู้หญิงในชุมชน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์ ความเชื่อที่มีผลต่อบทบาททางสังคมของหญิงชายในชนบทภาคเหนือมีดังนี้

ความเชื่อเรื่องการนับถือผี ได้แก่ การนับถือผีปู่ย่า หรือผีบรรพบุรุษ ซึ่งชุมชนเชื่อว่า ผีปู่ย่าคือ ผีญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิงซึ่งจะคอยปกป้องรักษา คนในวงศ์ตระกูลให้อยู่ดีมีสุข ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ลูกสาวคนโตจะเป็นผู้สืบทอดผีปู่ย่า เรียกว่า “บ้านเก้า” ผีปู่ย่า เป็นผีที่ควบคุมความประพฤติของหญิงสาวไม่ให้ผิดผี การผิดผีเป็นการล่วงเกินหญิงสาวด้วยการถูกเนื้อต้องตัว ในลักษณะฉันทู้สาวหรือเสียตัวถือเป็นความผิด หากมีการผิดผีเกิดขึ้น จะต้องทำการขอขมาผีปู่ย่าตามประเพณีหากละเลยไม่ปฏิบัติจะเกิดอันตรายนานับประการกับตนเองครอบครัวและเครือญาติ

ความเชื่อเรื่องผีปู่ย่า มีอิทธิพลต่อการจำกัดสิทธิเสรีภาพ และการประพฤติปฏิบัติตนของผู้หญิงคือ ผู้หญิงจะต้องรักษาวงศ์วงศ์วานตัว รักษาพรหมจรรย์ อย่าชิงสุกก่อนห่าม ไม่คบผู้ชายหรือคบผู้ชายไม่เลือกหน้า ไม่ประพฤติตนเหลวไหลในเชิงชู้สาว ดังคำสุภาษิตที่ชุมชนใช้อบรมสั่งสอนหญิงสาวในครอบครัวและชุมชนว่า “ บักนีก่อนต่าน บ่มาทนก่อนแต่ง” เพราะจะทำให้เป็นที่ติฉินนินทาของสังคม ดังคำที่ว่า “มีลูกสาว ลูกผู้หญิง เหมือนมีสัวมอยู่หน้าบ้าน” ผู้หญิงจึงถูกเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดและถูกควบคุมอย่างใกล้ชิดกว่าผู้ชาย บทบาทผู้หญิงจึงจำกัดอยู่ในครัวเรือน ด้วยการอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ในขณะที่ผู้ชาย สามารถคบเพื่อนต่างเพศ ได้อย่างอิสระเสรี และมีโอกาสที่จะเรียนรู้สังคมภายนอกมากกว่าผู้หญิง

ความเชื่อเรื่องผิดผี เป็นความเชื่อว่า การผิดประเพณีล่วงเกินหญิงสาวด้วยการจับมือถือแขน หรือเสียตัวเป็นความผิด พ่อแม่จะสั่งสอน อบรมแนวคิดนี้ ถ่ายทอดให้ลูกสาวทราบว่าเป็น

“ ตัวของแต่ละคนจะมีผีสิงสถิตย์อยู่ การที่ผู้ชายซึ่งไม่ได้นับถือผีเดียวกัน ถูกเนื้อต้องตัว หรือ ล้วงเกิน จะทำให้ผีผีและอาจเป็นสาเหตุให้คนในครอบครัวซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มผีเดียวกันเจ็บป่วยได้ ” หากมีการกระทำ โบราณถือว่าผีปู่ตายายเป็นอารักษ์ เฝ้าหวงแหนรักษากันเมือง และลูกหลาน หากหนุ่มสาวกระทำการสมสู่โดยญาติผู้ใหญ่ไม่ทราบ ประเภทลักลอบ เรียกว่าผีผีบ้านผีเรือน ชาติความเคียดพยากรณ์ ฝ่ายหญิงต้องบอกผู้ใหญ่ และให้ฝ่ายชายมาทำการขอมา ลักการผี จึงพ้นผิด เพราะเชื่อกันว่าหากไม่บอกกล่าว ทำการล่วงเกินแล้วเจ็บป่วย ผีจะมาทำร้ายคนในบ้านให้เจ็บไข้ได้ป่วย เป็นอันตรายนานัปการ (วันวิสาข โคมลกระหนก. 2539 : 161, 164 - 165)

อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกในเรืองเพศ

ประเทศไทยเป็นประเทศแห่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่เคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยโบราณ ผู้หญิงได้ถูกกำหนดขอบเขตแห่งความประพฤติไว้ว่า สิ่งใดควรหรือไม่ควรอย่างละเอียด สำหรับประเพณีการนัดพบและติดต่อกับเพื่อนต่างเพศนั้น ก็ไม่เคยปรากฏว่าเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวไทยสมัยโบราณ เพราะในสมัยนั้นบิดามารดามีอิทธิพลในการเลือกทางดำเนินชีวิตของบุตร ตั้งแต่คลอดออกมาจนถึงเวลาที่มีเหย้ามีเรือน หนุ่มสาวจึงไม่มีโอกาสพบปะกัน (สุพิศรา สุภาพ. 2518 : 47)

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 วัฒนธรรมตะวันตกหลายอย่างได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทยเป็นอย่างมาก สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในหลาย ๆ ด้าน เช่น การค้า การเมือง การศึกษา และการแต่งกาย เป็นต้น ประชาชนเริ่มสนใจการดำเนินชีวิตแบบฝรั่งมากขึ้น และเริ่มรับเอาวัฒนธรรมตะวันตก มาไว้เป็นวัฒนธรรมของตนทีละน้อย

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเข้ามาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเข้ามาด้วย ชาวไทยยิ่งตื่นตัวยอมรับวัฒนธรรมดังกล่าวไว้ ซึ่งรวมถึงการคบเพื่อนต่างเพศ การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ หรือการนัดพบประจบกับคนไทยสมัยนั้น นิยมเรียนภาษาอังกฤษกันอย่างแพร่หลาย สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ ทำให้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความเป็นอยู่และความคิดของตะวันตกหลายด้าน ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ซึ่งได้ยึดถือกันมาก็เริ่มเปลี่ยนไป สำหรับหนุ่มสาวนั้น ก็ค่อย ๆ เปลี่ยน จากการที่ไม่มีโอกาสพบปะกัน มาเป็นการมีโอกาสนัดพบพูดคุย หรือเที่ยวเตร่นอกบ้านกันอย่างเสรี พฤติกรรมเหล่านี้ ไม่เป็นที่ชื่นชอบของผู้ใหญ่ทุกคน ทำให้มีการโต้แย้งและขัดแย้งกันเสมอ

การคบเพื่อนต่างเพศและการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศของหนุ่มสาวไทยนั้นก็กระทำกันอย่างมีความตะขิดตะขวงใจบ้างเพราะจากจิตใต้สำนึกว่าเป็นคนไทย จากการอบรมแบบคนไทย ทำให้เลียนแบบการมีนัดการคบเพื่อนแบบฝรั่งไม่ได้อย่างเต็มที่ จึงกลายเป็นแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ เพราะแทนที่จะออกไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่เกรงกลัวอะไรถือว่าไปเพื่อการสนุกสนาน และพักผ่อนหย่อนอารมณ์แบบที่ชาวตะวันตกเขาคิดกัน กลายเป็นว่าไปแล้วก็กลัวคนที่รู้จักจะเห็นแล้วนำไปนินทาว่ากล่าวประทุติตัวไม่ดี หนุ่มสาวไทยที่มีนัดกันจึงมักเลือกสถานที่และเวลาที่ไม่ค่อยเหมาะสมทำให้เกิดเรื่องไม่ดีไม่งามขึ้นได้ นอกจากนั้นการที่ไม่ได้รับความรู้ทางเพศศึกษาอย่างดีพอ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมและความรู้ที่ไม่ถึงการณ์ บางครั้งจึงทำให้หนุ่มสาวไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจก่อเกิดพฤติกรรมในทำนองที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมได้ด้วย

ปัจจุบันการคบเพื่อนต่างเพศ กำลังเป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่เด็กวัยรุ่นอย่างมาก เพราะอิทธิพลของสื่อมวลชนต่าง ๆ ทำให้เด็กวัยรุ่นได้เรียนรู้ถึงโลกภายนอกโดยเฉพาะโลกตะวันตกมากขึ้น ดังนั้น หากไม่พยายามทำความเข้าใจ คอยขัดขวาง หรือไม่ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าว อาจเป็นการยั่วให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่เหมาะสมไม่ควรมากขึ้น อาจนำมาซึ่งผลเสียต่อตัวเด็กเอง ต่อบิดามารดา ผู้ปกครอง และต่อสังคมส่วนรวม (รัชนีกร เศรษฐโชติ และคณะ. 2519 : 2-5)

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

จุดมุ่งหมายและความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎี

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) เป็นทฤษฎีที่ ฟิชไบน์ และ ไอเซน (Fishbein and Ajzen. 1975 ; Ajzen and Fishbein. 1980) ได้เริ่มศึกษาทฤษฎีนี้เมื่อปี ค.ศ. 1967 และเสนอเต็มรูปแบบ เมื่อปี ค.ศ. 1980 มีจุดมุ่งหมายสูงสุด เพื่อทำความเข้าใจและทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม โดยมีความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุถึงการตัดสินใจของตนโดยไม่เชื่อว่าการกระทำของมนุษย์ถูกควบคุมโดยแรงขับของจิตในระดับไร้สำนึก หรืออำนาจของอารมณ์ และความปรารถนาหรือขาดการคิดพิจารณาก่อนที่จะกระทำพฤติกรรมใด ๆ ตรงกันข้าม มนุษย์จะพิจารณาถึงผลของการกระทำพฤติกรรม และจะเลือกกระทำในสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุดกับตน หรือมีผลเสียน้อยที่สุด (Fishbein and Ajzen. 1980 : 5) นั่นคือ การประเมินผลของการกระทำก่อน และเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคล ถูกกำหนดโดยเจตนา (Intention) และเจตนาที่จะกระทำนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และอิทธิพลของสังคม ประการแรก ความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นผลเกิดจากการประเมินพฤติกรรม เป็นการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ว่าการกระทำนั้น ๆ

ดีหรือไม่ดี และมีความรู้สึกทางบวก หรือทางลบต่อการกระทำดังกล่าว ประการที่สอง อิทธิพลของสังคม เป็นการรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มสังคมที่เขาเชื่อถือว่า ประสงค์จะให้เขากระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น และเขาเองอยู่ได้อิทธิพล หรือคล้อยตามกลุ่มสังคมดังกล่าวมาน้อยเพียงใด (จิระวัฒน์ รงค์สวัสดิ์วัฒน์. 2538 : 158)

โครงสร้างหลักของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ประกอบด้วยโครงสร้างหลักสำคัญดังนี้

1. พฤติกรรม ส่วนมากอยู่ภายใต้ การควบคุมของความตั้งใจของบุคคล ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) ซึ่งความตั้งใจนี้ เป็นตัวกำหนดใกล้ชิดกับการกระทำ
2. ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ความตั้งใจของบุคคล ขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ
 - 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินผลทางบวก หรือทางลบของบุคคลต่อการกระทำ เรียกว่า ทศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) ทศนคติต่อพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral Beliefs) และการประเมินผลการกระทำ (Evaluation of consequences)

ในช่วงชีวิตของบุคคล มีประสบการณ์ทั้งที่เป็นประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมที่แตกต่างกันจะนำมาซึ่งความเชื่อที่แตกต่างกัน ที่มีต่อเป้าหมายการกระทำและสถานการณ์ ความเชื่อบางอย่าง จะคงอยู่ถาวร ในขณะที่ความเชื่อบางอย่างถูกลืม และมีความเชื่อใหม่มาแทนที่ พิชไบน์ และไอเซน (1980 : 63) ได้แบ่งความเชื่อออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ความเชื่อเชิงบรรยาย (Descriptive Belief) เป็นความเชื่อที่ได้จากการมีประสบการณ์ตรง จากการสังเกตพบว่า เป้าหมายมีความสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะอย่าง
2. ความเชื่อที่เกิดจากการอนุมาน (Inferential Belief) บุคคลไม่ได้รับประสบการณ์โดยตรงจากที่หมาย แต่เขาสร้างความเชื่อภายใต้ความสัมพันธ์ที่สังเกตได้
3. ความเชื่อที่ได้จากข้อมูล (Informational Belief) เป็นความเชื่อที่สร้างขึ้นจากการยอมรับในข่าวสารจากแหล่งภายนอก

เนื่องจากบุคคลมีความเชื่อต่าง ๆ มากมายต่อที่หมายหนึ่ง ๆ แต่ปรากฏว่ามีความเชื่อจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และเป็นสิ่งที่กำหนดทัศนคติต่อที่หมายนั้น บุคคลสามารถที่จะรับรู้และใส่ใจข้อความได้ครั้งละ 5 – 9 ข้อความเท่านั้น ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า ทศนคติต่อเป้าหมายของบุคคลในขั้นต้นถูกกำหนดจาก ความเชื่อต่อเป้าหมาย ไม่มากกว่า 5 – 9 ความเชื่อ ซึ่งกลุ่มความเชื่อเหล่านี้ เรียกว่า ความเชื่อเด่นชัด (Salient Belief)

ต่อที่หมายในขณะนั้น และทัศนคติของบุคคลจะถูกกำหนดจากความเชื่อเด่นชัดนี้ ความเชื่อเด่นชัด สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความหนักแน่น ความเบาบาง หรือการได้รับความเชื่อใหม่เข้ามาทดแทน เราสามารถรู้ความเชื่อเด่นชัดของบุคคลที่มีต่อที่หมาย หรือการกระทำได้โดยการถามให้ตอบแบบอิสระ (Free – Response Format) เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ และผลของการกระทำพฤติกรรมนั้น โดยจะพิจารณาเฉพาะข้อมูลของความเชื่อเด่นชัด ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่มีความถี่สูง (Model Salient Belief) นำมาจัดอันดับตามความถี่ และคัดเลือกข้อความเชื่อต่าง ๆ จัดเป็นกลุ่มความเชื่อที่เด่นชัด ซึ่งวิธีการพิจารณา เพื่อเลือกข้อความเชื่อมีดังนี้

เมื่อได้ข้อความเชื่อจากผู้ตอบ นำมาจัดแยกประเภทตามจำนวนและชนิดของความเชื่อ

1. วิเคราะห์เนื้อหาของความเชื่อต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นรายบุคคล
2. จัดกลุ่มความเชื่อที่มีผลกระทบในแต่ละกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน หรือไม่เกี่ยวข้องกัน
3. พิจารณาคัดเลือกข้อความเชื่อเหล่านี้ เป็นกลุ่มความเชื่อที่เด่นชัด ซึ่งอาจพิจารณาเลือกข้อความเชื่อเหล่านี้ ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 พิจารณาเลือกข้อความเชื่อที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด จำนวน 10-12 ความเชื่อ
 - 3.2 พิจารณาเลือกข้อความเชื่อทั้งหมดที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงอย่างน้อยที่สุด 10-20 %
 - 3.3 พิจารณาเลือกข้อความเชื่อที่มีความถี่สูงที่สุดไปจนถึงข้อความเชื่อที่รวมความถี่ได้ 75% ของความถี่รวมทั้งหมด ของทุก ๆ ข้อความเชื่อ

การจัดอันดับของความเชื่อเด่นชัดนี้ มีความสัมพันธ์กับความหนักแน่นของความเชื่อ โดยถ้าพิจารณาเฉพาะความเชื่อเด่นชัด ที่มีความถี่สูง ๆ 10-12 ความเชื่อ จำนวนความถี่ของความเชื่อ และค่าเฉลี่ยของความหนักแน่นของความเชื่อ มีค่าสหสัมพันธ์กันสูง

ฟิชไบน์ และไอเซน (1980 : 65) กล่าวถึงการพยากรณ์ทัศนคติด้วยความเชื่อไว้ว่า กลุ่มความเชื่อเด่นชัดของบุคคลเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรม เป็นสิ่งกำหนดทัศนคติต่อพฤติกรรมของบุคคล ถ้าจะทำความเข้าใจทัศนคติจึงต้องพิจารณาความเชื่อเด่นชัด โดยขั้นแรกจะต้องทราบการประเมินผลของการกระทำแต่ละอย่างของบุคคล ซึ่งจะเป็นทัศนคติของการกระทำที่สนใจสามารถประเมินโดยใช้มาตรการประเมินชั่วคราว ต่อมา ก็ประเมินความเชื่อมั่นของบุคคลว่าการกระทำพฤติกรรมนั้น จะนำไปสู่ผลกระทบนั้นจริงเพียงใด ซึ่งเป็นการจัดความหนักแน่นของความเชื่อนั่นเอง

- 2.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นการประมาณของบุคคลว่า ตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เพียงใด กลุ่มอ้างอิงหมายถึง บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลผู้นั้น

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ขึ้นอยู่กับความเชื่อที่ว่า บุคคลแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มอ้างอิงประสงค์จะให้ตนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด และยิ่งขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply) หากบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าสำคัญใกล้เคียงกับตน ในการกระทำพฤติกรรมมากเพียงใด เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมมากขึ้นเท่านั้น หรือหากบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าสำคัญใกล้เคียงกับตนในการกระทำพฤติกรรม เขาก็จะไม่มีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น

3. ความสำคัญของทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนหนึ่งขึ้นกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรม หรือพฤติกรรมนั่นเอง นั่นคือ พฤติกรรมบางพฤติกรรม อาจถูกกำหนดโดยทัศนคติต่อพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรม อาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าจากทัศนคติต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมบางพฤติกรรม อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองได้เช่นกัน และความสำคัญของปัจจัยทั้งสองนี้อาจแตกต่างกัน จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

4. ตัวแปรภายนอก (External Variables) เช่น ตัวแปรชีวิตสังคม ทัศนคติต่อเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือบุคลิกลักษณะ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็ต่อเมื่อ ตัวแปรนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมซึ่งมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือมีอิทธิพลต่อความสำคัญของตัวแปรทั้งสองนี้ต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม

เป็นที่น่าสังเกตว่าทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เป็นทฤษฎีที่มีจุดมุ่งหมายที่จะทำความเข้าใจ และทำนายพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งต่างจากทฤษฎีอื่น ๆ ไม่เน้นผลกระทบจากตัวแปรภายนอก เพียงเชื่อว่าตัวแปรภายนอกที่กล่าวข้างต้นเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมในทางอ้อมกล่าวคือ ตัวแปรภายนอกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ก็ต่อเมื่อตัวแปรภายนอกเหล่านั้น มีความสัมพันธ์กับตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งหรือมากกว่า ซึ่งตัวแปรนั้นเป็นตัวแปรหลักในโครงสร้างทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลเกี่ยวกับตัวแปรภายนอกซึ่งในทฤษฎีเชื่อว่าอาจจะไม่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรม เนื่องจากความแตกต่างของตัวแปรภายนอก ที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยในตัวแปรด้านทัศนคติต่อพฤติกรรม ด้านการรับรู้ปทัสถานของสังคม เมื่อนำมารวมผล ผลรวมจากทั้งสองกลุ่มตัวแปร จะทำให้ตัวแปรภายนอกดังกล่าวไม่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรม ยิ่งไปกว่านั้นแม้ว่าตัวแปรภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อพฤติกรรมแต่อาจจะไม่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ถ้าความตั้งใจนั้น ได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากรากฐานซึ่งเป็นองค์ประกอบทางด้านสังคมหรือถ้าตัวแปรภายนอกมีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม แต่ถ้าความตั้งใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในระดับต่ำ

จะพบว่า ตัวแปรภายนอกนั้นเท่ากับไม่มีผลต่อพฤติกรรมโดยปริยาย ดังนั้น ประเด็นสำคัญตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล คือ ความสัมพันธ์ของตัวแปรภายนอก ไม่มีความจำเป็นต่อพฤติกรรม เพราะตัวแปรภายนอกมีความสัมพันธ์ไม่คงที่ต่อพฤติกรรม

จากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำพฤติกรรม กับการประเมินผลการกระทำนั้น และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของบุคคลมีความสัมพันธ์กับความเชื่อที่มีต่อกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของเขา ทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จะมีผลต่อพฤติกรรม โดยใช้เจตนาเป็นสื่อความสามารถในการทำนายพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความหนักแน่นของความสัมพันธ์ระหว่าง เจตนาและพฤติกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

สายหยุด กัลยาศิริ (2505 : 2) ศึกษาทัศนคติและความสนใจของนักศึกษาที่มีต่อการนัดกับเพื่อนต่างประเทศ และการแต่งงาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่าการมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะทำให้ได้รู้จัก และศึกษาคู่ครองก่อนแต่งงาน และจะได้รับความรู้ ความคิดเห็นจากคนอื่น ๆ ด้วย และเห็นว่าการมีนัดควรมีนัดเฉพาะกับคนที่แต่งงานด้วยเท่านั้น แต่ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็เปลี่ยนใหม่ได้ การมีนัดควรจะไปกันสองต่อสอง แต่ควรขออนุญาตผู้ปกครองก่อน นักศึกษาส่วนใหญ่ ต้องการมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศ ในขณะที่เป็นนักศึกษามากกว่า เมื่อออกไปทำงานแล้ว

สมบุญ จ่างจิต (2514 : 55) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ปีการศึกษา 2514 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบคบเพื่อนที่มีหน้าตาดี แสดงความเป็นมิตร สามารถอดกลั้นความไม่พอใจได้ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2517 : 65) ได้ศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นต่อเพื่อนต่างประเทศในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 720 คน โดยศึกษานักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สูง กลาง ต่ำ พบว่า นักเรียนชายมีทัศนคติที่ดีต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ มากกว่านักเรียนหญิง โดยให้เหตุผลว่า การคบเพื่อนต่างประเทศเป็นสิ่งธรรมดาของสังคม และทำให้เข้าใจเพศตรงข้ามได้ดียิ่งขึ้น

รัชนี วิเศษสังข์ (2518 : 77) ศึกษาจรรยาวิพากย์ของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-5

จำนวน 418 คน ในเรื่องพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง เช่น การไปเที่ยวด้วยกัน สองต่อสองในเวลากลางคืน การนัดพบกันตามลำพัง การกุมมือกันการป้อนอาหารให้กันการโอบกอดกันในโรงภาพยนตร์ การมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่พฤติกรรมเหล่านี้เป็นเรื่องของหนุ่มสาววัยผู้ใหญ่ ในกรณีของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง หากจะแสดงกิริยาความพึงพอใจ ก็อาจแสดงได้บ้าง แต่ไม่ควรกระทำในที่สาธารณะ ส่วนสถานการณ์ที่ชายหญิงนัดหมายกัน น่าจะกระทำอย่างเปิดเผย ในที่สาธารณะ จะถูกต้องมากกว่าในที่ริษฐาน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2518 : 6-7) ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อเพื่อนของเด็กวัยรุ่น พบว่านักเรียนชายมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนเพศเดียวกัน ตั้งแต่เป็นเด็กจนถึงวัยรุ่น แต่ทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนต่างเพศของเด็กชายจะมีมากเมื่ออายุน้อย และน้อยลงเมื่ออายุมากขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนชายยังมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนต่างเพศมากกว่าเพื่อนเพศเดียวกันด้วย ส่วนนักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนเพศเดียวกัน มากกว่าเพื่อนต่างเพศ แต่ทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนเพศเดียวกันจะมีน้อยลงเมื่ออายุมากขึ้น ในขณะที่ทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนหญิง จะเพิ่มขึ้นตามอายุ และยังพบอีกว่าเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ อยากคบเพื่อนที่มีความประพฤติดีเป็นเพศเดียวกับตน เด็กวัยรุ่นส่วนมาก เลือกคบคนที่มีนิสัยและทัศนคติคล้ายกับตน

รัชนีกร เศรษฐไกร (2519 : 83) ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศกับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 521 คน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศมาแล้ว โดยมีนัดครั้งแรกเริ่มเมื่ออายุ 18 ปี ระหว่างนัด ไม่เคยกอดจูบกัน และนิสิตให้ความเห็นว่า การที่หนุ่มสาวมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ ไม่เป็นสิ่งที่น่าละอาย และเห็นว่า ผู้หญิงไม่จำเป็นจะต้องเป็นสาวพรหมจรรย์ จนถึงวันแต่งงาน

จิรดา รัตนรังสี (2521 : 55-56) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ และการเลือกคู่ครองของนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพ พบว่า ในการมีนัดครั้งแรกกับเพื่อนต่างเพศนั้น เพศชายและเพศหญิง เห็นว่า ควรชวนเพื่อนไปเป็นกลุ่มก่อน สำหรับความคิดที่ว่า ควรไปตามลำพังในการมีนัดครั้งแรกนั้น เพศชายคิดว่า ควรไปมากกว่าเพศหญิง และทั้งเพศหญิงและเพศชายเห็นว่า ควรมีนัดกับเพื่อนต่างเพศให้มากที่สุด เพื่อที่จะมีโอกาสเลือกคนที่ถูกใจในเรื่องเกี่ยวกับคนที่มีคนรักของตนอยู่แล้ว เพศชายยังชอบที่จะมีนัดกับเพื่อนต่างเพศอื่นอีกในระดับปานกลาง สำหรับเพศหญิงมีน้อยและค่านิยมที่นิสิตนักศึกษาประพฤติปฏิบัติต่อกัน เมื่อสนิทสนมกันถึงขั้นยอมเป็นคนรักแล้ว ผลการวิจัยพบว่าการจับมือถือแขนกับคนรัก ทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา

บุญนาถ คุ่มภัย (2522 : 98) ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการทางสังคมของวัยรุ่น ในวิทยาลัยครูอาชีวศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า วัยรุ่นต้องการได้รับการยกย่อง และนับถือจากเพื่อน ทั้งเพศเดียวกัน และต่างเพศ ต้องการทำความคุ้นเคย กับเพื่อนต่างเพศ ต้องการมีโอกาสที่เหมาะสมในการพบปะกับเพื่อนต่างเพศ ต้องการมีเสรีภาพในการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ และต้องการให้เพื่อนต่างเพศสนใจ

จิระ จีงเจริญศิลป์ (2523 : 47-49) ได้ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย พบว่า เด็กวัยรุ่นชายรู้สึกเสรีในการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่า เด็กวัยรุ่นหญิง วัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่ในสถานศึกษา เด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้ และเด็กที่รู้สึกว่าการคบครวไม่สงบ จะรู้สึกมีเสรี ในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าวัยรุ่นที่มีลักษณะตรงข้าม

อติรัตน์ วัฒนไพลิน (2527 : 98) ศึกษาเจตคติและพฤติกรรมทางเพศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จำนวน 358 คน เป็นชาย 151 คน หญิง 207 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตดังกล่าวมีเจตคติทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึง นิสิตมีแนวโน้ม ที่จะปฏิบัติในเรื่องเพศ ตามบรรทัดฐานของสังคมเดิมน้อยลง นิสิตชายและนิสิตหญิงมีเจตคติทางเพศที่แตกต่างกัน นิสิตหญิง มีแนวโน้มที่จะรักษามรรทัดฐาน ของสังคมเดิมไว้มากกว่านิสิตชาย

ผกาพันธ์ ชนะภัย (2528 :63-64) ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงโรงเรียนสหศึกษากับนักเรียนหญิงโรงเรียนสตรีในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 745 คน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติทางเพศของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเห็นว่า การคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องธรรมดา ในสังคมวัยรุ่น ควรมีการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้มีโอกาสที่จะศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นต่อเพศตรงข้าม แต่ไม่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเช่นเดียวกัน

สมหมาย อำดอนกลอย (2533 : 68-69) ศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 467 คน พบว่า นักเรียนมีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศที่อยู่ในกรอบประเพณีไทย นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ ต่างกันด้วย

ปิยนันท์ ทรัพย์มั่นคงทวี (2535 : 62-68) ศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 497 คน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยที่นักเรียนหญิงมี

ทัศนคติทางบวกมากกว่า และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีทัศนคติในการคบเพื่อนต่างกัน โดยที่การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และแบบมีเหตุผลมาก มีทัศนคติทางบวกสูงกว่าแบบปล่อยปละละเลยมาก

จากงานวิจัยภายในประเทศ สรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่าการคบเพื่อนต่างประเทศเป็นเรื่องปกติของสังคม แต่ผู้ปกครองบางส่วนไม่เห็นด้วยในแง่ที่ว่า กำลังอยู่ในวัยเรียน และนักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการมีนัด ในเรื่องการมีสัมพันธ์ทางเพศก่อนการสมรส นักศึกษาบางกลุ่มเห็นด้วย และบางกลุ่มไม่เห็นด้วย

งานวิจัยในต่างประเทศ

โกลด์เซน (Goldsen. 1960 : 240) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการเลือกคู่และการสมรสโดยใช้นักศึกษามหาวิทยาลัย 12 แห่งในอเมริกา ใช้เวลาศึกษานาน 12 ปี พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง เห็นความสำคัญของการมีนัดกับเพื่อนต่างประเทศ เพื่อจะได้มีโอกาสรู้จักคนที่ตนจะเลือกเป็นคู่ครองได้ดียิ่งขึ้น

เคอแรน และลิปพอลด์ (Curran and Lipold. 1975 : 95) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ โดยทดสอบว่า ระหว่างรูปร่างที่สวยงาม กับการมีทัศนคติที่คล้ายกัน จากการศึกษาพบว่า รูปร่างที่สวยงามทำให้นักเรียนสนใจมากกว่าการมีทัศนคติที่คล้ายกัน

รอส (Ross. 1979 : 155) ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องเพศ ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องเพศของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อลูก และผลการขาดพ่อหรือแม่ คนใดคนหนึ่ง ต่อพฤติกรรมทางเพศของลูก ในเด็กวัยรุ่นเมืองนิวยอร์ก จำนวน 1,000 คน เป็นชายจำนวน 333 คน หญิงจำนวน 667 คน อายุระหว่าง 13-19 ปี พบว่า วัยรุ่นที่มีพ่อแม่เพียงคนเดียว จะยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศมากกว่าวัยรุ่นที่มีพ่อแม่ครบทั้ง 2 คน และยังพบอีกว่า ร้อยละ 64 ของผู้หญิง และร้อยละ 76 ของผู้ชาย เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว อย่างน้อย 1 ครั้ง ผู้หญิงส่วนใหญ่คิดว่า พ่อแม่คงจะผิดหวังที่ลูกสาวยุ่งเกี่ยวเรื่องเพศ แต่ผู้ชายคิดว่า พ่อแม่ส่งเสริมเป็นนัย ๆ ที่ตนเองจะยุ่งเกี่ยวเรื่องเพศ

โรเจอร์ (อมรรรัตน์ เศวตนันท์. 2529 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Rogers. 1970) ศึกษาทัศนคติในเรื่องเพศ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 35 เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย ร้อยละ 83 เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ในกรณีคู่รัก และร้อยละ 70 เห็นด้วยกับการทดลองอยู่ร่วมกัน โดยไม่ได้แต่งงานตามประเพณี

วอห์ล และดันลอป (รุจิราภา สุทธิปาน. 2531 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Wohl and Dunlop. 1970) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของเด็กวัยรุ่นไทยอังกฤษ อเมริกัน กลุ่มตัวอย่างนี้

ประกอบด้วยนักศึกษาชายหญิง จำนวน 239 คน จากมหาวิทยาลัย ไทเรโด ประเทศสหรัฐอเมริกา 104 คน มหาวิทยาลัยแลนแคสเตอร์ ประเทศอังกฤษ 45 คน และมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ 90 คน สรุปได้ดังนี้ นักเรียนไทยแสดงความไม่เห็นด้วย ต่อการที่หญิงสาวจะเข้าไปหาผู้ชายก่อนมากกว่านักศึกษาอังกฤษและอเมริกันโดยนักศึกษาไทยวิจารณ์การกระทำของหญิงสาวว่า ไม่เหมาะสม น่าอับอาย เสียชื่อเสียง ไม่มีเหตุผล และควบคุมตนเองไม่ได้ นอกจากนั้น ยังต้องการให้ความประพฤติในเรื่องเพศถูกต้องตามหลักศีลธรรม มากกว่านักศึกษาทางตะวันตกด้วย

ออฟเฟอร์ (เรณู เจริญศรี. 2525 : 23-24 ; อ้างอิงมาจาก Offer. 1971) ศึกษาพฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศ ของวัยรุ่นในสหรัฐอเมริกา โดยติดตามศึกษาเป็นระยะยาว กับเด็กมัธยมศึกษา อายุ 14 -21 ปี จำนวน 83 คน เป็นชาย 73 คน หญิง 10 คน โดยเริ่มศึกษาดังแต่เริ่มเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จนถึงชั้นปีที่ 3 ในมหาวิทยาลัย พบว่า ในเรื่องของการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ เมื่อเริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้ 1 ปี ร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีนัด แต่การนัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นจำนวน ร้อยละ 77 เมื่ออยู่ชั้นปีที่ 3 ในมหาวิทยาลัย สำหรับการร่วมประเวณีก่อนแต่งงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ร้อยละ 80 เห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ควรจบมัธยมศึกษาตอนปลายเสียก่อน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10 เคยร่วมประเวณีและเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 เมื่อเรียนในมหาวิทยาลัยปีที่ 1 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 เมื่อเรียนในมหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3

จากงานวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่า นักเรียนและนักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่า การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นเรื่องธรรมดา โดยเฉพาะในเรื่องของการมีนัด และมีแนวโน้มการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจะเพิ่มขึ้น เมื่ออยู่ในชั้นเรียนที่สูงขึ้น โดยเฉพาะ เมื่ออยู่ในระดับมหาวิทยาลัย

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่น ถ้าเด็กเหล่านี้สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดมา ย่อมจะมีผลดีต่อตนเอง แต่ถ้าไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดปัญหา ทั้งต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า การคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นทางสังคมตะวันตกนั้น เด็กจะรู้สึกเสรี ในการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าในสังคมไทย และแนวโน้มที่เด็กวัยรุ่นในสังคมไทย จะปฏิบัติตนในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ ตามบรรทัดฐานทางสังคมเริ่มลดลง

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยาจำนวน 21,450 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา จำนวน 1,170 คน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527 : 77 - 79) ดังนี้

ขั้น 1 ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้านความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,064 คน

ขั้น 2 จำแนกประชากรออกเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอรอบนอก อำเภอเมือง มี 3 โรงเรียนและอำเภอรอบนอก มี 12 โรงเรียน

ขั้น 3 เลือกสุ่มตัวอย่างของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จำนวน 1 โรงเรียนและโรงเรียนในเขตอำเภอรอบนอก 5 โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนเลือกสุ่มห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียนของ

แต่ละระดับชั้นด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองและในเขตอำเภอรอบนอก รวมทั้งหมดจำนวน 1,170 คน ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
พะเยาพิทยาคม	240
รวม	240

ตาราง 2 แสดงจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอรอบนอก

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
แม่ใจวิทยาคม	160
ดอกคำใต้วิทยาคม	200
ถ้ำปินวิทยาคม	180
จุนวิทยาคม	180
เชียงคิ้ววิทยาคม	210
รวม	930

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาดำรงและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นในการดำเนินงานที่น้องต่างเพศ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

ชุดที่ 7 แบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด เพื่อสร้างแบบสอบถามตามตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1.1 เพื่อวัดเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ

1.2 เพื่อวัดทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

1.3 เพื่อวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

1.4 เพื่อวัดการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

1.5 เพื่อวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

1.6 เพื่อวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

1.7 เพื่อวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจและสร้างแบบสอบถามตามแนวที่พีชไบน์และไอเซนได้เสนอแนะ

3. สัมภาษณ์หาความเชื่อเด่นชัดกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฟากกว๊านวิทยาคม จำนวน 100 คน เกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ และหาคำคุณศัพท์ที่แสดงการประเมินคุณค่าของการคบเพื่อนต่างเพศ โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อที่จะนำมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ลักษณะของแบบสำรวจมีทั้งหมด 3 ข้อดังนี้

แบบสำรวจความเชื่อเด่นชัด

คำชี้แจง แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำ
 ปรวิญญานิพนธ์ ความคิดเห็นของนักเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างสูงและจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อ
 ตัวนักเรียนทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนทำด้วยความตั้งใจ โปรดอ่านและพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ
 ก่อนเติมคำตอบให้สมบูรณ์ลงในช่องว่าง ตามความคิดเห็น ความเชื่อและความรู้สึกของนักเรียน

1. การคบเพื่อนต่างเพศ จะเกิดผลดี และผลเสีย อย่างไรกับตัวนักเรียน

ผลดี

.....

.....

ผลเสีย

.....

.....

2. ถ้านักเรียนจะคบเพื่อนต่างเพศ นักเรียนจะคิดถึงอะไรบ้างที่เห็นว่านักเรียนสามารถคบ เพื่อนต่างเพศได้ และ คิดถึงอะไรบ้างที่ไม่เห็นด้วยหากนักเรียนจะคบเพื่อนต่างเพศ

เห็นด้วย

.....

.....

ไม่เห็นด้วย

.....

.....

3. การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่.....

.....

.....

.....

4. พิจารณาคัดเลือกข้อความเด่นชัด กลุ่มอ้างอิงเด่นชัดและคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ เพื่อนำไปสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม มีวิธีการพิจารณาดังนี้ (Ajzen and Fishbein . 1980 : 68 – 70)

4.1 นำแบบสำรวจปลายเปิดที่ได้จากการสำรวจความเชื่อมาวิเคราะห์เนื้อหาของความเห็นต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นรายบุคคล โดยจัดกลุ่มความเชื่อที่มีผลที่ได้เหมือนกันเข้าด้วยกันและนับความถี่

4.2 คัดเลือกข้อความเชื่อเด่นชัดด้วยวิธีการเลือกข้อความเชื่อที่มีความถี่สูงสุดถึงข้อความเชื่อที่รวมความถี่ได้ 75 % ของความถี่รวมทั้งหมดของทุก ๆ ข้อความเชื่อ มาสร้างแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ และแบบสอบถามการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

4.3 พิจารณากลุ่มอ้างอิงเด่นชัดจากการสำรวจนำ โดยเลือกกลุ่มอ้างอิงที่ถูกระบุถึงมากที่สุดทั้งที่เป็นฝ่ายเห็นด้วยและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มาสร้างแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

4.4 พิจารณาคำคุณศัพท์จากการสำรวจนำ โดยเลือกคำคุณศัพท์ที่อยู่ในมาตรฐานประมาณค่าของออสกู๊ดและคณะ (Osgood et al. 1957) และหาคำที่มีความหมายตรงข้าม มาสร้างแบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศและ แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

5. แบบสอบถามจำนวน 112 ข้อ ที่สร้างขึ้นมานำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข และดร.นันทา สุวัทนา ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาว่าข้อคำถามสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำไปปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ไปทดสอบเก็บข้อมูลกับนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ของโรงเรียนฟากกว๊านวิทยาคม เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t-test เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่ดี (ข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05) คือเลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้จำนวน 80 ข้อ

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 16 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .827

ชุดที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .878

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .663

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .636

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .912

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .934

ชุดที่ 7 แบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .946

8. เก็บข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,170 คน จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสุ่มเลือกแล้ว จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูล แล้วตรวจสอบตามสมมติฐาน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) ข้าพเจ้าคิดว่าการที่คบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องส่วนตัวไม่จำเป็นต้องบอกใคร

จริง : : : : : : ไม่จริง

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

ชุดที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) การคบเพื่อนต่างเพศทำให้นักเรียนความรู้สึกรู้สึก.....

มีความสุข : : : : : : มีความทุกข์

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) การคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ

เป็นไปได้..... : : : : : : เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง จากการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่.....

ดี : : : : : : ไม่ดี

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) นักเรียนจะยินยอมทำตาม บิดา ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

เป็นไปได้ : : : : : : เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) นักเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนหรือคำตักเตือนของ มารดา ในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

เชื่อฟัง : : : : : : ไม่เชื่อฟัง

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

ชุดที่ 7 แบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

(0) นักเรียนพร้อมที่จะทำตาม เพื่อน ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

ยินดี..... : : : : : : ไม่ยินดี

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้งสอง น้อย ปานกลาง มาก

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามตามตัวแปรต่างๆ

ชุดที่	คำขั้วปลายมาตรวัด	การให้คะแนน
1.แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ	จริง – ไม่จริง	+ 3 ถึง - 3
2.แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ	คำคุณศัพท์ทางบวก – คำคุณศัพท์ทางลบ	+ 3 ถึง - 3
3.แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบ เพื่อนต่างเพศ	เป็นไปได้-เป็นไปได้	+ 3 ถึง - 3
4.แบบสอบถามการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับ ผลของการคบเพื่อนต่างเพศ	ดี – ไม่ดี	+ 3 ถึง - 3
5.แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการ คบเพื่อนต่างเพศ	เป็นไปได้-เป็นไปได้	+ 3 ถึง - 3
6.แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงใน การคบเพื่อนต่างเพศ	เชื่อฟัง-ไม่เชื่อฟัง	+ 3 ถึง - 3
7.แบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ	ยินดี-ไม่ยินดี	7 ถึง 1

เกณฑ์การแปลความหมาย

แบบสอบถามชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 6

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
2.15 ถึง 3.00	ตัวแปรนั้นมีค่าทางบวกมาก
1.29 ถึง 2.14	ตัวแปรนั้นมีค่าทางบวกค่อนข้างมาก
0.43 ถึง 1.28	ตัวแปรนั้นมีค่าทางบวกน้อย
-0.42 ถึง 0.42	ตัวแปรนั้นเป็นกลาง
-1.28 ถึง -0.43	ตัวแปรนั้นมีค่าทางลบน้อย
-2.14 ถึง -1.29	ตัวแปรนั้นมีค่าทางลบค่อนข้างมาก
-3.00 ถึง -2.15	ตัวแปรนั้นมีค่าทางลบมาก

แบบสอบถามชุดที่ 7

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 ถึง 1.85	มีแรงจูงใจระดับต่ำมาก
1.86 ถึง 2.71	มีแรงจูงใจระดับต่ำ
2.72 ถึง 3.57	มีแรงจูงใจระดับค่อนข้างต่ำ
2.58 ถึง 4.43	มีแรงจูงใจระดับปานกลาง
4.44 ถึง 5.29	มีแรงจูงใจระดับค่อนข้างสูง
5.30 ถึง 6.15	มีแรงจูงใจระดับสูง
6.16 ถึง 7.00	มีแรงจูงใจระดับสูงมาก

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพแล้วไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจำนวน 1,650 ฉบับ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลและวิธีการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง
3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และคัดฉบับสมบูรณ์ได้จำนวน 1,170 ฉบับ ไว้ทำการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรต่าง ๆ โดยหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน ทักษะคิดต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ การประเมินความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ แรงจูงใจที่จะคล้อย

ตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างนักเรียนวัยรุ่นที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี กับนักเรียนที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี

3. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
(Statistical Package for The Social Science).

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลและผลของการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้กระทำตามลำดับความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนด

ลักษณะที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม
n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบลักษณะอิสระเสรี
n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบลักษณะยึดชนบธรรมเนียมประเพณี
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
***	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนของตัวแปร เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบตัวแปรในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์ตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศจำนวน 16 ข้อ มาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแยกกลุ่ม

นักเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ โดยดูจากค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับของนักเรียน ถ้าค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามออกมาเป็นบวก ถือว่า นักเรียนอยู่ในกลุ่มที่มีลักษณะของการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี และถ้าค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามออกมาเป็นลบ ถือว่า นักเรียนอยู่ในกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี ปรากฏผลดังนี้

นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี กับลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี โดยนักเรียนมีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปในลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณีจำนวน 966 คนและนักเรียนมีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปในลักษณะอิสระเสรีจำนวน 204 คน

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนของตัวแปรเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์ตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจาก แบบสอบถามเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา ตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 6 ซึ่งให้คะแนนแต่ละข้อมีพิสัยตั้งแต่ -3 จนถึง +3 และตอนที่ 7 ซึ่งให้คะแนนแต่ละข้อมีพิสัยตั้งแต่ 1 ถึง 7 คะแนน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยต่อข้อ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยวิเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดและแยกเป็นกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีและนำมาเทียบกับเกณฑ์วิเคราะห์ผล แล้วนำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีเป็นตัวตั้งเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี โดยให้ t-test ทดสอบ ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่างกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนต่างเพศ	กลุ่มรวม ($n=1,170$)		กลุ่มอิสระเสรี ($n_1=204$)		กลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ($n_2=966$)		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
ทัศนคติ	1.13	1.17	1.75	.92	.99	1.17	10.23***
ความเชื่อเกี่ยวกับผล	.33	.88	.49	.74	.30	.91	3.29***
การประเมินผลความเชื่อ	1.28	.83	1.21	.91	1.30	.81	-1.31
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	1.27	1.47	1.09	1.26	1.31	1.50	-2.25*
ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง	2.00	1.12	1.53	1.24	2.09	1.07	-5.96***
แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	5.53	1.52	5.08	1.49	5.63	1.50	-4.76***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ($\bar{X}=1.13$) มีความเชื่อระดับปานกลางเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ ($\bar{X}=.33$) มีการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ดีเล็กน้อย ($\bar{X}=1.28$) มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=1.27$) มีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=2.00$) และมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=5.53$)

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ดีค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.75$) ส่วนกลุ่มลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ดีเล็กน้อย ($\bar{X}=.99$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t=10.23$)

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อระดับเล็กน้อยเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ ($\bar{X}=.49$) ส่วนกลุ่มลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อระดับปานกลางเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ ($\bar{X}=.30$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t=3.29$)

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ดีเล็กน้อย ($\bar{X}= 1.21$) ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศในทางที่ดีค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.30$) ซึ่งไม่แตกต่างกัน

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=1.09$) ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณีมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.31$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t= -2.25$)

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.53$) ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณีมีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=2.09$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t= -5.96$)

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=5.08$) ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณีมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}= 5.63$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t= -4.76$)

ตอนที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์ตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ มาหาค่าเฉลี่ยต่อข้อ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกวิเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด และแยกเป็นกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี และนำมาเทียบกับเกณฑ์ แล้วนำค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มที่มี

ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบ
 ธรรมเนียมประเพณีเปรียบเทียบกัน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศ
 แบบอิสระเสรีเป็นตัวตั้ง และใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึด
 ชนบธรรมเนียมประเพณีเป็นตัวลบ โดยใช้ t -test ทดสอบ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังแสดง
 ในตาราง 5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15 และ 16 ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติของ
 การคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีการคบ
 เพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบธรรมเนียมประเพณี

ทัศนคติต่อการคบเพื่อน ต่างเพศ	กลุ่มรวม ($n=1,170$)		กลุ่มอิสระเสรี ($n_1=204$)		กลุ่มยึดชนบธรรมเนียม ประเพณี ($n_2=966$)		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
ความสุข-ความทุกข์	1.48	1.45	2.10	1.03	1.34	1.50	8.73***
ดี-ไม่ดี	1.75	1.44	2.29	1.11	1.64	1.47	7.13***
เกิดกำลังใจ-มีภาระ	1.58	1.50	2.07	1.18	1.47	1.54	6.19***
มีที่ปรึกษา-ยุ่งยากใจ	1.16	1.56	1.96	1.14	1.00	1.59	10.14***
ผูกพันทางใจ-ว่าเหว	.95	1.64	1.62	1.31	.81	1.66	7.65***
ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์- เสื่อมเสียชื่อเสียง	1.22	1.70	1.77	1.55	1.11	1.71	5.33***
ได้รับประสบการณ์ แปลกใหม่-สูญเสียเวลา	.45	1.63	1.18	1.37	.30	1.64	8.11***
การเรียนดีขึ้น-การเรียนแย่ลง	.42	1.77	1.05	1.60	.29	1.77	6.08***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีทัศนคติในทางที่
 ดีค่อนข้างมากต่อการคบเพื่อนต่างเพศในด้านความรู้สึกที่ดี ($\bar{X}=1.75$) เกิดกำลังใจ ($\bar{X}=1.58$)
 และมีความสุข ($\bar{X}=1.48$) ตามลำดับ มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยในด้านความรู้สึกที่ทำให้ตนเอง
 เป็นคนมีเสน่ห์ ($\bar{X}=1.22$) มีที่ปรึกษา ($\bar{X}=1.16$) ผูกพันทางใจ ($\bar{X}=.95$) และได้รับประสบการณ์

แปลกใหม่ ($\bar{X}=.45$) ตามลำดับ และมีทัศนคติอย่างเป็นกลางต่อการคบเพื่อนต่างเพศที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าการเรียนดีขึ้น ($\bar{X}=.42$)

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีทัศนคติในทางที่ดีค่อนข้างมากต่อการคบเพื่อนต่างเพศในด้านความรู้สึกที่ดี ($\bar{X}=2.29$) มีความสุข ($\bar{X}=2.10$) เกิดกำลังใจ ($\bar{X}=2.07$) มีที่ปรึกษา ($\bar{X}=1.96$) ความรู้สึกที่ทำให้ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์และผูกพันทางใจ ($\bar{X}=1.62$) ตามลำดับ มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยในด้านความรู้สึกที่ทำให้ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ ($\bar{X}=1.18$) และทำให้การเรียนดีขึ้น ($\bar{X}=1.05$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มยึดชนบธรรมเนียมประเพณีมีทัศนคติในทางที่ดีค่อนข้างมากในด้านความรู้สึกที่ดี ($\bar{X}=1.64$) เกิดกำลังใจ ($\bar{X}=1.47$) มีความสุข ($\bar{X}=1.34$) ตามลำดับ มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยในด้านความรู้สึกที่ทำให้ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์ ($\bar{X}=1.11$) มีที่ปรึกษา ($\bar{X}=1.00$) และเกิดความรู้สึกผูกพันทางใจ ($\bar{X}=.81$) ตามลำดับ และมีทัศนคติอย่างเป็นกลางในด้านความรู้สึกที่ทำให้ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ ($\bar{X}=.30$) และทำให้การเรียนดีขึ้น ($\bar{X}=.29$) ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบธรรมเนียมประเพณี

ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ (เป็นไปได้-เป็นไปไม่ได้)	กลุ่มรวม ($n=1,170$)		กลุ่มอิสระเสรี ($n_1=204$)		กลุ่มยึดชนบธรรมเนียมประเพณี ($n_2=966$)		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ	1.68	1.35	2.18	1.00	1.57	1.39	7.37***
ทำให้มีความสุขจริง	1.40	1.47	1.85	1.29	1.30	1.49	5.36***
ทำให้มีกำลังใจ	1.74	1.41	2.26	1.13	1.64	1.45	6.80***
ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น	.36	1.80	1.19	1.43	.18	1.82	8.66***

ตาราง 6 (ต่อ)

ความเชื่อเกี่ยวกับผล ของการคบเพื่อน ต่างประเทศ (เป็นไปได้- เป็นไปไม่ได้)	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มยึดขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
ทำให้เสียการเรียน	-.48	1.93	-.86	1.75	-.40	1.95	-3.35***
ทำให้เสียเวลาและเป็ นการใช้เวลาโดยไร้ ประโยชน์	-.38	1.90	-.68	1.77	-.31	1.90	-2.67***
ทำให้มีความ กระตือรือร้นในการเรียน	.29	1.89	.84	1.73	.18	1.90	4.85***
ทำให้มีความทุกข์	-.23	1.88	-.38	1.92	-.19	1.87	-1.31
ทำให้เสียเงิน	-.48	2.05	-.60	1.92	-.45	2.08	-.97
ทำให้ถูกชักจูงไปในทาง ที่ผิดหรือทำให้หลงผิด	-.62	1.90	-.89	1.83	-.60	1.91	-2.24*

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีความเชื่อระดับค่อนข้างมากกว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้มีกำลังใจ ($\bar{X}=1.74$) ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ($\bar{X}=1.68$) ทำให้มีความสุขสำเริง ($\bar{X}=1.40$) ตามลำดับ มีความเชื่อระดับปานกลางว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ($\bar{X}=.36$) ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}=.29$) ทำให้มีความทุกข์ ($\bar{X}= -.23$) ทำให้เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ ($\bar{X}= -.38$) และมีความเชื่อระดับน้อยกว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้เสียการเรียน ($\bar{X}= -.48$) ทำให้เสียเงิน ($\bar{X}= -.48$) และทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือหลงผิดได้ ($\bar{X}= -.62$) ตามลำดับ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อระดับมากกว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้มีกำลังใจ ($\bar{X}=2.26$) ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ($\bar{X}=2.18$) ตามลำดับ มีความเชื่อระดับค่อนข้างมากกว่าทำให้มีความสุขสำเริง ($\bar{X}= 1.85$) มีความเชื่อระดับน้อยกว่า

ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ($\bar{X}=1.19$) ทำให้เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ ($\bar{X}= -.68$) ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}= .84$) และทำให้เสียการเรียน ($\bar{X}= -.86$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อระดับค่อนข้างมากกว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีกำลังใจ ($\bar{X}=1.64$) ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ($\bar{X}=1.57$) ทำให้มีความสุขร่าเริง ($\bar{X}=1.30$) ตามลำดับ มีความเชื่อระดับปานกลางว่าทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ($\bar{X}= .18$) มีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}= .18$) ทำให้เสียการเรียน ($\bar{X}= -.40$) ทำให้เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ ($\bar{X}= -.31$) ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อระดับปานกลางว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ($\bar{X}= -.89$) ส่วนกลุ่มยึดชนบธรรมเนียมประเพณีมีความเชื่อระดับน้อยกว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ($\bar{X}= -.60$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อระดับน้อยกว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้เสียเงิน ($\bar{X}= -.60$) และมีความเชื่อระดับปานกลางว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีความทุกข์ ($\bar{X}= -.38$) ส่วนกลุ่มยึดชนบธรรมเนียมประเพณีมีความเชื่อระดับน้อยกว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้เสียเงิน ($\bar{X}= -.45$) และมีความเชื่อระดับปานกลางว่าการคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีความทุกข์ ($\bar{X}= -.19$) ซึ่งไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลของการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ (ดี-ไม่ดี)	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง	1.46	1.51	2.06	1.10	1.33	1.55	7.97***
การที่มีปรีชาเมื่อเกิดความคับข้องใจ	1.46	1.41	1.86	1.24	1.37	1.43	5.00***
การที่ได้รับกำลังใจ	1.81	1.35	2.25	1.11	1.72	1.37	5.83***
การที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น	.23	1.89	1.19	1.51	.03	1.90	9.52***
การที่ต้องมีเวลาทบทวนบทเรียนน้อยลง	1.13	1.86	.46	1.95	1.27	1.81	-5.49***
การที่ต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ	1.16	1.76	.46	1.91	1.31	1.70	-5.94***
การที่มีความกระตือรือร้นในการเรียน	1.29	1.81	1.68	1.53	1.21	1.86	3.79***
การมีความทุกข์ กระวนกระวายใจ	1.14	1.83	.39	1.92	1.30	1.77	-6.26***
การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้าม	1.30	1.79	.55	1.99	1.46	1.70	-6.02***
การถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือหลงผิด	1.82	1.76	1.17	1.97	1.96	1.68	-5.34***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา ประเมินผลของความเชื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศว่าการถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ($\bar{X}=1.82$) และการที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้าม ($\bar{X}=1.30$) เป็นสิ่งที่ไม่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างเพศ ประเมินว่าการต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X}=1.16$) การมีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจ ($\bar{X}=1.14$) และการที่ต้องมีเวลาสำหรับทบทวนบทเรียนน้อยลง ($\bar{X}=1.13$) เป็นสิ่งที่ไม่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างเพศ ประเมินว่าการได้รับกำลังใจ ($\bar{X}=1.81$) การมีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ($\bar{X}=1.46$) การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง ($\bar{X}=1.46$) และการที่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}=1.29$) เป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ และประเมินว่าการที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ($\bar{X}=0.23$) เป็นกลางในการคบเพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีการประเมินว่าการที่ได้รับกำลังใจ ($\bar{X}=2.25$) เป็นสิ่งที่ดีมากในการคบเพื่อนต่างเพศ ประเมินว่าการที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง ($\bar{X}=2.06$) การมีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ($\bar{X}=1.86$) และการที่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}=1.68$) เป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างเพศตามลำดับ ประเมินว่าการที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ($\bar{X}=1.19$) การถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิด ($\bar{X}=1.17$) การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับการคบเพื่อนต่างเพศตรงข้าม ($\bar{X}=0.55$) การที่ต้องมีเวลาสำหรับทบทวนบทเรียนน้อยลง ($\bar{X}=0.46$) และการต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาว่างโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X}=0.46$) เป็นสิ่งที่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ และมีการประเมินว่าการมีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจ ($\bar{X}=0.39$) เป็นกลางในการคบเพื่อนต่างเพศ

ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการประเมินว่าการที่ได้รับกำลังใจ ($\bar{X}=1.72$) การมีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ($\bar{X}=1.37$) การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง ($\bar{X}=1.33$) เป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ ประเมินว่าการที่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ($\bar{X}=1.21$) เป็นสิ่งที่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างเพศ ประเมินว่าการที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ($\bar{X}=0.03$) เป็นกลางในการคบเพื่อนต่างเพศ ประเมินว่าการถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิด ($\bar{X}=1.96$) การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้าม ($\bar{X}=1.46$) การต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X}=1.31$) และการมีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจ ($\bar{X}=1.30$) เป็นสิ่งที่ไม่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างเพศตาม

ลำดับ และประเมินว่าการที่ต้องมีเวลาสำหรับทบทวนบทเรียนน้อยลง ($\bar{X}=1.27$) เป็นสิ่งที่ไม่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิงในเรื่อง เกี่ยวกับการคบ เพื่อนต่างเพศ (เป็นไปได้ - เป็นไป ไม่ได้)	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ						t
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	1.18	1.84	1.53	1.56	1.11	1.88	3.43***
มารดา	1.14	1.90	1.27	1.74	1.11	1.93	1.10
ครู อาจารย์	1.00	1.88	.95	1.80	1.01	1.89	-.43
เพื่อน	1.35	1.78	1.53	1.67	1.32	1.80	1.60

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีการคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=1.35$) ในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ มีการคล้อยตามบิดา ($\bar{X}=1.18$) มารดา ($\bar{X}=1.14$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.00$) ในระดับเล็กน้อยในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีมีการคล้อยตามบิดาในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ($\bar{X}=1.53$) ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณีมีการคล้อยตามบิดาในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=1.11$) ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีมีการคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=1.53$) ในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ มีการคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=1.27$) และครู อาจารย์ ($\bar{X}=.95$) ในระดับเล็กน้อยในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ส่วนกลุ่มที่ยึด

ชนบทธรรมนิยมประเพณีมีการคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=1.11$) และครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.01$) ในระดับเล็กน้อยในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ และมีการคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=1.32$) ในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบทธรรมนิยมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง(การไม่ ปล่อยตัวทางเพศกับ เพื่อนต่างเพศ) (เป็นไปได้ – เป็นไป ไม่ได้)	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ						t
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มชนบทธรรมนิยม ประเพณี (n ₂ =966)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	1.20	2.24	1.00	2.09	1.24	2.27	-1.49
มารดา	1.29	2.18	1.10	1.99	1.34	2.21	-1.52
ครู อาจารย์	1.28	2.15	.98	2.04	1.35	2.16	- 2.24*
เพื่อน	1.30	2.02	1.13	1.97	1.33	2.03	-1.32

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีการคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=1.30$) และมารดา ($\bar{X}=1.29$) ในระดับค่อนข้างมากในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ มีการคล้อยตามครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.28$) และบิดา ($\bar{X}=1.20$) ในระดับเล็กน้อยในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีการคล้อยตามครู อาจารย์ในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=0.98$) ในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ ส่วนกลุ่มยึดชนบทธรรมนิยมประเพณีมีการคล้อยตามครู อาจารย์ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.35$) ในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีมีการคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=1.13$) มารดา ($\bar{X}=1.10$) บิดา ($\bar{X}=1.00$) ในระดับเล็กน้อยในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศตามลำดับ ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=1.34$) เพื่อน ($\bar{X}=1.33$) ในระดับค่อนข้างมาก และมีการคล้อยตามบิดาในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=1.24$) ในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง(การละ เว้นการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนแต่งงาน) (เป็นไปได้ - เป็นไป ไม่ได้)	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	1.42	2.17	.84	2.20	1.54	2.14	-4.25***
มารดา	1.44	2.16	.90	2.21	1.55	2.14	-3.95***
ครู อาจารย์	1.33	2.19	.83	2.18	1.43	2.18	-3.56***
เพื่อน	1.31	2.14	.94	2.24	1.39	2.12	-2.74*

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยามีการคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=1.44$) บิดา ($\bar{X}=1.42$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.33$) และเพื่อน ($\bar{X}=1.31$) ในระดับค่อนข้างมากในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ตามลำดับ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีการคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=.90$) บิดา ($\bar{X}=.84$) และครู อาจารย์ ($\bar{X}=.83$) ในระดับเล็กน้อยในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ตามลำดับ ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=1.55$) บิดา ($\bar{X}=1.54$) และครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.43$) ในระดับค่อนข้างมาก ในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีการคล้อยตามเพื่อนในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=1.94$) ในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการคล้อยตามเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.39$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง (เชื่อฟัง-ไม่เชื่อฟัง)	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ)						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	1.97	1.36	1.75	1.39	2.01	1.35	-2.51*
มารดา	1.98	1.36	1.70	1.51	2.04	1.32	-3.03*
ครู อาจารย์	1.74	1.48	1.31	1.63	1.83	1.44	-4.22***
เพื่อน	1.42	1.62	1.04	1.88	1.49	1.55	-3.23***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา เชื่อฟัง มารดา ($\bar{X}=1.98$) บิดา ($\bar{X}=1.97$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.74$) และเพื่อน ($\bar{X}=1.42$) ในระดับค่อนข้างมาก ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟังครู อาจารย์ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=1.31$) และเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย ($\bar{X}=1.04$) ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณีเชื่อฟังครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.83$) และเพื่อน ($\bar{X}=1.49$) ในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟัง บิดา ($\bar{X}=1.75$) และมารดา ($\bar{X}=1.70$) ในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ได้เชื่อฟังมารดา ($\bar{X}=2.04$) และบิดา ($\bar{X}=2.01$) ในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง (เชื่อฟัง-ไม่เชื่อฟัง)	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ)						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	2.27	1.30	1.89	1.45	2.35	1.26	-4.16***
มารดา	2.27	1.33	1.78	1.62	2.38	1.24	-4.96***
ครู อาจารย์	2.06	1.46	1.48	1.72	2.18	1.40	-5.51***
เพื่อน	1.75	1.67	1.03	1.95	1.91	1.57	-6.07***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา เชื่อฟัง มารดา ($\bar{X}=2.27$) และบิดา ($\bar{X}=2.27$) ในระดับมาก เชื่อฟังครู อาจารย์ ($\bar{X}=2.06$) เพื่อน ($\bar{X}=1.75$) ในระดับค่อนข้างมากในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศในการคบเพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟังบิดา ($\bar{X}=1.89$) มารดา ($\bar{X}=1.78$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.48$) ในระดับค่อนข้างมากตามลำดับ และเชื่อฟังเพื่อน ($\bar{X}=1.03$) ในระดับเล็กน้อยในด้านการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศในการคบเพื่อนต่างเพศ ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี เชื่อฟังมารดา ($\bar{X}=2.38$) บิดา ($\bar{X}=2.35$) ครู อาจารย์

($\bar{X}=2.18$) ในระดับมาก ตามลำดับ และเชื่อฟังเพื่อน ($\bar{X}=1.91$) ในระดับค่อนข้างมากในด้านการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศในการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ(การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง (เชื่อฟัง-ไม่เชื่อฟัง)	ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน)						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	2.26	1.42	1.88	1.62	2.34	1.36	-3.83***
มารดา	2.27	1.40	1.76	1.72	2.37	1.30	-4.82***
ครู อาจารย์	2.12	1.52	1.59	1.76	2.23	1.44	-4.91***
เพื่อน	1.85	1.68	1.23	1.94	1.98	1.59	-5.23***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา เชื่อฟัง มารดา ($\bar{X}=2.27$) และบิดา ($\bar{X}=2.26$) ในระดับมาก เชื่อฟังครู อาจารย์ ($\bar{X}=2.12$) และเพื่อน ($\bar{X}=1.85$) ในระดับค่อนข้างมากในด้านการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในการคบเพื่อนต่างเพศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟัง บิดา ($\bar{X}=1.88$) มารดา ($\bar{X}=1.76$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=1.59$) ในระดับค่อนข้างมาก ตามลำดับ และเชื่อฟังเพื่อน ($\bar{X}=1.23$) ในระดับเล็กน้อย ในด้านการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี เชื่อฟัง มารดา ($\bar{X}=2.37$) บิดา ($\bar{X}=2.34$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=2.23$) ในระดับมาก ตามลำดับ และเชื่อฟังเพื่อน ($\bar{X}=1.98$) ในระดับค่อนข้างมากในด้านการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงจูงใจที่จะ คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ) ระหว่าง กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศ แบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง (ยินดี-ไม่ยินดี)	แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ)						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	5.45	1.79	5.40	1.79	5.46	1.79	-0.40
มารดา	5.44	1.81	5.34	1.76	5.46	1.82	-0.86
ครู อาจารย์	5.30	1.81	5.12	1.84	5.34	1.80	-1.56
เพื่อน	5.24	1.79	5.06	1.94	5.28	1.75	-1.51

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีแรงจูงใจที่จะ คล้อยตามบิดา ($\bar{X}=5.45$) มารดา ($\bar{X}=5.44$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.30$) อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ และมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=5.24$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในเรื่องเกี่ยวกับการคบ เพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม บิดา ($\bar{X}=5.40$) มารดา ($\bar{X}=5.34$) อยู่ในระดับสูง และมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.12$) และเพื่อน ($\bar{X}=5.06$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณีมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=5.46$) บิดา ($\bar{X}=5.46$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.34$) อยู่ในระดับสูงตามลำดับ และมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามเพื่อน ($\bar{X}=5.28$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูงในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงจูงใจที่จะ
 คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ)
 ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อน
 ต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง (ยินดี-ไม่ยินดี)	แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ (การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ)						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	5.66	1.96	5.19	2.00	5.76	1.93	-3.86***
มารดา	5.71	1.93	5.27	1.94	5.80	1.91	-3.60***
ครู อาจารย์	5.58	1.94	4.90	2.08	5.72	1.88	-5.21***
เพื่อน	5.51	1.89	5.03	2.03	5.61	1.85	-3.75***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยามีแรงจูงใจที่จะ
 คล้อยตาม มารดา ($\bar{X}=5.71$) บิดา ($\bar{X}=5.66$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.58$) และเพื่อน ($\bar{X}=5.51$)
 อยู่ในระดับสูงในด้านการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ ตามลำดับ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม มารดา
 ($\bar{X}=5.27$) บิดา ($\bar{X}=5.19$) เพื่อน ($\bar{X}=5.03$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=4.90$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
 ในด้านการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศตามลำดับ ส่วนกลุ่มยึดขนบธรรมเนียมประเพณี
 มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามมารดา ($\bar{X}= 5.80$) บิดา ($\bar{X}=5.76$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.72$) และเพื่อน
 ($\bar{X}=5.61$) อยู่ในระดับสูงในด้านการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศตามลำดับ ซึ่งแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงจูงใจที่จะ คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อน ต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มอ้างอิง (ยินดี-ไม่ยินดี)	แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ (การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน)						
	กลุ่มรวม (n=1,170)		กลุ่มอิสระเสรี (n ₁ =204)		กลุ่มขนบธรรมเนียม ประเพณี (n ₂ =966)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
บิดา	5.68	2.03	5.03	2.17	5.82	1.97	-4.84***
มารดา	5.71	2.00	4.91	2.18	5.88	1.92	-5.88***
ครู อาจารย์	5.59	2.05	4.80	2.23	5.75	1.97	-5.66***
เพื่อน	5.55	2.00	4.86	2.17	5.65	1.94	-4.76***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่า นักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีแรงจูงใจที่จะ คล้อยตามมารดา ($\bar{X}=5.71$) บิดา ($\bar{X}=5.68$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.59$) และเพื่อน ($\bar{X}=5.55$) อยู่ในระดับสูงด้านการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในการคบเพื่อนต่างประเทศ ตามลำดับ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตาม บิดา ($\bar{X}=5.03$) มารดา ($\bar{X}=4.91$) เพื่อน ($\bar{X}=4.86$) และครู อาจารย์ ($\bar{X}=4.80$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในการคบเพื่อนต่างประเทศตามลำดับ ส่วนกลุ่มยึดขนบ ธรรมเนียมประเพณีมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามมารดา ($\bar{X}=5.88$) บิดา ($\bar{X}=5.82$) ครู อาจารย์ ($\bar{X}=5.75$) และเพื่อน ($\bar{X}=5.65$) อยู่ในระดับสูงด้านการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานใน การคบเพื่อนต่างประเทศตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อเปรียบเทียบนักเรียนที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณีกับลักษณะที่มีความอิสระเสรี ในด้าน

- 2.1 ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ
- 2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ
- 2.3 การประเมินผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ
- 2.4 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ
- 2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ
- 2.6 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศแบบลักษณะยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี กับ แบบลักษณะที่มีความอิสระเสรีของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศแบบลักษณะยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีกับแบบลักษณะที่มีความอิสระเสรี มีความแตกต่างกัน ในด้าน
 - 2.1 ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ
 - 2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ
 - 2.3 การประเมินผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ
 - 2.4 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ
 - 2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ
 - 2.6 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

เป็นนักเรียนวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา จำนวน 21,450 คน

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพะเยาจำนวน 6 โรงเรียนโดยแบ่งเป็นโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง 1 โรงเรียนจำนวน 240 คน และโรงเรียนในเขตอำเภอรอบนอก 5 โรงเรียนจำนวน 930 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 1,170 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen) ซึ่งสร้างตามวิธีการของออส गुด จำนวน 80 ข้อ ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 16 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .827

ชุดที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .878

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .663

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .636

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ จำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .912

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศจำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .934

ชุดที่ 7 แบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศจำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .946

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือและโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดหมายวัน เวลาที่จะไปเก็บข้อมูล
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการตอบแบบสอบถามให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง
3. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 100 คน มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t - test เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่ดีคือข้อที่มีค่า t แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 1,170 คน ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ คัดฉบับสมบูรณ์ไว้เพื่อตรวจให้คะแนน และนำคะแนนมาจัดระเบียบข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล นำผลไปทดสอบสมมติฐาน และอธิบายปัญหาตามจุดมุ่งหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS – PC ในการวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกใช้ t – test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ
2. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาตัวแปรต่าง ๆ

3. หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient)
4. เปรียบเทียบเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศและตัวแปรต่าง ๆ ในการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี โดยใช้ สถิติ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

✖ 1. การศึกษาเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา พบว่านักเรียนมีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศเป็นสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ ลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศที่เป็นไปในลักษณะอิสระเสรีเพียงเล็กน้อย จำนวน 204 คน

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศที่เป็นไปในลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณีค่อนข้างมาก จำนวน 966 คน

✖ 2. ความแตกต่างของนักเรียนที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศลักษณะอิสระเสรี กับ ลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี สรุปได้ดังนี้

2.1 ทักษะติดต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีทัศนคติในทางที่ดีค่อนข้างมากต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยต่อการคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปในทางบวกเล็กน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีทัศนคติในทางที่ดีค่อนข้างมากต่อการคบเพื่อนต่างเพศในด้านความรู้สึกที่ดี มีความสุข เกิดกำลังใจ มีที่ปรึกษา ความรู้สึกที่ทำให้ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์และผูกพันทางใจ มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยในด้านความรู้สึกที่ทำให้ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่และทำให้การเรียนดีขึ้น ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีทัศนคติในทางที่ดีค่อนข้างมากในด้านความรู้สึกที่ดี เกิดกำลังใจและมีความสุข มีทัศนคติในทางที่ดีเล็กน้อยในด้านความรู้สึกที่ทำให้ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์ มีที่ปรึกษาและเกิดความรู้สึกผูกพันทางใจ มีทัศนคติเป็นกลางในด้านความรู้สึกที่ทำ

ให้ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่และทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ

กลุ่มที่มีลักษณะของการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีมีความเชื่อระดับเล็กน้อยเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้มีกำลังใจ ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจในระดับมาก ตามลำดับ ทำให้มีความสุขสำนึกในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีความเชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้มีกำลังใจ ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ ทำให้มีความสุขสำนึกในระดับค่อนข้างมาก ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีมีความเชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่นและทำให้เสียการเรียนในระดับเล็กน้อย ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่เชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศ ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น และทำให้เสียการเรียนในระดับปานกลาง ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศ ทำให้เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ในระดับเล็กน้อย ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความเชื่อในระดับปานกลางว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิดได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้มีความทุกข์ในระดับปานกลางและเชื่อว่าการคบเพื่อนต่างประเทศทำให้เสียเงินในระดับเล็กน้อย

2.3 การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศในทางที่ดีเล็กน้อย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี มีการประเมินว่าการที่ได้รับกำลังใจเป็นสิ่งที่ดีมากในการคบเพื่อนต่างประเทศ การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง การมีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ การที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนเป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างประเทศ ตามลำดับ การที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น การถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิด การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้าม การที่ต้องมีเวลาสำหรับบททวนบทเรียนน้อยลง และการต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับเป็นสิ่งที่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างประเทศ และประเมินว่าการมีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจอย่างเป็นกลางในการคบเพื่อนต่างประเทศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีประเมินว่าการที่ได้รับกำลังใจ การมีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริงเป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างประเทศ ตามลำดับ การที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนเป็นสิ่งที่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างประเทศ การที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่นอย่างเป็นกลางในการคบเพื่อนต่างประเทศ การถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิด การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้าม การต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ การมีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจเป็นสิ่งที่ไม่ดีค่อนข้างมากในการคบเพื่อนต่างประเทศ ตามลำดับ และการที่ต้องมีเวลาสำหรับบททวนบทเรียนน้อยลงเป็นสิ่งที่ไม่ดีเล็กน้อยในการคบเพื่อนต่างประเทศ

2.4 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศในระดับเล็กน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรีมีการคล้อยตามบิดา เพื่อนในระดับค่อนข้างมาก และมีการคล้อยตามมารดา ครู อาจารย์ในระดับเล็กน้อย ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีการคล้อยตามเพื่อนในระดับค่อนข้างมากและมีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับเล็กน้อย ตามลำดับ

ในเรื่องการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีมีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนในระดับเล็กน้อย ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีการคล้อยตามมารดา ครู อาจารย์ เพื่อนในระดับค่อนข้างมาก ส่วนบิดามีการคล้อยตามในระดับเล็กน้อย

ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีมีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับเล็กน้อย ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ เพื่อนในระดับค่อนข้างมาก ตามลำดับ

2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศในระดับค่อนข้างมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนี้

ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบ
อิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี เชื่อฟังบิดา
มารดา ในระดับค่อนข้างมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟังครู อาจารย์ ในระดับ
ค่อนข้างมากและเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่าง
เพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เชื่อฟังครู อาจารย์ และเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก ในเรื่อง
เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในเรื่องการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟัง บิดา มารดา ครู อาจารย์ ในระดับค่อนข้างมาก ตามลำดับ และเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี เชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ ในระดับมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีเชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ ในระดับค่อนข้างมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียม

ประเพณีที่เชื้อพัง บิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับมาก และเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.6 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ อยู่ในระดับสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนี้

ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา อยู่ในระดับสูง และมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามครู อาจารย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามครู อาจารย์ อยู่ในระดับสูง

ในเรื่องการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์และไอเซน

(Fishbein and Ajzen. 1975 ; Ajzen and Fishbein. 1980) โดยศึกษาตามกรอบแนวทฤษฎี ได้แก่ เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ การประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยามีความแตกต่างกัน พบว่า มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปในลักษณะที่มีความอิสระเสรี และ เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปในลักษณะที่ยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยแต่ละกลุ่ม ต่างมีเหตุผลและความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือมีแนวโน้มแสดงออกตามความคิด ความรู้สึก ที่มีต่อจุดมุ่งหมาย ทั้งนี้กลุ่มที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ก็มีเหตุผล ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และการรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มสังคมของเขาซึ่งเชื่อถือว่าจะมีความเป็นไปได้ถึงการจะให้เกิดการกระทำหรือไม่เกิดการกระทำนั้นแตกต่างกัน ดังที่ จีระวัฒน์ รงค์สวัสดิ์วัฒน์ (2538 : 158) กล่าวว่า เจตนาที่เกิดขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของตนเองและอิทธิพลของสังคมโดยที่ความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นผลที่เกิดจากการประเมินพฤติกรรม เป็นการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ว่า การกระทำนั้น ๆ ดีหรือไม่ดี และมีความรู้สึกเป็นทางบวก - ทางลบต่อการกระทำ และอิทธิพลของสังคมเป็นการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มบุคคล ที่เขาให้ความเชื่อถือว่า มีความต้องการให้เขามีการกระทำหรือไม่ให้กระทำมากนักน้อยเพียงใด

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างรวม กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนี้

2.1 ทศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดคิดว่าการคบเพื่อนต่างเพศ การมีความรู้สึกที่ดีเกิดกำลังใจและมีความสุขเป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมาก ความรู้สึกที่ทำให้ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์ มีที่ปรึกษา ผูกพันทางใจและได้รับประสบการณ์แปลกใหม่เป็นสิ่งที่ดีเล็กน้อย ส่วนความรู้สึกที่ว่าการเรียนดีขึ้นในการคบเพื่อนต่างเพศเป็นความรู้สึกในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า มีทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ เพราะแต่ละกลุ่มต่างก็มีความคิด ความรู้สึกต่อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีความรู้สึกว่า การคบเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี ทำให้มีความสุข ทำให้ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ในชีวิต ทำให้มีที่ปรึกษา สร้างกำลังใจให้กับตนเองมากกว่ากลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ดังที่ เทอร์สโตน (ปิยนันท์ ทรัพย์มันคงทวี. 2535 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Thurstone. 1949) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและด้านลบ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

งานวิจัยของปิยนันท์ ทรัพย์มันคงทวี (2535 : 62 – 68) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการคบเพื่อนต่างเพศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาพันธ์ ชนะภัย (2528 : 63 – 64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงโรงเรียนสหศึกษากับนักเรียนหญิง โรงเรียนสตรีในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนเห็นว่าการคบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องธรรมดา และในสังคมวัยรุ่นสมควรมีการคบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง โดยทำให้มีโอกาสที่จะศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นต่อเพศตรงข้าม

2.2 ความเชื่อเกี่ยวผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดเชื่อว่า การคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีกำลังใจ ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ และทำให้มีความสุขไร้เรงในระดับค่อนข้างมาก ตามลำดับ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ทำให้มีความกระตือรือร้นในบทเรียน ทำให้มีความทุกข์ ทำให้เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์ในระดับปานกลาง ทำให้เสียการเรียนและทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิดได้ ในระดับเล็กน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ ระหว่าง กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างก็มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศตามลักษณะของการคบเพื่อนต่างเพศของตนเอง โดยที่กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีความเชื่อว่า การคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่ทำให้มีกำลังใจ และทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความ

คับข้องใจ มากสำหรับตนเอง และเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้มากกว่า กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ดังที่ ฟิชไบน์ และ ไอเซน (Fishbein and Ajzen. 1980 : 5) กล่าวว่า ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล มีความเชื่อว่าพื้นฐานว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่ตนมีอยู่อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุถึงการตัดสินใจของตนมนุษย์จะพิจารณาถึงผลของการกระทำ และจะเลือกทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองสูงสุด

2.3 การประเมินผลของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดประเมินว่า การถูกชักจูงไปในทางที่ผิด หรือทำให้หลงผิด การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้ามเป็นสิ่งที่ไม่ดีค่อนข้างมาก การต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ การมีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจ การที่ต้องมีเวลาสำหรับทบทวนบทเรียนน้อยลงเป็นสิ่งที่ไม่ดีเล็กน้อย การได้รับกำลังใจ การมีที่ปรึกษา เมื่อเกิดความคับข้องใจ การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง การที่มีความกระตือรือร้นในการเรียน เป็นสิ่งที่ดีค่อนข้างมาก การที่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่นเป็นกลาง

เมื่อเปรียบเทียบ การประเมินผลของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า มีการประเมินผลของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ นักเรียนมีความรู้สึกนึกคิดต่อการคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า การคบเพื่อนต่างเพศในลักษณะใดก็ตาม ก็จะทำให้ตนสามารถเข้ากลุ่มเพื่อนที่ตนมีอยู่ได้อย่างมีความสุขสนุกสนานร่าเริง มีกำลังใจ มีที่ปรึกษายามที่ตนเองมีความคับข้องใจ ดังที่ สมชาย ธีรธนกุล (2526 : 101) กล่าวว่า วัยรุ่นปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อน จึงพยายามปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานของกลุ่มที่ตนปรารถนาจะเข้าร่วมด้วย

กิติกร มีทรัพย์ (2527 : 79) กล่าวว่า ลักษณะการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นจะมีลักษณะการสมยอมต่อกลุ่ม กฎเกณฑ์ของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติ และจะต้องมีความคิดและความรู้สึกอย่างเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

2.4 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของการคบเพื่อนต่างประเทศ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด มีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนในระดับเล็กน้อย

เมื่อเปรียบเทียบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีพบว่า มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สอดคล้องกับจิวิวรรณ สุขพันธุ์ไพฑาราม (2527 : 25) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นกับเพศตรงข้ามว่า การเลือกเพื่อนต่างประเทศของวัยรุ่น อาจเกิดจากการคาดหมายคุณสมบัติตามหมู่คณะที่ตนเข้าร่วมและควรมีพฤติกรรมต่อเพื่อนต่างประเทศตามปทัสสถานของสังคม

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของการคบเพื่อนต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แยกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.4.1 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ

เป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบอิสระเสรี กับนักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างประเทศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี จะมีการคล้อยตามบิดา ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบิดาซึ่งถือว่าเป็นผู้นำของครอบครัว ต้องประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัว และการประกอบอาชีพของบิดานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานนอกบ้าน ทำให้ผู้เป็นบิดาได้มีโอกาสพบปะผู้คนมาก และมีประสบการณ์การใช้ชีวิตกับผู้คนต่างประเทศต่างวัย จึงทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ หากบิดาจะอบรมสั่งสอนหรือคาดหวังให้บุคคลในครอบครัวจะทำการใดๆ ดังที่ สุขา จันทน์เอน (2529 : 23 – 24) กล่าวถึง ลักษณะของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยกับแบบแผนพฤติกรรมในเรื่องเพศของสังคมไทยว่าผู้หญิงต้องมีขอบเขตของความประพฤติ ต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ทำงานบ้าน

สอดคล้องกับวันวิสาข์ โกมลกระหนก (2539 : 164 – 165) กล่าวถึงความเชื่อต่อบทบาททางสังคมของหญิงชายในชนบทภาคเหนือในด้านความเชื่อเรื่องผีปญ่าว่า ผู้หญิงจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในขณะที่ผู้ชายสามารถคบเพื่อนต่างประเทศได้อย่างอิสระและมีโอกาสที่จะเรียนรู้สังคมภายนอกมากกว่าผู้หญิง

สอดคล้องกับศิริพร สินธน์ (2539 : 23 – 24) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมในครอบครัวด้านบทบาทหญิงชายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกชายและลูกสาว

รวมทั้งการสอดส่องดูแลในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ พบว่า การเข้มงวดในการอบรมลูกสาวจะมากกว่า

2.4.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

เป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี จะมีการคล้อยตามครู อาจารย์ ในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าในสภาพการณ์ปัจจุบันครู อาจารย์เป็นผู้มีเวลาอบรมสั่งสอน ให้แก่วัยรุ่นในด้านต่าง ๆ มีความใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าผู้ปกครอง ซึ่งในยุคปัจจุบันนี้ ผู้ปกครอง บิดา มารดา ต่างต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพและครอบครัวดังนั้นเวลาที่จะให้กับครอบครัวหรือการให้ความดูแลเอาใจใส่บุตรของตนจึงลดน้อยลงไป ดังนั้น ครู อาจารย์จึงมีบทบาทสำคัญที่จะให้ความรู้และชี้ให้เห็นแนวทางประพฤติตนแก่นักเรียนวัยรุ่นทั้งในทางที่ดีและไม่ควรประพฤติ

2.4.3 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีการคล้อยตามเพื่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีการคล้อยตามในทางที่แตกต่างกัน โดยที่กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี จะมีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์และเพื่อน ในระดับเล็กน้อย และกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี จะมีการคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์และเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก ดังที่ ไอเซน และ ฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein, 1980 : 57) กล่าวว่า บุคคลจะพิจารณาว่า กลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญต่อเขา คิดว่า เขาควรหรือไม่ควรทำอะไรและเขาจะใช้การรับรู้นี้เป็นข้อมูลในการที่จะทำตามหรือไม่ทำตาม ทั้งนี้เพื่อสามารถทำให้ตนเป็นส่วนหนึ่งหรือทำให้เข้าอยู่รวมกลุ่มได้

2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดมีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในระดับค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แยกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.5.1 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีเชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับค่อนข้างมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย แตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่เชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนในระดับค่อนข้างมากในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

สอดคล้องกับดวงกมล เวชบรรจงรัตน์ (2527 : 38 – 39) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากสังคมโดยเฉพาะจากผู้ใหญ่ ต้องการการได้รับการไว้วางใจและยังมีความต้องการเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ ตั้งแต่ การมีเพื่อนต่างเพศ ดังนั้น หากนักเรียนวัยรุ่นมีความเชื่อฟังกลุ่มบุคคลที่ตนให้ความเคารพนับถือหรือยึดถือเป็นแบบอย่างก็ย่อมเป็นสิ่งที่ทำให้ได้รับการตอบสนองถึงความต้องการของตน

สอดคล้องกับประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 15) กล่าวว่า การเข้ากลุ่มของวัยรุ่นมีความซับซ้อนต้องอาศัยทักษะทางสังคมและประสบการณ์ทางสังคมแบบผู้ใหญ่ ดังนั้นวัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ที่จะยอมเชื่อฟังหรือประนีประนอมต่อกฎเกณฑ์หรือประเพณีของกลุ่ม เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับความต้องการของตน

2.5.2 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการไม่ปล่อยตัวทางเพศ

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี เชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับค่อนข้างมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อยในการไม่ปล่อยตัวทางเพศ

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี เชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับค่อนข้างมากในการไม่ปล่อยตัวทางเพศ

2.5.3 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีเชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับค่อนข้างมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย ซึ่งแตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่เชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับมาก และเชื่อฟังเพื่อนในระดับค่อนข้างมากในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในทุกๆ ด้าน พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อบิดา มารดา ครู อาจารย์ในระดับค่อนข้างมาก สำหรับเพื่อนนั้น กลุ่มที่มีลักษณะการ

คบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี จะเชื่อฟังเพื่อนในระดับเล็กน้อย ส่วนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีจะเชื่อฟังเพื่อนในระดับค่อนข้างมาก แตกต่างกันตามสมมติฐาน

2.6 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีกับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แยกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.6.1 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา อยู่ในระดับสูง และมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามครู อาจารย์และเพื่อน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ อยู่ในระดับสูงและมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ไม่แตกต่างกัน ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ

2.6.2 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับสูง ในการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ

2.6.3 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

นักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง แตกต่างกับ กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามบิดา มารดา ครู อาจารย์ และเพื่อนอยู่ในระดับสูง ในการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน

จากการศึกษาแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในทุก ๆ ด้าน พบว่า ในด้านเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศนั้น นักเรียนวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อความคาดหวังกับการที่จะกระทำตามกลุ่มอ้างอิง แต่การกระทำที่เกิดขึ้น อาจเกิดจากความต้องการของนักเรียนวัยรุ่นเอง หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น ดังที่จรรยา ทองถาวร (2530 : 13) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เด่นชัดที่สุดคือ การมีสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม อีกประการหนึ่งผู้วิจัยคาดว่า สื่อต่าง ๆ อาจเป็นตัวแบบ หรือตัวเลือกให้กลุ่มนักเรียนยึดเป็นแนวประพฤติตน เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ มีหลากหลายรูปแบบ และสามารถสื่อได้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นได้โดยตรง หากไม่มีผู้ใหญ่คอยดูแลในด้านความคิด ความรู้สึกของกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นก็จะทำให้วัยรุ่นนั้นหลงผิดและไม่สนใจที่จะรับรู้ถึงความต้องการของบุคคลอื่น นอกจากความต้องการของตนเองเท่านั้น

ในด้านการไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ และการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน นักเรียนวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่กลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรีจะมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทั้งสองด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดขนบธรรมเนียมประเพณี มีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทั้งสองด้านอยู่ในระดับสูง

สอดคล้องกับสุชา จันทน์เอม (2529 : 75 – 77) กล่าวว่า การคบเพื่อนต่างเพศของไทยแต่เดิมนั้น หนุ่มสาวไม่มีโอกาสพบปะกันตามลำพัง ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคม แนวโน้มการคบเพื่อนต่างเพศก็มีมากขึ้น หากผู้ปกครอง บิดา มารดา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนวัยรุ่นมีความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็จะทำให้วัยรุ่นสามารถเลือกแนวที่จะประพฤติตนตามแนวคิด ความต้องการของบุคคลที่มีความเข้าใจเขาได้

* สรุป *

เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา มีทั้งสองลักษณะ ได้แก่ เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศตามลักษณะที่มีความอิสระเสรี กับ เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศตามลักษณะยึดขนบธรรมเนียมประเพณี โดยแต่ละเจตนาของการคบเพื่อนต่างเพศจะมี ทัศนคติ ความเชื่อเกี่ยวกับผล การประเมินผลของความเชื่อ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แตกต่างกันตามแนวทางของแต่ละเจตนา ซึ่งเป็นไปตามการรับรู้และการปลูกฝังรากฐานของแนวคิดความรู้สึกของนักเรียนวัยรุ่น เนื่องจากสภาพปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงผสมผสานระหว่าง สภาพสังคมไทยและวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิม กับการรับแนวคิดอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากมาย

* ดังนั้น หากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น ได้ทำความเข้าใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงและคอยชี้แนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนให้แก่เด็กนักเรียนวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงและมีความต้องการหลากหลาย อาจทำให้นักเรียนมีแนวปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ดีสังคมต้องการ ตรงกันข้าม หากมีความขัดแย้ง หรือมีความไม่เข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาจเป็นการยั่วยุให้กลุ่มวัยรุ่นหันไปยึดแบบอย่างประพฤติตนตามแนวทางของวัฒนธรรมตะวันตกได้เช่นกัน *

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ในการคบเพื่อนต่างเพศ ครู อาจารย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนวัยรุ่น ควรปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนักถึงผลดี - ผลเสียเกี่ยวกับการประพฤติตนต่อเพศตรงข้ามแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการอยากรู้ อยากลองและมีความสนใจในเพศตรงข้ามกับตนมาก หากวัยรุ่นมีจิตสำนึกที่ดีก็จะทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีความตั้งใจในการประพฤติปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามอย่างถูกต้องเหมาะสมและอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยตลอดไป
2. สถาบันครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่น ควรเอาใจใส่ดูแลและพยายามเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงที่มีมากมายของกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างวัยผู้ใหญ่และวัยรุ่น เพื่อสามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่วัยรุ่นได้หากมีความคับข้องใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ในการคบเพื่อนต่างเพศ อาจจะทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนในสังกัดอื่น ๆ เช่น สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน และระดับอุดมศึกษา เป็นต้น
2. อาจจะทำการศึกษาโดยการเปรียบเทียบกับนักเรียนวัยรุ่นในภาคอื่น ๆ ระดับอายุ เพศ
3. อาจนำตัวแปรต่างๆ ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลไปศึกษาเจตนาในด้านอื่น ๆ เช่น เจตนาในการเลือกอาชีพ เจตนาในการเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2530.

กิติกร มีทรัพย์. "วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน," เอกสารการสอนชุดพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

จรรยา สุวรรณทัต. การประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

และทำปกเจริญผล, 2526.

จัญญ ทองถาวร. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2530.

จำเนียร ช่างโชติและคณะ. จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ตำราการสอนกระบวนการวิชา

PC 304 ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.

จิรดา รัตนงษ์. ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างประเทศและการเลือกคู่ครองของนิสิตนักศึกษา

มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานินพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

จิระ จีงเจริญศิลป์. ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างประเทศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย.

ปรินูญานินพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523.

อัดสำเนา .

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์วัฒน์. ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม การวัด การพยากรณ์และ

การเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2538.

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู. กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์, 2527.

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์และคณะ. เพศศึกษาแผนใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. พัฒนาการและการอบรม. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาการและ

การอบรม นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติ

สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2518.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การวัดทัศนคติ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2517.

เต็มสิริ บุญยสงห์. "วัยรุ่นและการปรับตัว," เพศวัยรุ่น ใน สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, มปท, 2526.

ธีระพร อุวรรณโณ. "จิตวิทยาสังคมชั้นนำ," เอกสารประกอบการเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.

นภาพร มัชฌิมานุกร. เพศศึกษา. เอกสารการสอนวิชา สข 416 ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.

นิภา นิธยานน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์, 2530.

นิยม บุญมี. ครอบครัวสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม, 2530.

นิยม บุญมี. ครอบครัวสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม : ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม, 2534.

บุญนาค คู่มภัย. การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการทางสังคมของวัยรุ่นในวิทยาลัยครู และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์นิพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ประดินันท์ อุปรนัย. จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2518.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

ประสาร ทิพย์ธารา. พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2521.

ปราณี รามสูตร. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนา, 2528.

ปริญญา จรูญโรจน์,ม.ล. "การพัฒนาคุณภาพของคน : เมื่อปวงชนชาวไทยครบ 60 ล้านคน," เทศาภิบาล. 92(2) : 13 ; กุมภาพันธ์ 2540.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2521.

ปิยนันท์ ทรัพย์มั่นคงทวี. การศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม. ปรินิพนธ์นิพนธ์กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

3.3.3.3 แหล่งข้อมูลอื่น

ผกาพันธ์ ชนะภัย. การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติทางเพศของนักเรียนหญิงโรงเรียนสหศึกษา กับ

นักเรียนหญิงโรงเรียนสตรี ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ศ.ม.กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.อัดสำเนา.

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2530.

พุทธทาสภิกขุ. กามารมณ์และชีวิตสมรสตามอุดมคติของพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

พิมพ์เนศ, 2527.

รุจิราภา สุทธิปาน. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมกับเพื่อนต่าง
เพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี.

ปรินญานิพนธ์ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

อัดสำเนา.

รัชณี วิเศษสังข์. จรรยาวิพากษ์ของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
เพศชายและเพศหญิง. วิทยานิพนธ์ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

อัดสำเนา.

✓ รัชนิกร เศรษฐ์และคณะ. พฤติกรรมและทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกี่ยวกับ
การมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ. วิทยานิพนธ์ศ.ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

2519. อัดสำเนา.

✓ เรณู เจริญศรี. ทัศนคติของนักเรียนอาชีวศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความ
สัมพันธ์ระหว่างเพศชายและหญิง. วิทยานิพนธ์วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล,

2525. อัดสำเนา.

✓ วิชา มหาคุณ. "ปัญหาทางเพศในวัยรุ่นศึกษาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด," มติชน 27

กันยายน 2535.

✓ วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์. รูปแบบการมีความสัมพันธ์ทางเพศในสังคมไทย. โครงการโรคเอดส์

สภากาชาดไทย, กรุงเทพฯ : 2538.

วันทนีย์ วาสิกะสิน. ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

วันวิสาข์ โกมลกระหนก. ความเชื่อที่มีบทบาททางสังคมของหญิง-ชายในชนบทภาคเหนือ.

วิทยานิพนธ์ศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.อัดสำเนา.

ศิริพร ลินธนัง. บทบาทพ่อในการดูแลและป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของลูกชายวัยรุ่น.

วิทยานิพนธ์วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.อัดสำเนา.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. วัยรุ่นไทย-ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2538.
- สุขวิทยาจิต, ศูนย์. การเตรียมตัวเข้าสู่วัยรุ่น. กรุงเทพฯ : นิเวศการพิมพ์, 2523.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2529.
- สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, 2518.
- สุชาติ โสมประยูรและวรรณ โสมประยูร. เพศศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สุชาติ โสมประยูรและวรรณ โสมประยูร. เพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- สุโท เจริญสุข. จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่นพร้อมหลักสูตรแก้ไขปัญหาวิต. กรุงเทพฯ :
พีระพัฒนา, 2520.
- สุพัตรา สุภาพ. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- สมชาย ธัญญกุล. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2526.
- สมาคมคนเศรษฐกิจศาสตร์แห่งประเทศไทย. ครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : วิบูลย์กิจ, 2518.
- สมบูรณ์ จ่างจิต. ความคิดเห็นในการคบเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสามเสน
วิทยาลัยปีการศึกษา 2514. วิทยานิพนธ์ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2514.
อัดสำเนา.
- สมหมาย อัดอนกอลอย. การศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาล ในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก.
ปริญญาโทค.ม.พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก, 2533.
อัดสำเนา.
- สายหยุด กัลยาศิริ. ทัศนคติและความสนใจเกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศและการแต่งงาน.
วิทยานิพนธ์ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505.อัดสำเนา.
- สรรค์ ศรีเพ็ญ. ความรักและกามารมณ์ในวัยเด็ก. กรุงเทพฯ : สนธิพันธ์การพิมพ์, 2514.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมพลศึกษา. คู่มือการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
เอกสารลำดับที่ 3 /2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2530.

อติรัตน์ วัฒนไพลิน. การศึกษาเจตคติและพฤติกรรมทางเพศของนิสิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

อมรรัตน์ เศวตนันท์. การศึกษาความรู้ ทักษะ และความต้องการที่จะศึกษาเรื่องเพศของ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

Ajzen, Icek and Fishbein, Martin. Understanding attitudes and Predicting Social Behavior.

Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1980.

Allport, G.W. Attitude : Handbook of Social Psychology Worcester. Mass : Clark

University Press, 1985.

Blair and Jone. Psychology of adolescence for Teacher. New York : Mc millin

Company, 1964.

Carroll, Janell L. Sexuality and gender in society. New York : Harper Collins College,

1996.

Crow, Lester Donald. Education : in The secondary school. New York : America, 1961.

Curren, James P. and Stephen, Lippold. The Effect of Physical Attraction and Attitude

Similarity on Attraction in Dating Dyads. Journal of Personality. Duke university

Press, 1975.

Fishbein. Attitude Theory and Measurement. New York : John Wiley and Sons, 1967.

Fishbein, Martin and Ajzen, Icek. Belief, Attitude, Intention and Behavior : An introduction

to Theory and Research Reading. Mass : Addison Wesley publishing company,

1975.

Goldsen, Rose K. What College students think, New Jersey : Nostran Company 1960.

Hall. Psychology of Adolescence New York : Holt, Rinehart and Winston, 1964.

Hurlock, E.B. Adolescence Development. New York : McGraw-Hill Kogakusha

Company, 1974.

Rose, Susan. A Survey of Adolescent Sexuality and Life Value. The Education

Digest, 1979.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แสดงความถี่ของคำคุณศัพท์ที่มีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ
- แสดงความถี่ของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ
- แสดงความถี่ของกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

ตาราง 17 ความถี่ของคำคุณศัพท์ที่มีต่อการคบเพื่อนต่างเพศ

ที่	คำคุณศัพท์	ความถี่
1*	มีความสุข – มีความทุกข์	70
2*	ดี – ไม่ดี	66
3*	ทำให้รู้สึกว่าคุณมีเสน่ห์ – เสื่อมเสียชื่อเสียง	63
4*	ทำให้มีกำลังใจ – มีภาระ	59
5*	มีที่ปรึกษา – ยุ่งยากใจ	54
6*	ผูกพันทางใจ – ว้าวุ่น	50
7*	ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ – สูญเสียเวลา	45
8*	การเรียนรู้ดีขึ้น – การเรียนแย่ลง	40
9	เกิดความมั่นใจ – หนักใจ	35
10	ทำให้ได้ของขวัญ – เสียเงิน	32
11	ธรรมดา - ไม่ควรทำ	30
12	คลายเครียด – คิดมาก	28
13	ทำให้เป็นที่ชื่นชอบ – น่ารังเกียจ	20

หมายเหตุ * คือ ข้อที่มีความถี่สูงสุด 75 % ขึ้นไป ของความถี่ทั้งหมด คัดเลือกมาเพื่อสร้างแบบสอบถามชุดที่ 2 ต่อไป

ตาราง 18 ความถี่ของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ

ที่	ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ	ความถี่
1*	มีที่ปรึกษา	65
2*	มีความสุขว่าจริง	62
3*	มีกำลังใจ	60
4*	เสียการเรียน	58
5*	ทำให้เป็นคนมีเสน่ห์	56
6*	รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น	54
7*	กระตือรือร้นในการเรียน	51
8*	มีความทุกข์ทรมานกระวนกระวายใจ	48
9*	เสียเงิน	45
10*	เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ประโยชน์	44
11*	อาจถูกหลอกหรือถูกชักจูงไปในทางที่ผิด	40
12	ถูกนินทา	34
13	ชีวิตมีความหมาย	33
14	คลายเครียด	29
15	ได้เรียนรู้การวางตน	20

หมายเหตุ * คือ ข้อที่มีความถี่สูงสุด 75 % ขึ้นไปของความถี่ทั้งหมด คัดเลือกไว้เพื่อสร้างแบบสอบถามที่ 3 และ 4 ต่อไป

ตาราง 19 ความถี่ของกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ

ที่	กลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ	ความถี่
1*	พ่อ แม่	85
2*	เพื่อน	80
3*	ครู อาจารย์	72
4	ญาติ	50
5	พี่น้อง	48

หมายเหตุ * คือ ข้อที่มีความถี่สูงสุด 75% ของความถี่ทั้งหมด คัดเลือกไว้เพื่อสร้างแบบสอบถามที่ 5 , 6 และ 7 ต่อไป

ภาคผนวก ข

แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของ
นักเรียนวัยรุ่น

ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
(1)	1.672	29	8.025	57	9.854	85	5.954
2	6.388	(30)	5.664	58	12.509	(86)	4.598
3	6.569	31	9.385	59	8.397	(87)	5.194
4	7.069	(32)	5.255	60	9.107	(88)	5.324
5	9.279	(33)	3.215	61	8.837	(89)	4.242
6	8.682	(34)	3.110	62	7.981	(90)	5.810
7	8.063	35	6.763	63	8.124	(91)	5.699
(8)	2.087	36	5.810	64	8.372	92	6.154
(9)	-1.444	37	7.294	65	6.959	93	8.291
10	7.785	38	6.066	66	10.282	94	6.618
11	9.797	(39)	3.556	67	10.821	95	6.946
(12)	2.055	40	5.888	(68)	6.044	96	6.197
13	10.632	41	4.617	(69)	4.694	97	7.410
14	8.435	42	10.684	(70)	5.985	98	6.672
15	3.917	43	4.214	(71)	5.597	99	6.325
16	3.375	44	4.823	(72)	6.260	100	7.075
17	7.053	45	9.244	(73)	4.358	101	6.964
18	9.285	(46)	2.656	74	9.369	102	6.688
19	7.441	(47)	4.548	75	7.587	103	5.954
20	6.653	48	5.482	76	7.452	(104)	4.598
21	7.948	49	4.826	77	6.688	(105)	5.327
22	7.271	50	5.072	78	6.197	(106)	5.810
23	6.620	51	9.461	79	7.410	(107)	4.242
24	6.070	(52)	3.733	80	6.672	(108)	5.194
(25)	2.633	53	8.642	81	6.946	(109)	5.699
(26)	4.472	54	7.503	82	7.075	110	6.154
27	8.932	55	11.932	83	6.964	111	8.291
28	8.826	56	9.520	84	6.325	112	6.618

หมายเหตุ () คัดออกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเรื่องเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่น

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนวัยรุ่น

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศของนักเรียน ผู้วิจัยขอความร่วมมือนักเรียนทุกคนในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวนักเรียนทั้งสิ้น แต่จะมีประโยชน์ในด้านการศึกษาวิจัยเท่านั้น ขอให้นักเรียน ทำด้วยความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน และโปรดตอบทุกข้อคำถาม ผลของการ วิจัยครั้งนี้จะบรรจุจุดมุ่งหมายหรือไม่ขึ้นกับความร่วมมือของนักเรียนทุกคน

แบบสอบถามครั้งนี้แบ่งออกเป็น 7 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างประเทศ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างประเทศ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างประเทศ

ชุดที่ 5 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ

ชุดที่ 7 แบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างประเทศ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อความ	จริง			ไม่ใช่ ทั้ง สอง	ไม่จริง		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
0.ข้าพเจ้าเคยวางแผนเที่ยว กับเพื่อนต่างประเทศตามลำพัง		X					

หมายถึง นักเรียนเคยวางแผนเที่ยวกับเพื่อนต่างประเทศจริง และเป็นจริงในระดับปานกลาง

ชุดที่ 1

ข้อความ	จริง			ไม่ ใช่ ทั้ง สอง	ไม่จริง		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
1.ข้าพเจ้าเคยหาโอกาสนัดพบกับเพื่อนต่างเพศเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย							
2.ข้าพเจ้าเคยจับเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศด้วยเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์							
3.ข้าพเจ้าเคยวางแผนเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศตามลำพัง							
4.ในการปฏิบัติตนทางเพศข้าพเจ้าตั้งใจทำตามประเพณี							
5.ข้าพเจ้าคิดว่าการที่คบเพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ต้องบอกใคร							
6.ข้าพเจ้าชอบที่จะพบปะเพื่อนต่างเพศตามเรค							
7.ข้าพเจ้าเคยนัดเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง							
8.ข้าพเจ้าคำนึงถึงชื่อเสียงและเกียรติยศของตนและเพศตรงข้าม							
9.ข้าพเจ้ายินยอมที่จะมีนัดกับเพื่อนต่างเพศลำพังสองต่อสอง							
10.ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้เพื่อนต่างเพศนอนหนุนตัก							
11.ข้าพเจ้าไม่ชิงสุกก่อนห่ามจนกว่าจะแต่งงาน							
12.ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจหากเพื่อนต่างเพศมาจับมือถือแขน							
13.การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงทำให้สามารถแสดงตัวเป็นเจ้าของซึ่งกันและกันได้							
14.การไปเที่ยวกลางคืนกับเพื่อนต่างเพศตามลำพังเป็นสิ่งที่ทำได้							
15.การหยอกล้อเช่นจับมือถือแขน จับแก้มโอบไหล่เป็นเรื่องธรรมดาของหนุ่มสาว							
16.การมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นในวันใดวันหนึ่ง ดังนั้นจึงไม่ผิดที่จะมีเพศสัมพันธ์เมื่อมีโอกาส							

ชุดที่ 2

การคบเพื่อนต่างเพศทำให้ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ ใช่ ทั้ง สอง	น้อย	ปาน กลาง	มาก	
17.มีความสุข								มีความสุขทุกข์
18.ดี								ไม่ดี
19.เกิดกำลังใจ								มีภาระ
20.มีที่ปรึกษา								ยุ่งยากใจ
21.ผูกพันทางใจ								ว่าเหว่
22.ตนเองเป็นคนมีเสน่ห์								เสื่อมเสีย ชื่อเสียง
23.ได้รับประสบการณ์แปลกใหม่								สูญเสียเวลา
24.ส่งเสริมการเรียนรู้ดีขึ้น								การเรียนรู้ แย่งลง

ชุดที่ 3

การคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีผลต่าง ๆ ดังนี้	เป็นไปได้			ไม่ ใช่ ทั้ง สอง	เป็นไปได้			
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก	
25.ทำให้มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจ								
26.ทำให้มีความสุขร่าเริง								
27.ทำให้มีกำลังใจ								
28.ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่น								
29.ทำให้เสียการเรียน								
30.ทำให้เสียเวลาและเป็นการใช้เวลาโดยไร้ ประโยชน์								
31.ทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน								

ชุดที่ 3 (ต่อ)

การคบเพื่อนต่างเพศทำให้มีผลต่าง ๆ ดังนี้	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้งสอง	เป็นไปได้ไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
32.ทำให้มีความสุขทุกข							
33.ทำให้เสียเงิน							
34.ทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิด							

ชุดที่ 4

นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับข้อความดังต่อไปนี้	ดี			ไม่ใช่ ทั้งสอง	ไม่ดี		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
35.การที่มีความสุขสนุกสนานร่าเริงจากการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
36.การที่มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดความคับข้องใจจากการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
37.การที่ได้รับกำลังใจจากการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
38.การที่รู้สึกว่าตนเป็นที่ต้องการของผู้อื่นเพราะการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
39.การที่ต้องมีเวลาสำหรับการทบทวนบทเรียนน้อยลงเพราะการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
40.การต้องสูญเสียเวลาและใช้เวลาโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
41.การที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนจากการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							

ชุดที่ 4 (ต่อ)

นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับข้อความดังต่อไปนี้	ดี			ไม่ใช่ ทั้งสอง	ไม่ดี		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
42.การมีความทุกข์ระวนกระวายใจจากการที่ได้คบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
43.การที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสำหรับเพื่อนเพศตรงข้าม เพราะการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							
44.การถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือทำให้หลงผิด เพราะการคบเพื่อนต่างเพศ เป็นสิ่งที่							

ชุดที่ 5

นักเรียนมีความเป็นไปได้ที่จะยินยอมทำตามความประสงค์ของบุคคลต่อไปนี้ในเรื่องต่าง ๆ
 มากน้อยเพียงใด

	เป็นไปได้			ไม่ใช่ ทั้งสอง	เป็นไปได้ไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
บิดา							
45.ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
46.การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
47.ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							
มารดา							
48.ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
49.การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
50.ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							
ครู อาจารย์							
51.ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
52.การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
53.ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							

ชุดที่ 5 (ต่อ)

นักเรียนมีความเป็นไปได้ที่จะยินยอมทำตามความ
ประสงค์ของบุคคลต่อไปนี้ในเรื่องต่าง ๆ
มากน้อยเพียงใด

	เป็นไปได้			ไม่ ใช่ ทั้ง สอง	เป็นไปได้ไม่ได้		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
เพื่อน							
54. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
55. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
56. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							

ชุดที่ 6

นักเรียนมีความเชื่อฟังบุคคลต่อไปนี้เกี่ยวกับคำ
สั่งสอนหรือตักเตือนในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

	เชื่อฟัง			ไม่ ใช่ ทั้ง สอง	ไม่เชื่อฟัง		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
บิดา							
57. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
58. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
59. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							
มารดา							
60. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
61. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
62. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							
ครู อาจารย์							
63. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
64. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
65. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							

ชุดที่ 6 (ต่อ)

นักเรียนมีความเชื่อฟังบุคคลต่อไปนี้เกี่ยวกับคำสั่งสอนหรือตักเตือนในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

	เชื่อฟัง			ไม่ ใช้ ทั้ง สอง	ไม่เชื่อฟัง		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
เพื่อน							
66. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
67. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
68. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							

ชุดที่ 7

นักเรียนมีความต้องการที่จะทำตามบุคคลต่อไปนี้ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ด้วยความยินดีมากน้อยเพียงใด

	ยินดี			ไม่ ใช้ ทั้ง สอง	ไม่ยินดี		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
บิดา							
69. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
70. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
71. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							
มารดา							
72. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
73. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
74. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							
ครู อาจารย์							
75. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
76. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
77. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							

ชุดที่ 7 (ต่อ)

นักเรียนมีความต้องการที่จะทำตามบุคคลต่อไปนี้
ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ด้วยความยินดีมากน้อยเพียงใด

	ยินดี			ไม่ ใช้ ทั้ง สอง	ไม่ยินดี		
	มาก	ปาน กลาง	น้อย		น้อย	ปาน กลาง	มาก
เพื่อน							
78. ในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ							
79. การไม่ปล่อยตัวทางเพศกับเพื่อนต่างเพศ							
80. ในเรื่องการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน							

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรสุภากุล	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ทศพร ประเสริฐสุข	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.นันทา สู้รักษา	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก จ
รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

- 1.โรงเรียนพะเยาพิทยาคม
- 2.โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม
- 3.โรงเรียนถ้ำปีนวิทยาคม
- 4.โรงเรียนจุนวิทยาคม
- 5.โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม
- 6.โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนาฏสุคนธ์ อุเงิน
เกิดวันที่	3 พฤศจิกายน 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	53 ซอย 6 ถนนไฮเวย์ลำปาง-งาว ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์ จังหวัดพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2530	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ลำปาง
พ.ศ.2534	ค.บ. วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูเชียงใหม่
พ.ศ.2542	กศ.ม. วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา

บทคัดย่อ
ของ
นางสุคนธ์ อู่เงิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2543

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา ปีการศึกษา 2542 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา โดยแบ่งเป็น 7 ชุดได้แก่ แบบสอบถามเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ แบบสอบถามทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ แบบสอบถามการประเมินผลความเชื่อเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ และแบบสอบถามแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. การศึกษาเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา พบว่าเจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ มีสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่มีความอิสระเสรี และลักษณะที่ยึดชนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. การเปรียบเทียบตัวแปรที่เกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบธรรมเนียมประเพณี พบว่านักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบอิสระเสรี กับนักเรียนกลุ่มที่มีลักษณะการคบเพื่อนต่างเพศแบบยึดชนบธรรมเนียมประเพณี มีทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการคบเพื่อนต่างเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการประเมินผลของความเชื่อเกี่ยวกับผลของการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

THE INTENTION IN OPPOSITE SEX RELATIONSHIP OF
ADOLESCENT STUDENTS IN CHANGWAT PHAYAO

AN ABSTRACT
BY
NARTSUKON UENGERN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master in
Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2000

The purpose of this survey research was to study the intention in opposite sex relationship of adolescent students in changwat Phayao.

The subjects were 1,170 Mathayom Suksa I – VI students. The research instrument was the questionnaire on the intention in opposite sex relationship of adolescent students in changwat Phayao. The questionnaire was divided into 7 items : one – The intention in opposite sex relationship, two - Attitude toward opposite sex relationship, three - Opposite sex relationship Belief, four - Evaluation of opposite sex relationship, five - Conformity relating to opposite sex relationship, six – Normal belief in opposite sex relationship and seven – Motivation to comply with the norm relating to opposite sex relationship. The data were analyzed by t – test.

The results of the study were as follows :

1. There were two intentions in opposite sex relationship of adolescent students : Freedom and Convention. There was a significant difference at .001 level.

2. Statistically significant difference in Freedom and Convention intention in opposite sex relationship of adolescent students by the following factors : attitude in opposite sex relationship, opposite sex relationship belief, subjective norms of opposite sex relationship, normal belief to opposite sex relationship and motivation to comply with the norm relating to opposite sex relationship were found when compared between two groups of the students : freedom group and convention group at .001 level. No significant difference was found in evaluation of opposite sex relationship.